

LETO XXVI. ŠT 15 (1223) TRST, GORICA
ČETRTEK, 22. APRILA 2021

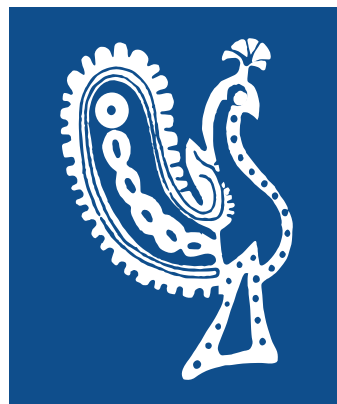
CENA 1,20€
www.noviglas.eu

TAXE PERCUE TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA, ITALY

SETTIMANALE
Poste italiane S.p.a.
Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003
(conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, NE/PD ISSN 1124-6596

NOVI GLAS

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV
KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Str. 3 / Odtenki slovenščine
Po spletu so potekali 30.
Primorski slovenistični dnevi

Str. 8 / Števerjan
Predsednik Marko Jarc o
izzivih paritetnega odbora

Str. 13 / Trst
DSI priredilo spletni večer o
slovenski spravi

Prijateljsko srečanje v Rimu

Pred občnim zborom naše banke

Jurij Paljk

Edina slovenska banka v našem prostoru, Zadruga kraška banka (ZKB) Trst Gorica, se pripravlja na občni zbor, ki bo zaradi pandemije potekal na enak način kot lani. Trenutne zdravstvene razmere v državi in naši deželi zahtevajo, da tudi občni zbor ZKB poteka na daljavo. Občni zbor članov ZKB je najbolj pomemben trenutek v življenju banke, na njem pa bodo prikazali uspešnost banke, rezultate in cilje, ki jih želi banka uresničiti. Med skupščino izvolijo organe družbe in odobrijo računovodske izkaze in z njimi povezano porazdelitev dobička. Vsi člani se lahko udeležijo občnega zbora in glasujejo v skladu z načelom *ena glava, en glas*. V ta namen je ZKB konec minulega tedna imela že tradicionalno območno srečanje, ki je potekalo preko spleta, na njem pa so predstavili vsebine občnega zbora, ki bo 30. aprila 2021 ob 12. uri na sedežu družbe v prvem sklicu oziroma 7. maja 2021 ob 17. uri v istem kraju v drugem sklicu, predvsem pa so nagovorili svoje člane, naj na občnem zboru dejavno sodelujejo. Tisti, ki smo spremljali v živo območno srečanje, smo z veseljem opazili, da se da narediti veliko tudi v času pandemije, ko se zdi, da se je naše življenje skoraj zaustavilo. Tako predsednik Adriano Kovačič kot ravnateljica ZKB Emanuela Bratos sta nagovorila člane ZKB jasno in odprto, predvsem pa sta z vedrim, treznim optimizmom poudarila, da pandemija ni zaustavila delovanja ZKB, saj so čas izkoristili za posodobitev tako samopostrežnih bančnih storitev kot bančnih storitev preko spleta, kot sta tudi s podravnateljema Deanom Rebecchijem in Ivom Cotičem naglasila, da ZKB že sto let vztraja v zvestobi ljudem in prostoru, v katerem deluje. Vsak posameznik je za ZKB pomemben, predvsem pa pri ZKB jasno vedo, da je prav prisotnost na območju, kjer živimo in delamo Slovenci, izjemno pomembna, zato smo z veseljem opazili pozdrava dveh predsednikov osrednjih gospodarskih ustanov v Italiji, za Kmečko zvezo je pozdravil Franc Fabec, za Slovensko gospodarsko združenje pa Robert Frandolič. ZKB torej predstavlja vse nas, naši osrednji gospodarski ustanovi in posameznike.

GORICA Odprtje knjižnice v prenovljenih prostorih Fabianijeve palače

S Feiglovo knjižnico je zaživel Trgovski dom!

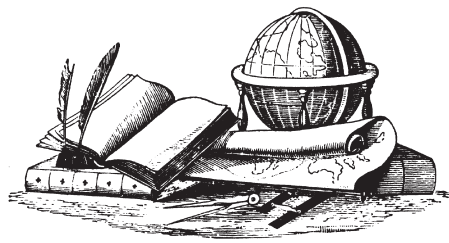
Goriški Slovenci smo dočakali uresničitve dolgoletnih sanj: Trgovski dom v mestnem središču je zaživel. V petek, 16. aprila 2021, so namreč v vogalih pritličnih prostorih Fabianijeve stavbe na Verdijevem korzu v prisotnosti predstavnikov oblasti iz Slovenije in Italije – z blagoslovom in rezom traku – predali namenu obnovljene večnamenske, sodobno opremljene prostore Feiglove knjižnice. Goriška enota Narodne in študijske knjižnice je že več desetletij bila pomembno izobraževalno središče.

/ str. 7

Foto Bumbaca

Stekel je novi način distribucije Novega glasa prek raznašalcev. Naročnike, ki živijo v stanovanjskih hišah v Trstu in Gorici, naprošamo, naj nas pokličejo na telefonsko številko 0481 533177 (uprava NG v Gorici) ali pišejo na zadruga.gm.ts@gmail.com za nujne informacije. Hvala!

Komentar

Državna “miloščina” ne more biti dovolj!

Da bo prinesla pandemija grozljive posledice na gospodarsko strukturo italijanske države, je postalo jasno že lani, ko smo razumeli, da se

težavah, saj mehanizem še ne deluje, še vedno vse poteka prepočasi, bolj zapleteno, kot so obljubljali, in zakonska določila, ki ščitijo zdravje državljanov, nepovratno

manifestacijah. “Nismo tukaj samo zato, ker potrebujemo finančno pomoč, vlada mora prilagoditi omejitve ... mi želimo delati!” so jasno povedali protestniki, jeza pa je kmalu prekipela in prišlo je do trenj in nasilja. Veliko vlogo pri sporih so tudi tokrat zaigrale skupine desničarskih skrajnežev, ki so se skrivaj, oblečeni v črno, kot je v njihovi navadi, pridružili protestu ter izkoriščali socialno nelagodje za ustvarjanje napetosti in spodbujanje nasilja. Pospesevanje načrta cepljenja pomeni reševanje življenj, zaščito najbolj ranljivih skupin in zmanjšanje pritiska na oddelke za intenzivno nego v bolnišnicah, ključnega pomena pa je tudi za preprečevanje nadaljnega pogreznja našega gospodarstva v brezno, iz katerega se ne bo več rešilo. Časovni dejavnik je odločilen in vsak dan zamude pomeni resno finančno škodo za veliko gospodarskih dejavnosti. Veliko je ljudi, ki bolj kot drugi trpijo zaradi potrebnih, a bolečih omejitev, ki jih je državna vlada uvedla, in imajo zato pravico mirno manifestirati ter zahtevati spoštovanje prvega člena italijanske ustave. Žal pa postaja jasno, da živimo v času, ko se omejevanje pravic večkrat skriva za masko dobrohotnega zdravstvenega paternalizma v času, ko je človeku očitno prelahko odvzeti njegovo dostojanstvo.

Katja Ferletič

virusa ne bomo zlahka znebili. Italijanska vlada skuša omejevati škodo z vrsto ukrepov v podporo podjetjem, pandemija pa je vsekakor huda in dolga, podpornih ukrepov pa ni in ne bo dovolj. Vlada bo najverjetneje podaljšala izredno stanje še za dva meseca, torej do konca junija, trenutno pa vsi govorijo o maju kot odločilnem mesecu za postopno vračanje v neko normalno stanje. Ustrezno zaporedje dejavnikov, ki bodo lahko privedli do tega, ostaja še vedno isto: oskrbovanje s cepivi, cepljenje prebivalstva, znižanje okužb, ponovno odprtje. Žal se v tem zaporedju marsikje zatika in luč na koncu tunela še ni vidna. Draghijeva vlada je v

oškodujejo gospodarstvo. Nekatere kategorije gospodarskih akterjev je pandemija prizadela bolj kot druge, zato so se gostinci, trgovci, upravitelji telovadnic, kinodvoran, gledališč in drugi zbrali na trgih in ulicah največjih italijanskih mest in manifestirali. Svoja stališča so glasno izrazili tisti, ki imajo občutek, da jih državni upravitelji ne upoštevajo, tisti, ki bodo morali svojo dejavnost zapreti, ki čutijo, da jim ni več zajamčena ustavna pravica do dela, tisti, ki so nestrpni in obupani, ker jim državna “miloščina” ni dovolj, da bi lahko plačevali delavce, najemnine, davke. “Umrl bomo zaradi ekonomske krize, ne zaradi virusa”, so kričali na množičnih

Tiskovna konferenca senatorke Tatjane Rojc

“Stopiti moramo skupaj, sodelovati, da bomo kaj dosegli!”

Minuli ponedeljek, 19. t. m., je slovenska senatorka v Rimu Tatjana Rojc sklicala tiskovno konferenco preko spleta, na kateri sta sodelovala tudi predsednica SKGZ Ksenija Dobrila in predsednik SSO Walter Bandelj. Senatorka je imela tiskovno konferenco preko spleta, saj, tako je sama povedala, sedanje razmere v času pandemije obračajo naše življenje na glavo, tudi v Rimu je zato delo zahtevnejše. Kljub temu je slovenska senatorka jasno, nazorno in trezno poudarila, da bi morali biti predstavniki slovenske narodne skupnosti med seboj prav v teh časih zelo povezani, še bolj, kot smo bili pred pandemijo. To bi bilo pomembno predvsem za doseg skupnega političnega zastopnika, ki bi ga lahko imeli v Rimu, če bi znali bolje sodelovati. Senatorka Tatjana Rojc je to večkrat poudarila, saj časa za spremembo zakonodaje, ki bi omogočila izvolitev slovenskega poslanca – poslanke v Rimu, ni več veliko. Senatorka Tatjana Rojc je bila iskrena, dejala je, da sama glede tega ni optimist, malo zaradi pandemije, ki je spremenila prednosti sedanje politike, malo pa tudi zato, ker pozna delo v manjšini in velika razhajanja med

raznimi predstavniki. Precej bolj optimistična je bila glede dokončnega prepisa Narodnega doma v Trstu na slovensko fundacijo, ki naj bi se zgodil okvirno do 13. julija letos, kot sta

televizijske prenose, in opozorila, da ne smemo pustiti, da bi iz tega proračuna šel denar tudi za vse glasnejše furlanske zahteve po radijskih in televizijskih oddajah,

v Rimu nedavno dejala tudi italijanski predsednik Sergio Mattarella in slovenski predsednik Borut Pahor. Dotaknila se je tudi šolske problematike in opozorila predvsem na problem slovenske šole v Nabrežini, ki bo izgubila, če ne bomo stopili skupaj in se zavzeli zanj, današnja občinska uprava namreč nima nobenega namena reševati tega vprašanja. Senatorka Tatjana Rojc je spregovorila tudi o konvenciji RAI, ki zagotavlja slovenske radijske in

tudi sedežu RAI v Vidmu. Nadalje je spregovorila o problematiki strešic pri zapisovanju imen in priimkov, povedala je, da je bila končno podpisana listina za manjšinske jezike. Povedala pa je tudi, da bo slovenska narodna manjšina tudi letos dobila za svoje delovanje deset milijonov evrov, pet jih je bilo že nakazanih, krajevni predstavniki naše narodne manjšine pa morajo poskrbeti, da jih bo Dežela FJK čim prej razdelila.

JUP

Povejmo na glas

Plemenito je pomirjati nasprotja

Janez Povše

Če je kakšno delovanje, ki ga lahko poimenujemo kot plemenito, potem je to prizadevanje za pomiritev nasprotij, če so le-ta prevelika in v škodo vsem. In to velja za vse odnose, ki obstajajo, za odnose znotraj družine, za odnose med družinami, za odnose med večjimi in manjšimi skupnostmi, za odnose znotraj naroda in med narodi, za odnose med civilizacijami in verami in v našem primeru znotraj naše matične domovine, znotraj Slovenije. Če so medsebojni odnosi obeleženi s premočnimi nasprotji, nerazumevanjem ali celo mržnjo, potem trpi vsa družina, trpijo vse družine, trpi narod, trpijo vere in civilizacije, trpi ves svet. Prevladajo pač razdalje, delitve, pride do razkola in razkolov in namesto srečnega izgrajevanja skupne sedanjosti in prihodnosti se obzorja prihodnosti zatemnijo, v sedanjost vdre morje zamer in porušeni ter nikoli obnovljeni mostovi iz preteklosti. Tu pa se seveda in na srečo odpirata dve možnosti, se odpira dvojce docela različnih poti, kar ne nazadnje velja tudi za naš narod: ali na prevelika nasprotja pristajamo in jih nadaljujemo ali pa se odločimo, da jih presežemo in opustimo, ker smo ugotovili, da ne koristijo nikomur in so rušilna za vse. In vsekakor bi bilo prav in res plemenito, da bi se v dobrobit svojega naroda z vso zavzetostjo opredelili za drugo možnost, se pravi, da bi storili neprimerno več za odstranitev nasprotij, ki nas

ločujejo in nam jemljejo moč, ter ukinili še vedno zakoreninjeno miselnost, po kateri so eni naši drugi pa vaši. To bi bilo naravnost nujno, saj je odveč ponavljati, koliko moči in uspešnosti na vseh ravneh vsaj v svoji državi izgubljam z grobo razdelitvijo na dve polovici, ki nista pripravljene sodelovati. Čeprav tega bremena, da ne rečemo zla, niso rešeni tudi drugi narodi, pa sociološke in politične raziskave ugotavljajo, da je delitev znotraj našega naroda brez sence dvoma še posebej ostra in ji zato lahko upravičeno rečemo razkol, ki že kot beseda zveni kruto in neusmiljeno in kako razdiralna je šele v življenju. Po teh domačih raziskavah se politika, ko gre zares, vselej zateče v ideološko izročilo izključujočnosti in razpostavi sebe ter ljudi v dve nepomirjeni in zelo hitro tudi sovražni polovici in se ponovno najdemo v tako slabi situaciji, da slabše biti ne more. In da bi se iz tega zares slabega in več kot škodljivega položaja enkrat za vselej izvlekli, bi bilo, kot rečeno, zares še kako rešilno, da bi se končno zavedeli, da moramo vsi, kar nas je, preseči sami sebe in storiti vse, da bi se iz razklanosti obrnili v delovanje za skupno dobro, za dobro vseh, kar v teh težkih časih zelo pogrešamo. Se pravi, da bi prisluhnili predsedniku države Borutu Pahorju, ki se med visokimi politiki očitno edini nepopustljivo zavzema za pomiritev in strpno sodelovanje med vsemi, pomiritev, brez katere bomo kot narod v svojo velikansko škodo potemnili še včeraj svetlo obzorje lastne prihodnosti.

V torek, 20. aprila 2021, je novi goriški prefekt Raffaele Ricciardi sprejel goriško pokrajinsko predsednico Sveta slovenskih organizacij Franco Padovan na goriški prefekturi. Predsednica, ki jo je spremljal uslužbenec SSO Julijan Čavdek, je prefektu opisala delovanje organizacije in ga seznanila s slovensko prisotnostjo in z bogatim ter raznolikim delovanjem slovenske narodne skupnosti na Goriškem. Srečanje so organizirali prav na pobudo prefekture, saj si novi prefekt želi podrobneje spoznati goriško realnost in njeno večkulturnost.

Srečanje predstavnikov SSS s predstojnikom Urada za slovenske šole

Govor je bil o današnjih kočljivih vprašanih šolstva in šolanja na daljavo

Sindikat slovenske šole se je dne 13. aprila sestal s predstojnikom Urada za slovenske šole dr. Igorjem Giacominiem. Srečanje je zaradi znanih omejitev potekalo na daljavo. Na srečanju sta bila za Sindikat slovenske šole prisotna deželna podtajnica Katja Pasarit in prof. Tomaž Simčič. Govor je bil o razmerah, s katerimi se vsak dan spopada tako učno kot neučno osebje in vsa šolajoča mladina v tem izrednem stanju. Beseda je tekla tudi o problemu kadrovanja in zaposlovanja na šolah vseh vrst in stopenj, ki zadeva zlasti učitelje in profesorje z začasno delovno pogodbo, o priznanju študijskih naslovov, pridobljenih v Sloveniji, in o razpisu novih izrednih in rednih natečajev za šole vseh vrst in stopenj. Sindikat je predstojniku Urada slovenske šole izrazil željo, da bi se tovrstna srečanja in izmenjave mnenj ter informacij redno nadaljevali.

Obisk predsednika Republike Slovenije Boruta Pahorja v Rimu

Predsedniška diplomacija

Obisk predsednika Pahorja v Rimu je eno od zadnjih bilateralnih srečanj z italijanskim predsednikom Mattarello. Obema se namreč izteka mandat, Mattarelli že v začetku prihodnjega leta, Pahorju pa v drugi polovici leta 2022. Vemo pa tudi, da srečanje na Kvirinalu ni bilo zadnje. Veliki finale tega “posebnega prijateljstva” bo najbrž na Trgu Evrope, oktobra letos. Tudi ta obisk bo imel pomemben simbolični pomen. Leta 2004 (pred manj kot 2 desetletjema) je ob vključitvi Slovenije na evropski zemljevid bil Trg Evrope v središču mednarodne pozornosti. Tam sta bila predsednik Evropske komisije Romano Prodi in slovenski politični vrh (vključno z Borutom Pahorjem, tedanjim predsednikom Državnega zbora), italijanska vlada (premier je bil Berlusconi) pa je poslala le funkcionarja nižjega ranga.

Prijateljstvo, ki ga je treba izkoristiti
Tempora mutantur, ni kaj. A v tem kontekstu je zanimivo pogledati, kaj prinašajo ti spremenjeni časi in kaj pomeni prijateljstvo med Borutom Pahorjem in Sergiom Mattarello za nas. Najprej je treba razumeti, da gre v tem primeru za osebno prijateljstvo. Brez tega dejavnika bi ne bil mogoč obisk v Doberdolu ob odkritju spomenika slovenskim vojakom, padlim med 1. svetovno vojno. Niti bi ne bil mogoč skupni poklon lani v Narodnem domu in v Bazovici. Predsednika Pahor in Mattarella sta vzpostavila človeški stik na zasebni ravni, kar pomeni, da se bo

ta “posebni odnos” na ravni Italija – Slovenija sklenil prihodnje leto s koncem mandata obeh predsednikov. Rezultati bodo seveda ostali, tako tudi nekateri skupni projekti, ki so bili zastavljeni. Primer tega je prav podpora EPK 2025, do katere ne bosta mogla biti ravnodušna niti prihodnja predsednika. Nova

poenostavimo: predsednika Slovenije in Italije sta se srečala, da bi se pogovarjala o slovenski manjšini v Furlaniji Julijski krajini. Nikoli bi si si česa takega ne mogli predstavljati, ne v preteklosti in malodane niti danes. In težko bo kaj takega ponoviti. Kaj bo pa od tega ostalo? Jasno je, da imata predsednika

domom. Pahor je dejal, da bo do 13. julija opravljen stvarni prenos Narodnega doma na istoimensko fundacijo, ki ga bo prevzela v last. Kaj to pomeni? Predvsem gre za natančnejšo opredelitev časovnega roka, v katerem naj bi bile odstranjene ovire, ki onemogočajo nadaljevanje tega procesa. Govorimo o spremembi 19.

prinašata nova zavlačevanja pri vsedrjavno nenujnih temah. Zato moramo s tega vidika jemati nedavni obisk Pahorja pri Mattarelli kot neke vrste jamstvo, da bo italijanski predsednik opomnik za pristojne v vladi, naj zaženejo birokracijo tudi v zvezi s tem vprašanjem. Ker doslej tega pristojni funkcionarji niso izvedli, je pred slovenskim predsednikom vlogo moralnega garanta prevzel italijanski predsednik. **Ministrica Cartabia, zaveznik v vladi**

Še zanimivejša pa je bila Pahorjeva izjava v zvezi s pogovori na Kvirinalu o zastopstvu slovenske narodne skupnosti v parlamentu v Rimu. Dejal je, da Mattarella razume, da je treba ob spreminjanju volilne zakonodaje vnesti ustrezna določila, ki bi omogočila nadaljnjo stvarno možnost izvolitve slovenskega predstavnika. Jasno je, da predsednik republike v zakonodajnem postopku nima nobenih pooblastil in formalne možnosti vplivanja na parlamentarce, ki bodo morali odobriti dokončno besedilo novega volilnega zakona v okviru ustavne reforme zmanjšane števila parlamentarcev. Pahor je ob vsem tem pojasnil, da lahko predsednik Mattarella “reagira drugače”. Konkretnije je nato pojasnil, da bi lahko to dosegel s svojim vplivom na pristojne ministre, natančneje na ministrico za pravosodje. V Draghijevi vladi to vlogo opravlja nekdanja predsednica Ustavnega sodišča Marta Cartabia (prva ženska na tem mestu). Gre za ugledno ustavno pravnico, ki je bila že

večkrat med ožjimi kandidati za prestižne politične funkcije. Njeno ime je bilo z Draghijevim v igri za mandatarstvo tudi v obdobju krize druge Contejeve vlade. Predsednik Mattarella ministrico Cartabia zelo ceni, povezuje ju tudi prijateljski odnos. Ko sta bila skupaj člana Ustavnega sodišča, sta bila namreč tudi soseda. Cartabia v Draghijevi vladi spada v kvoto “tehničnih ministrov”. Gre za tiste ministre na ključnih položajih, ki sta jih izbrala Draghi in Mattarella in ki torej niso izraz posameznih strank. Po Pahorjevih besedah bi v prihodnjih tednih in mesecih lahko bila prav ministrica Cartabia tisti dejavnik, ki bi posegel v prid kakršnemukoli določilu glede manjšinskega zastopstva.

Jamsteven, je pa izhodišče
To je seveda (že spet) samo izhodišče. Jamsteven. Dejstvo, da je Cartabia tehnična ministrica, lahko vidimo v luči kozarca, ki je poln do polovice ali na pol prazen. Njena tesna vez z Draghijem in Mattarello pomeni, da njen glas v zdajšnji vladi in v današnji politični sliki italijanskega parlamenta ne sme biti preslišan. In to je pozitivna plat. Ker pa ni članica nobene stranke, bi vsakršna sprememba zdajšnje politične slike lahko zamajala njeno “pogajalsko moč”. Pahorjeve besede gre zato razumeti samo kot izhodišče ali kot potencialni “kanal” delovanja slovenske predsedniške diplomacije. Ne gre za rešitve, gre za možnosti. In očitno je pravosodno ministrstvo v tem trenutku ena od možnosti za institucionalno predstavitev teme slovenskega zastopstva v Rimu.

AČ

Senatorka Tatjana Rojc se je srečala s predsednikom Borutom Pahorjem tik pred njegovim sestankom z italijanskim kolego Mattarello

Gorica in Gorica imata uradno zagotovljeno pokroviteljstvo obeh predsednikov, v kratkem bosta Pahor in Mattarella tudi skupaj nagovorila obe mesti na simbolnem Trgu Evrope. To je dejansko ovrednotenje blagovne znamke EPK 2025, ki bo nujno padlo v naročje njunima naslednikoma. Ker pa gre za odnos na osebni ravni, bo nekaj drugih stvari v prihodnosti težko ponoviti. Zaradi drugačnih okoliščin, ki se bodo ustvarile. Pomenljiv in zgovoren je za našo narodno skupnost dnevni red srečanja, ki sta ga prejšnji teden imela Pahor in Mattarella na Kvirinalu. Skoraj vse obravnavane teme so bile tesno povezane s slovensko narodno skupnostjo v Italiji. Če to misel nekoliko

republike in parlamentarnih demokracijah, kakršni sta Italija in Slovenija, zgolj simbolno vlogo. Res pa je tudi, da je v Italiji (precej bolj kot v Sloveniji) institucija predsednika republike visoko spoštovana moralna avtoriteta. Če je torej Pahor nagovoril Mattarello in bo italijanski predsednik “dvignil telefon”, bodo učinki vidni. Zaradi tega je zanimivo prisluhniti besedam slovenskega predsednika po srečanju na Kvirinalu. Iz intervjuja, ki ga je predvajal slovenski televizijski dnevnik RAI, gre izpostaviti dve pojasnili slovenskega predsednika. **Mattarella kot garant za Narodni dom**
Prvo je povezano z Narodnim

člena zaščitnega zakona, ki je potrebna za stvarni prenos lastništva in ki je v domeni italijanske vlade. To vprašanje se je namreč odprlo že takoj po 13. juliju lani. Najprej je bilo predvideno, da bo vlada 19. člen zaščitnega zakona spremenila z amandmajem k lanskemu finančnemu zakonu, ki je bil sprejet tik pred novim letom. To se ni izšlo. Neuradno je bilo nato slišati, da bi omenjeni amandma vlada lahko predstavila v sklopu enega od odlokov za pomoč gospodarstvu (takrat še znanih kot Ristori). Ko je nastopila vladna kriza in je padla druga Contejeva vlada, tudi ta časovnica ni bila več aktualna. Nova vlada in novi mandatar v tako negotovem političnem času pa s seboj

30. Primorski slovenistični dnevi

Žlahtnost slovenskega jezika in njegovih odtenkov

Primorski slovenistični dnevi so zelo pomemben vsakoletni dogodek, ki združuje sloveniste iz vse Primorske, tudi čez nekdanjo mejo, saj je med soorganizatorji poleg SD Koper in SD Nova Gorica tudi SD Trst–Gorica–Videm, kar priča o prizadevanju slovenistov za ustvarjanje enotnega slovenskega kulturnega prostora. Epidemija koronavirusa, ki še zmeraj močno pogojuje naše življenje in tudi kulturno dogajanje nasploh, je prireditelje prisilila, da so se zatekli v virtualni svet. Tako so letošnji jubilejni, 30. Primorski slovenistični dnevi, ki se tradicionalno vrstijo izmenično na krajih, kjer delujejo omenjena društva, potekali na spletu. Kljub temu odprtje v četrtek, 15. aprila 2021, ni bilo nič manj

praznično, hkrati pa prisrčno in toplo. Pod naslovom “*Vse zatopljeno je v sanje – daleč so misli vsakdanje*”, povzetim iz pesmi Ljubke Šorli (1910–1993) *V gozdu* se je vil program kulturne prireditve v poklon priljubljeni primorski pesnici, ki je večino svojih pesniških biserov nanizala v sončni Goriški. Njena svetla osebnost, ki kljub prestanemu trpljenju in bolečinam ni nikdar gojila sovraštva do vseh tistih, ki so ji prizadeli gorje, je bila vseskozi prisotna, saj so se izseki iz njenega življenja in njenega prerano umrlega moža Lojzeta Bratuža (1902–1937), svetle žrtve fašizma, prepletali z raznolikimi glasbenimi utrinki, ki so požlahtnili celoto. Tudi povezovalce večera Aleks Birsu Jogan, po scenariju, ki so si ga zamislile Sonja

Žežlina, Ernesta Dejak Furlan in Nežka Černe Gec, se je večkrat s poetičnim nadihom zaustavil ob njenem liku in večer končal prav z omenjenim verzom. Megi Rožič je, poleg mladih recitatorjev, s čustveno obarvanostjo podala nekaj globokih pesniških stihov. S pozdravnim nagovorom je večer uvedla Ernesta Dejak Furlan, predsednica Slavističnega društva Nova Gorica. Poudarila je cilje teh srečanj in tudi to, da je pesnica Ljubka Šorli vpeta v ta naš prostor, prav zato so izbrali njeno poezijo kot rdečo nit večera. Pri tem se je zahvalila vsem, ki so pripomogli k uresničitvi vsakoletnega posveta, še zlasti Nežki Černe Gec za koordinacijo programa in Sonji Žežlina za izbor besedil. Pozdravne besede je

izrekla tudi Franka Žgavec, predsednica Kulturnega centra Lojze Bratuž (KCLB), ki je bil soudeležen pri večeru. Žgavčeva je povedala, da je KCLB ponosen na ime, ki ga nosi, saj je Lojze Bratuž simbol trpljenja goriških Slovencev v času fašističnega nasilja. Opozorila je na to, kako je družina Bratuž s svojim vsestranskim aktivnim kulturnim delom sooblikovala naš prostor in ga neizbrisno zaznamovala, začeniši z Lojzetom Bratužem, skladateljem, organistom, zborovodjo, ki je v svojem srcu zvesto ohranjal zakoreninjeno pripadnost slovenskemu narodu. Omenila je, kako se je Ljubka Šorli, po hudih življenjskih preizkušnjah, vključila v naše goriške ustanove in organizacije ter povsod aktivno sodelovala

in bila prisotna na naših prireditvah. Bila je zelo priljubljena kot učiteljica in pesnica. O njenem plodnem pesnikovanju priča njena bogata zapuščina. Vsak njen nastop in njena beseda sta bila polna miline, lepote in dobrote, je naglasila Žgavčeva. Zgled Ljubke Šorli je bil življenjsko vodilo tudi za hčerko Lojzko (1934–2019), profesorico, glasbenico in literarno zgodovinarico, in sina Andreja (1936–2011), filozofa, kulturnika, šolnika, publicista in glasbenika. V stoletni življenjski zgodbi družine Šorli–Bratuž se zrcali tudi zgodba naše skupnosti in njihovo družinsko življenjsko pričevanje v nesprijemljivih razmerah, spoštovanje drugače mislečih, delitev osebnih darov s skupnostjo, spodbujanje k razvijanju in ohranjanju bogate narodne

kulturne zgodovine, vsestranska moralna podpora in še marsikaj so vrline, ki morajo biti in ostati bogata dediščina za vso našo skupnost, je naglasila Žgavčeva. Da bi ta del zgodovine, s katero je povezana družina Šorli–Bratuž, ne šel v pozabo, si pri Kulturnem centru Lojze Bratuž prizadevajo, da bi uredili spominsko sobo. Praznični program se je vil ob pronicljivih pesmih Ljubke Šorli, ki so jih v glasbo prelili marsikateri primorski glasbeniki (Lojze Bratuž, Vinko Vodopivec, sodobnika Štefan Mauri in mladi Patrick Quaggiato ...); nekatere so bile izvedene tudi na tem večeru. Petje se je namreč oglasilo iz mladih in odraslih grl.

/ str. 9
Iva Koršič

Slovenci v San Franciscu

Topel, hvaležen spomin na škofa Metoda Piriha

Priljubljeni škof Metod Pirihi nas je trikrat obiskal v Kaliforniji. Prvič kot vrhovni dušni pastir slovenskih izseljencev leta 1989. S svojimi pridigami nas je zelo navdušil. Očitna je bila njegova vsestranska

Ravno tako je občudoval slikovito obalo Tihega oceana, ki pa ni vedno zelo tih! Zanimal se je za zgodovino staronaseljenih Slovencev v Kaliforniji. Te občutke je lepo vključil v pridige, ko je večkrat maševal za naše farane.

na posebno slavlje na “ameriških Brezjah”. Takrat je bila pri nas velika kriza. Za našo cerkev, kot še za kakšnih deset drugih cerkva, je nadškofija odločila, da jo bo treba zapreti. Pater David je to dobro vedel in je na našo prošnjo podaljšal

dosegel srečanje med škofom Metodom in novim nadškofom Williamom Levado. Srečala sta se in v italijanščini prav pošteno in globoko pogovorila o problemu našega ljudstva in o rešitvi naših težav. Predno je odšel, nam je škof Metod

zaživila in še isto leto, ravno na Božič, smo po dolgem času zopet skupaj praznovali v naši cerkvi. Sam nadškof Levada je daroval prvo sv. mašo. Naše orgle so zadonele, lepe slovenske božične pesmi so se razlegale po naši ljubljeni

tako oddaljeni od Slovenije, ohranimo slovenske tradicije in slovenski jezik, tako da ostanemo povezani s svojo domovino. Sledimo naj temu, kar je blaženi škof Slomšek napisal: naj bo vera luč, materin jezik pa ključ do zveličavne narodne omike.

Krst: škof Pirihi, msgr. Franci Petrič

osebnost. Z zanimanjem je vpraševal vsakega od nas, kakšne so njegove razmere. Ko je prenočeval pri nas v Oaklandu, je takoj prislulnil petju ptičev v našem vrtu. To ga je zelo razveselilo in se je počutil kot doma. Imeli smo priložnost, da mu pokažemo lepote naše pokrajine. Še najbolj presenečen je bil, ko se je sprehajal med našimi “velikani”, nekaj tisoč let starimi sekvojami.

Nenavadno veliko Slovencev se je zbralo, čeprav so nekateri prihajali iz velikih daljav. To je bilo res enkratno doživetje za naše farane, posebno za poznejše priseljence, ki so še vedno čutili veliko domotožje. Drugi obisk, novembra 1996, je bil še pomembnejši. Pater David Šrumpf, takratni vodja frančiškanske skupnosti v Lemontu, je povabil škofa Piriha

Štefka (Rutar) Ravnik, Mirjam Ravnik in škof Metod zunaj cerkve Rojstva Gospodovega v SF

škofovo potovanje: oba sta prišla v San Francisco na obisk. Naša skupnost je že dalj časa skušala na vse načine preprečiti zaprtje cerkve. Naš odvetnik, Tom Brandi, je celo tožil nadškofijo, pozneje pa smo najeli odvetnico, ki je imela poseben dostop do vatikanske kurije, kjer je predložila našo prošnjo oz. protest – vse zaman! K sreči je p. David lahko

še enkrat lepo pridigal, nam podprl upanje, utrdil vero in dokazal moč ljubezni. Povedal nam je tudi, da je nadškof obljubil, da bo odobril ponovno odprtje cerkve. In res, naše in njegovo upanje se je uresničilo. V tem, česar mi nismo dosegli, je našemu ljubljenu škofu uspelo. Po novi odredbi nadškofije je naša skupnost zopet

V Slovenskem domu

cerkvi in naši farani so bili res veseli. Deset let pozneje je bil na vrsti njegov tretji obisk pri nas. Takrat ga je naša slovenska skupnost povabila za krst prvega slovenskega otroka v tem stoletju, z željo, da bi to bilo v lepi slovenščini. Zopet nas je posebno presenetil, ko nam je na svoj ljubeznivi način poudaril, naj tukajšnji izseljenci, čeprav

Cerkev smo ohranili in je še odprta, čeprav je pandemija preprečila vsako slavlje v preteklem letu! Za vse to se nenehno zahvaljujemo ravno našemu priljubljenemu škofu Metodu, ki je tako poživil naše duhovno in tudi vsakdanje življenje. Da še imamo našo slovensko cerkev, je v veliki meri njegova zasluga.

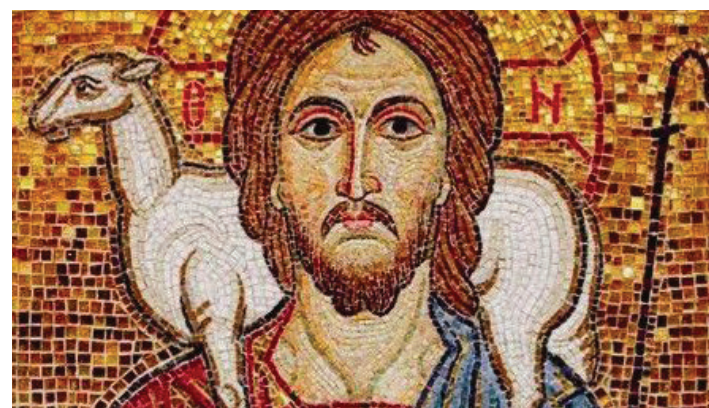
Ivo Ravnik

Misel na 4. velikonočno nedeljo

Sodelovanje med Bogom in človekom

Nedelja Dobrega Pastirja je tista, ko še posebej prosimo za duhovne poklice, za nove, kakor tudi za svetost in stanovitnost poklicanih. Poklicani naj bi

mu zaupani. Najbrž se vsi še kako zavedamo, da smo prav malo podobni temu našemu Pastirju, precej bolj pa najemniku, ki so mu precej bolj pri srcu njegovi lastni

se zgledovali po tem Pastirju, ki je Kristus. On zvesto in do potankosti izpolnjuje Očetovo voljo. Ker pa ne govorimo le o duhovnikih, naj v letu sv. Jožefa še posebej opozorim na pastirsko vlogo družinskega očeta. V vsakem primeru gre za zvesto in natančno izpolnjevanje svojih stanovskih dolžnosti, kar je naša odgovornost, vendar s tem že kažemo tudi svojo ljubezen, saj vselej gre za velikonočno tridnevje v srcu vsakega, za umiranje sebi v korist drugih, tistih, ki so

interesi. Zase dela glede na to, ali on kaj od tega ima ali ne. Ni nobenega truda, ni ljubezni, ni srca v tem, kar dela. Ne zanimajo ga niti nevarnosti, katerim so ovce izpostavljene. Če slučajno pride do nevarnosti, zbeži, pa pusti ovce brez pravega vodstva, da se panično razbežijo. Dobri pastir pa, kakor so napovedovali že preroki (Ezekiel 2sl.), da do zadnje kaplje krvi za svoje ovce, da bi jih rešil. V izvirniku je pastir sicer tudi lepi, ne samo dobri, kar pa nas pripelje

do paradoksa. Naš Gospod je zaradi vsega trpljenja povsem izmaličen, pa se zdi, da ni nič kaj lep, vendar je njegova lepota v njegovem darovanju, žrtvovanju za nas. Imeti določene znake svojega truda, svojega boja, ali imeti vse čim manj obrabljeno, ker smo se pač varovali, da se ne bi preveč iztrošili. Ob Veliki noči imamo vendarle tudi velikonočno svečo, ki predstavlja vstalega Kristusa, vendar je vseeno sveča, le-ta pa kaže na Kristusa, ki se razdaja, zato pa se tudi izrablja. Poznati svoje ovce po imenu bi pri nas kazalo zanimanje za zaupane nam ljudi, še zlasti za njihove duše. Kristus še poudarja notranjo vez med njim in Očetom. Gre za ljubezen, ki je v Troedinem Bogu. Podoba Troedinega Boga na zemlji je človeška družina, tako da se Boga svetu kaže tako, da se trudimo za pravi odnos v družini, ki pa ga ne more biti, če ni najprej pravega odnosa z Bogom. Če nas obsije sonce, bomo svetili tudi drugim, le tako lahko še druge ovce pridejo v Očetovo stajo, torej v sveto Cerkev, kjer je edino paša za dušo ovac.

Andrej Vončina

Kaj nam hoče povedati koronavirus? (45)

Primož Krečič

Sporočilo bolezni in ozdravljenja

Zdravje je velika vrednota, za nekatere celo nekakšen nadomestek za religijo, da ga častijo s pretirano skrbjo. Zato povsod vidijo nevarnost, da bi se okužili in zboleli. Drugi govorijo o zdravju, v praksi pa ga bolj uničujejo. Zdravje jim je kot stroj, ki mora delovati brez napak in nemoteno. Če se pokvari, ga je treba popraviti in ozdraviti. Zato so potrebni zdravstvo in močna zdravila, ki morajo čim prej delovati. Že Grki so se zavedali, **da je treba za zdravje živeti zdravo**. Zdravniki niso le zdravili, ampak so učili, kako zdravo živeti. **Cerkveni očetje** so pokazali, da Bog govori po telesu, zato **so zagovarjali povezavo telesa, duše in duha**. Za to povezavo sta potrebna ponižnost in upoštevanje telesa. Bolezen marsikdaj pokaže, da je bila prezrta skrb za telo ali da so pustili dušo v temi ali ognju. Telo vzame dušo veliko bolj resno, kot si mislimo. Če nismo poslušali telesa, se le-to marsikdaj odzove z boleznijo. Sem spadajo različna pretiravanja v delu, čustvih, naporih, umikanju, strahu. Za nekatere je bolezen Božja kazen, za druge je življenjska šola in lekcija, za klasično medicino je biofizična motnja, za druge posledica potlačenih čustev, negativne karme, videza in še marsičesa. **Model, ki se omeji na razlago preteklih vzrokov, ne more videti bolezni v celoti**. Še vedno ostane skrivnost delovanje človeškega telesa in njegova povezava z duševnostjo ter duhom. Brskanje po preteklosti je zelo obremenjujoče za bolnika: sem zbolel, ker sem preveč tvegaj, premalo skrbel za zdravje, spal, se sekiral, napačno se hranil, pil, trpinčil čustva? **Vsekakor pa je bolezen čas premisleka o življenju**, krhkosti in smislu nasploh. Karl Jung se sprašuje o cilju, smislu, sporočilu; kam vodi ta bolezen? Kaj hoče povedati? Kaj je treba spremeniti? Ta vprašanja se ne vrtijo okrog krivde, ampak vodijo

k temu, da bi imel bolnik bolj pozitiven odnos do sebe in okolja. **Bolezen lahko postane klic k drugačnemu odnosu do sebe in drugih**. Zdravje, bolezen, zdravljenje se vrstijo skozi Sveto pismo. Jezus je pogosto rekel: **“Tvoja vera te je rešila.”** Treba je zaupati v Gospoda in njegovo ozdravljenje, vendar je to ozdravljenje, ki je Božji dar, **odvisno tudi od človeškega sodelovanja**. Potrebni sta odprtost in svoboda, da more Božji Duh delovati v srcih in telesih ljudi. Treba se je srečati z Gospodom, z drugimi in zlasti sami s sabo. Potem se more zgoditi ozdravljenje po Božjem kraljevanju in klicu k spreobrnjenju. Krščanska misel se je marsikdaj držala stran od telesa in dajala več pozornosti duši. Vendar ni bilo vedno tako. V patrističnem času je Klemen iz Aleksandrije rekel, da **je Jezus resnični pedagog in vzgojitelj, ki nas uči umetnosti zdravega življenja**. Meniška pravila benediktincev so bila nekakšen poizkus ustvarjanja prostora, v katerem so menihi živeli na zdrav način, tako za telo kot za dušo. Kasneje sta zlasti Albert Veliki in Hildegarda iz Bingna obudila staro izročilo o zdravljenju telesa in duše. Oba sta govorila o dietetiki, ki je del askeze in duhovnosti. Po drugi strani **se občutje zdravja pogosto odkrije šele po bolezni**. Ko smo zdravi, nimamo zagotovila, da bo vedno tako. Ob bolezni se zavemo, da zdravje ni nekaj nujnega in moramo skrbeti zanj. Odkrijemo svojo šibkost in krhkost, čutimo se ogroženi, ne moremo zbrati svojih moči, vrtimo se okrog sebe. Zato je toliko večje veselje, ko ozdravimo in se nam vrne volja do dela, srečevanja, načrtov. **Vsekakor pa je zdravje več kot samo odsotnost bolezni**. To je sposobnost, da se čutimo dobro, iz občutja notranje harmonije se odpremo življenju, delu, se prepustimo ljubezni. Samo tako življenje postane rodovito in zacveti. Kot Jezusovi učenci smo poslani k ljudem našega časa, da bi jim posredovali njegovo izkušnjo celovitega zdravljenja na duši in na telesu ter bi jim bili blizu s svojo ljubeznijo.

Rdeči športni avto in staro kolo

Dobra zvesta prijatelja

Dva odlična univerzitetna profesorja iz Tübingena sta sodelovala tudi na drugem vatikanskem koncilu. Študentje, ki so v tistem času prihajali na predavanja v Tübingenu, so ju videvali, kako sta prihajala na univerzo. Eden se je redno pripeljal z zelo starim kolesom, še na “frailauf”, drugi pa s starejšim športnim vozilom alfa romeo rdeče barve. Poznano je bilo, da sta redno enkrat tedensko hodila skupaj na večerjo, seveda z avtom. Kolesar je vedno rad prisedel v alfo romeo. Pri večerji sta se pogovarjala predvsem o teologiji. Kolesar je v teologiji odkrival nove poglede, šofer pa se je raje držal tradicije, kjer se je počutil bolj varnega. Svoje videnje na teologijo je šofer kolesarju rad konkretiziral s svojo vožnjo po ulicah Tübingena, češ, takole hitro se danes svet prevaža. Kolesar pa je avtomobilista posvaril, da se tudi s kolesom daleč pride. Voznik je med večerjo smel popiti en vrček piva, toliko je bilo dovoljeno po predpisih za voznike, za sopotnika pa ni bilo omejitev, zato si je ta privoščil vsaj tri vrčke. Natakari je znal povedati, da je bil njun pogovor še zelo živahen, celo ko jima je pomagal obleči plašča in sta mu redno dala “trinkgeld”. V španskem dnevniku El Mundo so 23. 3. 2013 zapisali, da so vprašali šoferja te stare športne alfe, koliko je v zgornji zgodbi resnice. Odgovoril je: “Res, v tistem času sva

uporabljala ti dve prevozni sredstvi. Za naju je bilo usodno leto 1968, ko so nastajale študentske demonstracije. Takrat so se pogledi na teologijo mojemu znancu kolesarju zdeli sumljivi. V njej

je videl izgubo globine, češ teologija se poplituje. Tako so med nama nastajale vedno večje razdalje.” Šofer stare rdeče alfe je leta 1977 postal münchenski nadškof in pozneje kardinal – Josip Ratzinger – in leta 1981 prefekt Kongregacije za verski nauk. Še preden pa je kot kardinal prišel v Rim, je Vatikan leta 1979 kolesarju odvzel licenco za poučevanje katoliškega nauka – “missio canonica” – na katerikoli šoli. Glavna krivda je bila njegova knjiga *Unfehlbar? Eine Anfrage – “Nezmotljiv? Vprašanje”*. V njej je postavil pod vprašaj tezo o papeževi nezmotljivosti. Čas je tekel naprej in nekdanji šofer rdeče športne alfe je postal papež Benedikt XVI., kolesar pa je ostal sporni teolog dr. Hans Küng (18. 3.

1929, Surce, CH – 6. 4. 2021, Tübingen, D), ki je pred katkim preminil. Če spremljamo medije glede odnosa med teologi in Vatikanom, vidimo, da so ti bili vedno na strani teologov, saj

so kardinala Josipa Ratzingerja kot prefekta Kongregacije za verski nauk celo imenovali “Panzerkardinal” – “Božji rotvajler”. A teolog Hans Küng ni bil tiho. Imel je dostop v vse medijske hiše. Progresisti so vzrojili, ko je Ratzinger postal papež, še posebej, ko si je nadeval nekatere kose oblačil, ki jih papeži že dolgo niso več uporabljali. S tem je dokazoval, da je pač konservativec, tako so trdili. Vendar je kljub vsej napetosti celo prišlo do zблиžanja med nekdanjim kolesarjem in voznikom rdeče alfe. Poleti 2005 sta v Castel Gandolfu preživela skupaj cel popoldan, pozneje pa sta si izmenjala nekaj pisem. Ko je izšla Küngova knjiga *“Zgodovina Cerkve”*, je celo v Vatikanu dobila visoko oceno, tako da je razburilo nekatere

“zelo pravoverne” teologe, češ da zdaj pa Sveti sedež popušča heretiku. Nasprotje med Benediktom XVI. in Küngom torej ni bilo tolikšno, da bi prekinila stike. Takole je 11. februarja 2013 zapisal Küng: “Napoved odstopa Benedikta XVI. me je izredno presenetila. Cenim vlogo papeža, vendar odstopa še ne morem komentirati, ker postavlja pred svet nov izziv in kaj vse bo papežev odstop potegnil za seboj. Želim pa, da bi Benedikt XVI. prišel živeti v rodno Nemčijo in da bi z njim še kakšno rekell!” Iz teh besed se vidi, da čeprav sta bila vsak na svojem bregu v teologiji, sta ohranila medsebojni odnos. Prav tu je veličina Benedikta XVI. S tem je dokazal, da je voznika rdeče alfe prehitel kolesar, in to v čisto navadnem odnosu do sočloveka. Ta kolesar – teolog Hans Küng – je imel v Mariboru 28. 6. 2012 odmevno predavanje. Priložnostni zvedavi poslušalec ga je tedaj vprašal, ali ima še kaj stika s šoferjem rdeče športne alfe. Veselo je odgovoril: “Včasih me pokliče po telefonu in govoriva predvsem o zdravju, obujava stare spomine in se tudi nasmejeva kakšnemu dovtipu, ki ga obudiva. Sicer pa moj stari znanec ni nikoli podpisal nobenega dekreta proti meni, vse, karkoli je prišlo, je imelo podpis kakšnega nižjega uslužbenca.” – Tu vidimo: “Nemci ostajajo Nemci, pa ne glede na to, kaj so ...”

Ambrož Kodelja

Pismo mojemu župniku

Odkrivanje Amerike 2 - Pogovor o spolnosti v družini

Nekoč ste rekli, spoštovani g. župnik, da bi bilo prav, če bi se vsaj včasih oglašili tudi moški, zlasti še očetje. Pri nas doma smo se ob vašem pismu Odkrivanje Amerike prisrčno nasmejali. Povedati Vam moram, da smo kar “produktivni”, saj se že četrtič v družini srečujemo s pubertetnikom. Otroci obdobje pubertete doživljajo zelo različno. Hčerki sta ga prešli skorajda mimogrede, starejši sin je imel več problemov in smo imeli z njim kar nekaj težav, zadnji pubertetnik, najmlajši sin, pa to obdobje spet preživlja po svoje. Skratka, mi smo se v družini s pubertetno srečali štirikrat, Vi pa se srečujete vsako leto na novo, in to tolikokrat, kolikor let ste duhovnik. Kakšen je pravi pristop do pogovora o spolnosti v najstniških letih? Najino (moje in ženino) izkustvo je, da se o spolnosti z otrokom moramo pogovoriti čim prej. Pri današnjih najstnikih se spolnost začne razvijati zelo zgodaj. Pogovor o spolnosti pa je različen glede na to, ali ga imamo z osnovnošolcem ali višješolcem. Starši pa radi pozabljamo, **da otrokovo predstavo o spolnosti najprej oblikuje okolica (!), v kateri otrok živi**. Pomembno je pravilo: “Vse ob svojem času!” Če so starši složni in je njihova medsebojna ljubezen pristna, je to vredno več kot vsa predavanja in knjige o spolnosti. Ko otrok vstopi v drugo ali tretjo triado osnovne šole, sam opazi, kako se mu je telo začelo spreminjati. Začno se težave z raznimi mozoljčki, potenjem ... Ko pa fant ali dekle prideta v višjo šolo, pade pogovor o spolnosti na plodna tla, saj je dijak čustveno že bolj dozorel. Ob tem nastopi še problem, ki je danes “pohojen”, to je vprašanje osebne čistosti pred poroko. Da dijak v svojih letih bolje razume vrednost čistosti pred poroko, o čemer naj bi se mi starši z njim pogovorili, pa je odvisno od stopnje njegove čustvene zrelosti. Ko govorimo z otrokom o spolnosti, moramo upoštevati, da obstaja v zvezi s tem polno vprašanj. Predvsem ne smemo nikoli govoriti, da gre za nekaj prepovedanega. Otrok mora najprej odkriti svoje telo in sam (!) pravočasno ugotoviti, kaj pomeni biti zaljubljen. Tudi se ne smemo osredotočati samo na telesno lepoto in rojevanje otrok. Ob tem pogovoru ne smemo prezreti dejstva, da naš otrok ni le sad zakonske zveze, ampak tudi čudovit Božji dar. Vidite, spoštovani gospod župnik, kako je odkrivanje Amerike, kakor Vi temu pravite, pestro. Vse to pa od nas staršev zahteva kar nekaj odprtosti do samih sebe pa tudi do otrok.

Pozdravlja Vas Miha

Spoštovani gospod Miha! Odlično ste povedali in upam, da bodo Vaša spoznanja o “odkrivanju Amerike” koristila še komu. Sam bom za to molil. Vi pa, gospod Miha (in starši sploh), ne pozabite moliti k Sv. Duhu, da vam bo dal pri vzgoji prave besede o pravem času. Bog z Vami!

Vaš župnik

Ponovno v Beninu 6. del

Utrinki življenja otrok v sirotišnici

Dne 11. decembra je v Beninu praznik katoliških šol. Na ta dan ni pouka in otroci so doma. Prazniku rečejo tudi *la fête de l'excellence*, saj nagradijo najboljše učence. Tega dne je v našo sirotišnico prišel župnik. “Prišel sem obiskat les très saintes mères”, je rekel in povedal, da so iz njihove šole izbrali po tri najboljše učence iz vsakega razreda. Razredov je trinajst, torej se bo praznika udeležilo 39 učencev. Prišel jih bo iskat avtobus. Otroci iz naše sirotišnice pa so se odpeljali z avtom, ki ga je vozila sestra Ghislaine. Praznovanje so organizirali v manjšem kraju blizu Allade, za odličen uspeh v šoli pa so prejeli tudi darila. Drugi naši otroci so sicer ostali doma, a jih je sestra Geneviève hitro zaposlila. Z motikami čistijo gredice, s peščenih površin odstranjujejo poganjke trav in plevelov. Ker jim sestra ne pokaže, kako in kje naj čistijo, razkopavajo kar tja v en dan in razmetavajo tudi lepe okrogle kamne, ki

krasijo gredice. Na ta način “očistijo” tudi zeleni pas ob zunanji strani hiše, ki meji na ulico ... Zelo so prizadevni, a vse skupaj jemljejo kot igro in druženje. Všeč jim je prosti dan, ko ni treba v šolo. V naslednjih dneh z otroki pojemo. Naučim jih *Marko skače* in sem presenečena, s kako lahkoto si zapomnijo in izgovarjajo njim tuje besede. Pojemo tudi *Evenu shalom* in zdaj so oni presenečeni, da poznam to pesem. Ker se nekateri v šoli učijo špansko, jih naučim še pesem *Yo tengo un amigo que me ama*, ki sem se je naučila v Peruju. Nekateri prinesejo zvezek in si zapisujejo besedilo. Nato pa pojemo skoraj do onemoglosti. Mali Donné je ves srečen, vzame neko plastenko, posodico in palico in udarja v ritmu. Pravi mali bobnar, ta petletni fantek. Tudi otroci me naučijo nekaj pesmi. Predvsem Augustin in Rhen se tega navdušeno lotita. Nekateri me skušajo naučiti pesmi v jeziku fon in

so res zelo, zelo začudeni, ko mi ne gre nič v glavo. Tako mi na listek napišejo samo nekaj pesmic v francoščini. Ko se prvič zberemo in pojemo, se zbudi sestra Geneviève in pride iz pisarne pogledat, kaj se dogaja. Otroci utihnejo. Zakličem sestri, naj pride poslušat, kaj smo se naučili. Oklevajoče stopi bliže, a otrokom postane nerodno, niso več sproščeni in veseli in komajda odpirajo usta. Ko se naslednje dni spet dobimo in pojemo, jih katera od *mamans* pošlje delat. Vedno, ko smo skupaj, se igramo, pojemo ali zabavamo, jih *maman* utiša, pošlje delat ali spat kar sredi dneva. Od strahu ubogajo. Čeprav svojim varuškam pravijo *maman*, so te včasih vse prej kot mamice. Vidi se, da svoje delo opravljajo zaradi denarja. Res je, da so dneve in noči s temi otroki in jih včasih rutinsko in naporno delo bremeni. Nekatere so doma pustile svoje otroke, da lahko zaslužijo in preživljajo družino. Imajo svoje skrbi in

svoje težave. Tudi odločne morajo biti, da obvladajo vse te otroke. A da pri tem uporabijo nasilje, palico in

No, v nedeljo nas pa lepo oblečejo in gremo skupaj k maši

pesti, pa tudi kričanje in žalitve, se mi ne zdi prav. Te sirote imajo že tako ali tako polno čustvenih travm. Ponoči jokajo. V šoli jih je

strah učiteljev, ki jih tudi kdaj udarijo s palico. Nekateri od strahu kakajo povsod. Tako se je Daniel nekega dne pokakal

Redko se igramo s punčkami

v kot za vrati učilnice. Ko je *maman* to odkrila, je kričala nanj, vzela šibo in ga natepla. Bilo mi je hudo in rekla sem mu, da bom jaz počistila za

njim, samo naj ne kaka več. In kako je bil vesel, ko sem mu pomagala čistiti! Tisti dan bi od veselja počistil kar celo učilnico! Otroci gredo zjutraj v šolo, nato pridejo v sirotišnico na kosilo, po popoldanskem počitku pa se zopet vrnejo v šolo. Ko povečerjajo, pišejo naloge in se učijo skoraj do desetih zvečer. Nekega večera grem mimo učilnice. Nekaj otrok iz nižjih razredov sedi na lesenih klopeh. Pred tablo stoji deček in oči mu zalivajo solze. V strahu gleda eno od *mamans*, ki stoji pri vratih s šibo v roki. *Maman* gleda na tablo in za vsako napako, pa naj so se otroci zmotili pri pisanju ali računanju, grozeče dvigne glas in palico. Včasih res koga natepe. V takem vzdušju strogosti in strahu se res ni mogoče učiti. Otroci otpnejo in možgani se jim ustavijo. Kako boš razmišljal, če te je strah udarcev?

/ dalje
Špela Pahor

POGOVOR Zoran Freiberg, frizer

Goriški prostor je zelo zanimiv!

Lastnik salona “Figaro” Lna Bazoviški ulici v Novi Gorici je Zoran Freiberg, frizer, ki ga dobro poznajo in cenijo tudi mnogi Goričani. Zoran je zanimiv in prijeten sogovornik, ki ima rad ljudi in prav tako rad veliko razmišlja. Tudi zato smo ga povabili na sproščen razgovor.

Od kdaj sploh delaš kot frizer?

Že kar dolgo! Začel sem ob koncu 80. oz. v začetku 90. let prejšnjega stoletja. Ko sem se šolal, sem veliko iskal, kam bi se usmeril. Odkril sem, da imam smisel za kiparstvo. Enostavno sem začel – krojiti! Krojim frizure. Moja žena, ki je dober kritik, mi je rekla, naj igram na svojo najboljšo karto, krojenje. Dober sem bil tudi v opazovanju morfologije obrazov; tudi zato sem se usmeril v frizerstvo. Obstajajo “kompletni” in naučeni frizerji, ki so “popolni”, od spenjanja las do barvanja in vsega ostalega; jaz sem šel bolj v krojenje. Na svoji facebook strani že ciljno prikazujem stranki, kaj želim. Zadnja leta mi gre zelo dobro barvanje: postal sem zahteven glede tega, da želim posebne barve, ki jih je zelo težko kombinirati. Če daš veliko neke ekstremne barve, ne bo v redu. Kako naj jo “začinim”, da ženska lahko gre v kavbojkah na pijačo, zvečer pa v fini obleki v opero, frizura pa je kljub vsemu drzna? To je zame kot frizerja največji izziv. To je najtežje doseči, to pa si najbolj želim, to iščem. Srečujem se z ljudmi, ki jim moram spremeniti stilski izziv. Velikokrat se pregovarjam s stranko, ki nekaj hoče, pa ji povem: “Pa zakaj? Saj to nisi ti!” To samozavest sem pridobil s časom, pred leti bi to zame bilo “misija nemogoča”.

Kdaj si odprl svoj salon?

Salon je začel delovati ob koncu leta 1993. **Kako si se izučil poklica?** Izšolal sem se na neki zasebni šoli v Italiji. Poleti sem tedaj delal tudi v Lignanu, a to je bilo bolj izkoriščanje študentov. Opravil sem dober staž pri neki gospe v Vojvodini: bila je res dobra frizerka, znana v krajih, kjer je živela. Potem sem bil na Dunaju pri dveh velemojstrih: najprej sem bil pri enem, potem pa še pri konkurenci. Ker je nato Slovenija stopala na pot osamosvajanja itd., sem odločil, da se vrnem domov in tu začnem svojo dejavnost. Želel pa sem biti sam sebi gospodar, to je bilo moje vodilo.

Sprejemaš tako moške kot ženske?

Da. Ponavadi jih imam pol in pol.

Po čem te stranke najbolj povprašujejo?

V glavnem bolj ali manj vedo, za kaj prihajajo. Zato nove kliente vprašam, kdo jih je poslal, kako so prišli

do mene, kaj jim je všeč. Po novem se dogaja, da prek socialnih medijev kar prihajajo tudi novi. Ta oblika je zelo zanimiva, zame je novo odkritje, funkcionira! Skoraj se zdi, da socialnim medijem delam reklamo ..., a v bistvu mi omogočajo, da prek svojih objav privabim take ljudi, kakršne si sam želim. Žena, moj kritik, mi je rekla: “Igraj na svojega paradnega konja, na to, kar najbolj obvladaš! V tistem bodi specializiran! In tako je.” Kot se npr. dogaja z oblekami znamke Max-Mara, ki, kot znano, niso za nizke ženske ...

Nudiš tudi brivske storitve?

Je možkih z brado v zadnjih letih več ali manj?

Brivske storitve so po mojem zrasle za 20–30%, sicer pa stalno nihajo. Glavni val hipsterstva je že v zatonu. Vsekakor lahko “naštirim” bradice in podobno, to pride rutinsko zraven. So pa saloni, ki so za hipsterje bolj specializirani kot jaz.

Kaj se je v tvojem poklicu najbolj spremenilo od časov, ko si začel delati, do danes?

Trendi se spreminjajo, to se vidi že pri oblekah. Vedno bolj, ko se staram in “postajam zrel”, odkrivam funkcionalnost. Če je bil do leta 2000 aktualen modernizem oz. minimalizem, ki je nato šel v zaton, se zdaj dogaja to, da se – kot iz naftalina – spet vrača. Spet se uveljavljajo funkcionalne stvari. Kar je dobro, pušča sled. Armani je kot modni velikan pred časom povedal nekaj, kar me je šokiralo: moderno je, da si kupiš hlače Valentino, srajco Armani in jakno tretjega ustvarjalca. S tem je hotel povedati, da moderno pomeni biti individualist. Če pogledamo hollywoodske igralce, ugotovimo, da so individualisti: ni treba, da so lepi; pomembno je, da imajo nekaj svojega, prepoznavnega. Zakaj ne bi smel tudi “navaden” človek biti tak? Vsakomur bi rad pomagal, da pride to tega. Eni gledajo na obleke in frizuro kot na nekaj, s čimer kaj skrijejo oz. nekam spadajo, toda to je na njih pravi tujek. V Sloveniji imamo kar nekaj izredno dobrih frizerjev; čudim se, kako se nekateri zelo uveljavljajo, čeprav na glavah “delajo” izredne tujke. Kot bi koga oblekli v tujek. Dokler delaš minimalistične stvari, se to sicer še obnese.

Po naravi si iznajdljiv, umetniška duša, ki ima rada posebne stvari. Se to odraža tudi v tvojem salonu oz. poklicu?

Vsekakor! Za ljudi so zanimive barve salona, kjer prevladuje pastelna, ubito temno–zelena. Tisti zid malo spominja na safari. Kdor vstopi, opazi tudi dišečo svečo ali eterična olja. Saloni so večinoma beli ali srebrni, kovinski, hladni.

Jaz sem želel udariti nekaj drugačnega. V salonu je parkirano vintage kolo, ljudem je všeč. Tam je pa samo zato, ker ga nimam kam dati ... Ker je lepo, na koncu izpade kot nekaj zanimivega, del interiera. Če bi zdaj prenavljal,

bi se vrnil v minimalizem, imel bi več betona, reflektorje na stropu kot v kakšnem fotografskem studiu, zraven pa žametnen fotelj.

Ko si odprl salon, ti ga je uredila sestra.

Da, takrat ga je oblikovala sestra, ki je arhitekt. Odločila se je za tipičen stil 90. let, še pod vplivi iz konca 80. let, ko so dosti rabili črn lak in pohištvo se je bleščalo. Bilo je zelo zanimivo! Nato sem sam šel v minimalizem, kasneje pa v že omenjene barve. Za ljudi je to zanimivo, ker že ob vstopu v salon opazijo drugačnost. To sem želel.

V vaši družini ste vsi ustvarjalni in nekam posebni ...

Naš oče je bil bohemski tip, izredno modra in markantna osebnost. Bil je človek, ki se ga zapomniš, ko ga vidiš. Veliko je potoval: ko se je vračal domov, je vedno prinašal kakšne specialitete, ki smo jih nato sami ustvarjali.

Si morda že imel kakšnega frizerja med predniki?

Teta je bila frizerka. Po mamini strani je bil tudi neki stari brivec, ki sem ga dobro poznal. Saj to, da sem frizer, je “ratalo” slučajno. To je dozorelo počasi.

Ko bi ne bil frizer, kaj bi bil?

Uh ... Zdaj sem odkril, da bi bil tudi kuhar. In po mojem bi bil zelo dober in iznajdljiv kuhar! Sicer pa priznavam samo tretjino zagovornikov slow fooda: vsi ostali so toliko obremenjeni z videzom, da jeokus zanje skoraj drugorazredno vprašanje. Zame je prvookus! Tudi če ni lepo na pogled, je pomembno, da boš hotel lizati krožnik.

Pogosto je frizer za stranko tudi zaupnik, psiholog, “spovednik”. Si oseba, ki zna poslušati, to vem. Kako doživljaš svoj poklic s tega

vidika?

Ljudje so različni, zato je kar pisano. Opraviti imam z zanimivimi ljudmi, z nekaterimi imamo kar globoke debate. Opažam, da priklicujem kar precej sebi podobnih. Mnogi se

drugemuvalu, jeseni, smo bili zaprti več časa, kar mi je delalo sive lase. Gotovo trpim, ker moram biti pokrit in se ravnam po predpisih.

So varnostni ukrepi v časih, ko je bil salon odprt, močno ovirali tvoje delo?

V začetku sem bil paničen, saj bi moral nositi vizir in masko. Nemci in Švicarji imajo samo vizirje: ta pa ščiti mene, ne stranke. Maske imamo, v začetku sem jih strankam nudil tudi sam. Ljudje so se navadili, stvar ni zapletena. Lahko rečem, da opazujem “fenomen” dveh polov: za skrajneže, ki zagovarjajo ukrepe, sem zanikovalec, vi bi rekli “negacionist”. Obžalujem neko srednjo pot. Vidim, da obstajata dva ekstrema razmišljanja, pogrešam pa sredino. Osebnomenim, da se bo dolgoročno razodela resnica, ki je nekje vmes. O virusih morda premalo vemo; čez nekaj časa bomo nanje gledali drugače. Z vsem tem se bomo morali navaditi živeti. Všeč mi je Sgarbi, čeprav ni nujno, da je kdo na njegovi ideološki strani: je intelektualac in kolerik, velikokrat ima tudi prav. Brez ukrepov bi gotovo bilo slabše; nihče pa ne zna povedati, koliko slabše.

Imaš kakšnega uslužbenca?

Ne. Odločil sem se, da bom sam. Diši pa mi ponudba, da bi komu dal stol v najem: to pomeni, da bo on imel v salonu proste roke in delal s svojimi ljudmi. To sem že poskusil, se je dobro obneslo. Njegove stranke čakajo njega, moje mene. Frizerji, ki imajo več zaposlenih, imajo v tem trenutku kar nekaj težav.

Si zaradi pandemije utrpel škodo?

Hvala Bogu škoda ni bila velika. V začetku je bilo katastrofalno, ker smo v tistem trenutku doma imeli veliko stroškov. Vse skupaj se je pojavilo nekako “zahrbtno”. Kmalu pa smo si opomogli.

Kaj pa stranke iz Italije? So prihajale? Prihajajo?

Te stranke pogrešam. Januarja je kar veliko Italijanov in zamejcev prišlo k meni peš preko Trga Evrope. V lanskem spomladanskem valu sem izgubil nekaj strank, italijanski frizerji so se prav potrudili ... A to je bilo pričakovati. Konec oktobra smo spet zaprli, delati smo začeli šele teden pred Božičem. Potem nas niso več zaprli, ker nas niso imeli za skrajno rizične, razen v malem lockdownu v prvi polovici aprila. Lani spomladi zame ni bil lockdown, pač pa pravi shutdown: vladala je neverjetna tišina ...

Je država kaj pomagala?

V Sloveniji smo v prvem valu prejeli mesečno 700 evrov neto, v drugem valu še strošek za prispevke. To imamo pravico uveljavljati, tudi če menimo, da imamo izpad

dohodka.

Lahko si predstavljamo, o čem največ govorijo stranke v salonu v zadnjem letu ... Kaj menijo na splošno?

Preblem je globalen, ker je polariziranost prevelika in sredine ni. To me skrbi. Všeč pa mi je, da vedno bolj čutim dve Gorici kot eno samo mesto, kot celoto. To se vedno bolj čuti in to je dobro. Jaz živim, kot da ni meja. Upam, da je EPK2025 samo začetek nečesa večjega. Naš župan bo dal ljudem nekaj, kar se vidi, pripravljajo se lepe stvari. Cenim ga, ker je izobraženec in zelo sposoben, ima to dodano vrednost; ostali so bolj politiki oz. politikanti. Osebnobi želel, da bi si Gorici izborili poseben status, da bi to postala zaščitena, posebna cona. V naslednjih letih bo svet še bolj zanimiv. Gorici lahko to dobro izkoristita. Novogoričani imamo radi staro jedro Gorice, pa tudi za vas je verjetno zanimivo prihajati k nam. Ljudje kar svobodno prehajajo mejo, s kolesi se radi vozijo po naših kolesarskih stezah, ki jih bo kmalu še več. Mislim, da smo kot Berlin: imamo mejo, ki nas je delila, ter ideologije in obremenitve, ki so brezvezne in za katere mlade generacije niso krive. Rojen sem leta 1970: zakaj bi me moral dedek obremenjevati z nekimi zamerami?! Ta prostor je zelo zanimiv! Nekoč je bil celo pod Beneško republiko, danes pa imajo tu Albanci več otrok kot mi ... Ne vemo, kako bodo ti kraji izgledali čez 150 let. Dovolj je vzeti v roke zgodovinski atlas srednjih šol in pustiti pri kraju emocije: kdo pa je rekel, da bo ta meja obstala? Evropa je nekaj dosegla. V zakonu župnik reče novoporočencem “v dobrem in slabem ...”; zdaj je slabo, vsi smo na preizkušnji, to pa je treba izkoristiti. Župani bi morali s strokovnjaki pripraviti dober projekt, da zaščitijo ta kraj. In bom še bolj srečen, da sem Novogoričan!

Zakaj ti je ta poklic všeč?

Ta poklic je ustvarjalen, “naredim izdelek”. Podoben užitek ima verjetno vrtnar: postrizje grmičevje, poreže travo, še več: nekaj postavi, vse preuredi. Ali oblikovalec, ki preureja prostore. Ne moreš verjeti, kako lepo je videti zelo zanemarjeno glavo ali nekoga, ki reče: “Redkokdaj si privoščim frizerja, zdaj pa bom!” Pride k meni in mi reče: “Naredi mi nekaj!” Skupaj premisliva, še kaj naredim po svoje. Če mi uspe, gre stranka iz salona in je “nova”. Je pa res, da lase rastejo in frizura se pokvari ... Ljudje mi sicer pravijo, da moja striženja dolgo trajajo. Vsak pa te ne hvali: nekateri tudi blatijo, tudi to je normalno. Jaz pa stavim na svojega paradnega konja.

Danijel Devetak

S 1. STRANI Odprtje knjižnice v prenovljeni Fabianijevi palači v goriškem mestnem središču

S Feiglovo knjižnico je zaživel Trgovski dom!

Odslej bo še pomembnejše kulturno osrčje goriških Slovencev, evropski zgled sožitja in, kot so poudarili, izložba večkulturnosti Gorice. V konferenčni dvorani Trgovskega doma je v imenu upravnega odbora NŠK, osrednje knjižnice Slovencev v Italiji, toplo pozdravila navzoče predsednica Mariza Škerk in poudarila, da je slavnostni dogodek zgodovinskega pomena. Dvajset let po sprejetju zaščitnega zakona za slovensko narodno skupnost so se končno odprla vrata Feiglove knjižnice v Trgovskem domu. Po zapletenih prehodih je mogoče stopiti v nove prostore, kjer so nameščene "knjige, ki prenašajo kulturo, bogatijo človeka, odpirajo nova obzorja in utrjujejo samozavest ter srčno kulturo. Kot se odpirajo knjige, tako se bo tudi knjižnica odpirala celotni Goriški in širši skupnosti ter tako spodbujala kulturni pluralizem". Odprtje knjižnice se ujema tudi z lepim dogodkom, je še povedala Mariza Škerk: prijateljski mesti Gorica in Nova Gorica sta bili izbrani za Evropsko prestolnico kulture za leto 2025. "Veseli je, ki je zajelo obe mesti, se mora spremeniti v čudovite skupne projekte", pri katerih bo gotovo soudeležena

posebno dragocena je bila na tej poti podpora, ki sta jo nudila prefekt Roberto De Lorenzo in, za njim, prefektinja Maria Augusta Marrosu. Glavni sogovornik pa je vseskozi bila – in je še vedno – Dežela FJK s svojimi odborniki, predvsem s Sandro Savino in Francescom Peronijem. "Danes začnemo novo poglavje te zgodbe, goriškega Trgovskega doma, doma goriške multikulturnosti s pridihom Evropske prestolnice kulture, dveh Goric – enega mesta, prostora sožitja, kjer naj se prav vsi čutijo doma." Naš prostor potrebuje take in podobne simbole, še bolj pa ljudi, ki bodo znali snovati prihodnost tega prostora, "kjer bo preteklost v domeni zgodovinarjev, prihodnost v rokah vizionarjev, ki znajo gledati onkraj sedanjih fizičnih in miselnih mej". Pred devetimi leti je prostore dvorane v Trgovskem domu odpiral predsednik Republike Slovenije Borut Pahor, ki je ravno prejšnji teden bil pri italijanskem predsedniku Sergiu Mattarelli v Rimu, kjer je bil govor predvsem o naši narodni skupnosti in njeni prihodnosti. "Vse to nam daje veliko odgovornost". Ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Helena

slovenstva v centru mesta Gorice, obenem pa prinaša nove možnosti spoznavanja bogastva slovenske kulture in jezikovne tradicije, ki ta

Livio Semolič

prostor žlahtni že stoletja. Da je mogoče sobivati v medsebojnem spoštovanju in sprejemanju enakopravnosti obeh narodov, pritrjujejo čezmejni evropski projekti, pa tudi uspešnost skupne kandidature Nove Gorice in Gorice za Evropsko prestolnico kulture." Ministrica je med drugim poudarila, naj se enakopravnost obeh skupnosti na območju poselitve slovenskega avtohtonega prebivalstva odraža na vseh ravneh družbenega delovanja, ne le na kulturnem, temveč tudi na političnem: "Tu je vidna dvojezičnost, pravica rabe slovenskega jezika v javnem življenju, celovita podpora slovenskemu šolstvu in vsem dejavnostim, v katere se vključujejo mladi in starejši, sprejemanje, spoštovanje in zavedanje, da skupno sobivanje prostor v najširšem pomenu besede samo krepi in žlahtni, pa se mora odražati tudi v zajamčenem zastopstvu slovenske manjšine v zakonodajnih telesih. Slovenija je tu zagotovo lahko svetel zgled in spodbuda." Prenovljena in sodobna knjižnica bo gotovo dala še dodatni zagon za delo v dobro slovenske manjšine in krepitev sobivanja obeh narodov v tem prostoru, je še dejala. Senatorica Tatjana Rojc je dejala, da vsi, ki poznajo zgodovino, dobro vedo, kaj se je zgodilo s Fabianijevo stavbo. Zgrajena je bila, ko je bil pogled naših prednikov uprt v prihodnost, je povedala;

vmes se je zgodil marsikateri tragični dogodek, a danes lahko spet gledamo naprej. Poslanec Guido Germano Pettarin je izrazil veliko

Mariza Škerk in ugledni gostje

veselje in čast, da se je lahko udeležil pomembnega slavlja. Poudaril je, da sam ne pripada slovenski narodni skupnosti, temveč furlanski manjšini; in vendar čuti, da zato, ker gleda na Gorico in Novo Gorico kot na skupno mesto, ima kar dva župana – goriškega in novogoriškega. Goriški prvi občan Rodolfo Ziberna je prepričan, da je Trgovski dom, ki je zaživel v mestnem središču, izredna pridobitev za vso Gorico. Tudi tokrat je z navdušenjem omenil izzive našega mesta v duhu Evropske prestolnice kulture. To je za ves naš prostor izredna priložnost, da vsej Evropi pokažemo, kako je lahko državna meja kraj, kjer se ljudje srečujejo. Župan Mestne občine Nova Gorica Klemen Miklavčič pa je dodal, da Trgovski dom predstavlja pravo esenco prestolnice kulture. V nekdanjem sijaju mesta, ki ga v tem trenutku utrjujemo, se odseva to, kar so želeli videti evropski očetje. V imenu Dežele FJK je odbornik za javno premoženje Sebastiano Callari povedal, da je ponosen, da je Dežela finančno sodelovala pri izredno lepem projektu sredi Gorice. To je izjemno sporočilo o potencialu tega mesta, ki skupno z Novo Gorico pošilja sporočilo o prihodnosti. Po rodu je sicer s Sicilije, v naši deželi pa se počuti doma. V prenovljeni knjižnici vidi prostor, ki daje novega zagona duhu prijateljstva in sodelovanja, ki združuje srednjeevropsko

in sredozemsko dušo teh krajev. V tej stavbi so nekoč zažigali knjige, je še dejal, te pa so danes spet našle svoj dom kot izraz slovenskega

knjižnice Marco Menato, direktorica Goriške knjižnice Franceta Bevka Irena Škarar in drugi. Pred glavnim vhomom na vogalu Trgovskega doma so po govorih v konferenčni dvorani predsednica NŠK Mariza Škerk ter župana Rodolfo Ziberna in Klemen Miklavčič slovesno prerezali trak, slovensko in italijansko trobojnico. Pred tem je knjižnico blagoslovil škofov vikar za slovenske vernike na Goriškem Karel Bolčina, ki je izrazil željo, da bi se v tem kulturnem središču mladi izobraževali in razvili v osebnosti, ki bodo ponesle v prihodnost duha zgodovine. V spremstvu direktorice NŠK Luise Gergolet in arhitekta Dimitrija Waltritscha so si nato predstavniki oblasti in medijev ogledali nove prostore. V njih po novem hranijo okrog 60 tisoč knjig: v vogalnih prostorih so v glavnem otroške knjige, enciklopedije, turistični vodniki, učbeniki za učenje slovenščine in časopisi, na podestu so slovenska literatura, literarna kritika in leposlovje, v polkletnih prostorih, ki so tudi zelo lepo urejeni, pa vse ostalo. Po uradnem slavlju, ki je bilo namenjeno le ožjemu krogu, predstavnikom oblasti in

tudi knjižnica. Inovativni, moderni prostori bodo gotovo privabili veliko obiskovalcev. Knjižnica naj tako postane "ne samo izobraževalno središče, ampak tudi prostor druženja in utrjevanja prijateljstva med pripadniki slovenskega in italijanskega naroda". Predsednica se je zahvalila podjetju Friulana Costruzioni in Esse Zeta, posebno srčne besede pa je namenila knjižničarkam in še zlasti direktorici NŠK Luisi Gergolet. Livio Semolič, ki mu je deželna uprava leta 2005 dala nalogo, da spremlja udejanjanje 19. člena zaščitnega zakona, je z velikim zadovoljstvom zatrdil, da ni šlo zgolj za odprtje novega sedeža knjižnice, temveč za odprtje goriškega Trgovskega doma. Pred 15 leti ni vedel, kaj ga bo čakalo, zavedel pa se je "pomembnosti in kompleksnosti" tega člena zakona 38/2001. Nato se je spomnil na prelomne trenutke in osebe, ki so odločilno pripomogli k uspehu projekta:

Jaklitsch je v svojem nagovoru poudarila, da je oživljanje dejavnosti na tem kraju izrednega pomena: "V stavbi, ki jo je po njenem odprtju leta 1904 zaznamovalo bogato in razvejeno delovanje Slovencev na Goriškem, se ponovno bere in govori slovenska beseda. Odprtje prenovljenih prostorov knjižnice Damirja Feigla, pomembnega primorskega pisatelja, s simbolnega vidika pomeni večanje vidnosti

(Foto Bumbaca)

še goriški prefekt Raffaele Ricciardi, konzul RS Peter Golob, deželni svetnik SSK Igor Gabrovec, sekretarka z Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Irena Vadnjal, direktor Posoške

medijev, je Feiglova knjižnica odprla vrata javnosti v ponedeljek, 19. aprila. Odprta je od ponedeljka do petka med 10. in 18. uro. Kdor vstopi vanjo, mora seveda spoštovati varnostne predpise.

RADIO SPAZIO vrata proti vzhodu

(od 23. do 29. aprila 2021)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:
Petek, 23. aprila (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.
Sobota, 24. aprila (vodi Ezio

Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in zilljskem narečju.
Nedelja, 25. aprila ponovitev oddaje Okno v Benečijo.
Ponedeljek, 26. aprila: Radio Ve'rite'. Vodijo Ilaria Bernaghi, Miha Kovic in Jakob Leopoli.
Torek, 27. aprila (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem
Sreda, 28. aprila (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Človek in domače živali 1. del. - Izbor melodij.
Četrtek, 29. aprila (v studiu Andrej Bavcon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti obvestila in humor.

Marko Jarc na obisku v Števerjanu

Izzivov za paritetni odbor je veliko

V petek, 16. aprila 2021, se je predsednik paritetnega odbora Marko Jarc mudil na Goriškem, in sicer v Števerjanu, na občini, kjer so ga pričakali županja Franca Padovan, podžupan Marjan Drufovka in odbornica Martina Valentinčič. Županja je povedala, da je bil obisk Marka Jarca želja celotne občinske uprave, predsednik je dodal, da je to srečanje začetek predvidenega obiska vseh 32 občin, v katerih se izvaja zakon 38/2001. Zavzema se namreč, da bi se z vsemi upravitelji pogovoril o glavnih problematikah na našem območju oz. znotraj delovanja slovenske narodne skupnosti v Italiji. Spomnil je, da je uporaba slovenščine v javnih upravah eden od temeljev, na katerem sloni zaščitni zakon. Opozoril je na 8. člen omenjenega zakona, na podlagi katerega krajevne uprave dobijo denar prav v ta namen oz. za slovenska okenca. V zvezi s tem imamo različne primere na našem območju. Občine, kot je npr. Števerjan, poslujejo skoraj v celoti v slovenskem jeziku, saj od uradnikov do članov odbora in svetnikov govorijo vsi slovensko. Če bi take občine imele še občinske tajnike in revizorje, ki obvladajo slovenski jezik,

sploh ne bi rabile prispevka iz tega člena. Pri tem je Jarc omenil pomanjkanje slovenskih kadrov na takih nivojih. Problem nastaja v občinah, kjer sta osebje in uprava pol slovenska pol italijanska ali pa prevladujoče italijanska.

V teh je treba biti pozorni, da imajo ta sredstva pravo namembnost. Člen predvideva, da so ti prispevki dodeljeni, dokler ne bo sistem na občinah nekako ustaljen. Smisel tega je, da na vseh upravah zaposlijo za nedoločen čas osebe, ki bodo zagotavljale storitve v slovenskem jeziku. Zakaj nastane problem? Večkrat ti zneski niso pravilno uporabljeni in nekatere občine zaposlujejo osebe, ki opravljajo drugačne funkcije. Treba je ustvariti neki sistem

preverjanja, neki nadzor nad finančnimi sredstvi. To je tudi prva točka na dnevnem redu paritetnega odbora. Jarc je dodal, da je zdaj njegova naloga in naloga paritetnega odbora preučiti različne občinske realnosti in razviti pravilno strategijo

občine (predvsem kmečkega značaja) presegajo celotni obračun stalno zaposlenih. Predsednik paritetnega odbora je povedal, da se je že informativno pogovarjal z deželnim odbornikom Pierpaolom Robertijem in ga vprašal, katere so smernice

oz. sistem, da bodo sredstva učinkovitejše uporabljena. Glede tega so Franca Padovan, Marjan Drufovka in Martina Valentinčič pohvalili uslužbenko, ki je zaposlena na števerjanskem jezikovnem uradu. Županja pa zaskrbljeno gleda na pogodbe za nedoločen čas, in to ne zaradi tipologije pogodbe, ki bi bila seveda z občinske uprave dobrodošla, temveč zaradi močnega vpliva, ki ga ta ima na občinski obračun. Zakon postavlja glede tega precejšnje omejitve in male

deželne reforme, predvsem kar se tiče javnega sektorja, oz. po katerih kriterijih bodo zaposlovali v naslednjih letih. Reforma je še v prvi fazi in bo zato ta problematika prišla gotovo na dan. Na koncu srečanja so se prisotni pogovorili še o problematiki lestvic za jezikovni urad, saj kot so poudarili odborniki, prirejanje natečajev znaša velik strošek. Jarc je povedal, da je glede tega paritetni odbor že razmišljal o enotnem natečaju in

Obvestila

Feiglovo knjižnico v Gorici odslej lahko obiščete v obnovljenih prostorih v Trgovskem domu na Verdijevem korzu 52. Za obiskovalce bo odprta od 19. aprila 2021, in sicer od ponedeljka do petka, od 10. do 18. ure. V prostorih knjižnice je seveda obvezno spoštovanje varnostnih predpisov.

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE išče uslužbenko/ uslužbenca za knjigovodsko in organizacijsko delo, za 30-tedenski urnik. Obvezno znanje slovenskega in italijanskega knjižnega jezika. Računalniško znanje v okolju MS Office. Zahteva se razpoložljivost, fleksibilnost urnika, dinamičnost in velika organizacijska sposobnost. Zainteresirani lahko svoj curriculum, do 25. aprila 2021, pošljejo na poštni naslov: Zveza slovenske katoliške prosvete/ Unione culturale cattolica slovena, drevored/viale xx settembre, 85 – 34170 GORICA/GORIZIA ali na elektronski naslov: zskp_gorica@yahoo.it

Sožalje

Ob izgubi dragega očeta **Joškota**

enotni lestvici, s katere bi vse občinske uprave črpale osebe. Nazadnje sta podžupan in odbornica opozorila Jarca na nastajajočo problematiko okoli vpisovanja v novi register ANPR (Anagrafe nazionale della popolazione residente) – Državni register stalnega

izrekamo odborniku Zdenku in vsej družini globoko sožalje. Bil je kot drevo, ki daje zavetje. Ohranili ga bomo v najlepšem spominu. Jus Vrh

Ob izgubi dragega očeta **Jožefa Černica** izreka iskreno sožalje svojem župnijska skupnost Gabrje Vrh.

Skrb, delo in veselje tvoje je bilo življenje, bolečine in trpljenje si preстал, zdaj lahko boš mirno spal.
Ob smrti **Joškota Černica** izrekamo vsem svojcem iskreno sožalje PD Vrh Sv. Mihaela.

Darovi

Namesto cvetja na grob Joškota Černica darujejo sestra, bratje, nečaki in nečakinje z družinami 100,00€ za PD Vrh Sv. Mihaela, 100,00€ za DVS Bodeča Neža, 200,00€ za vrhovso cerkev in 150,00€ za Jus Vrh.

Čestitke

Naš stric **Lucijan, Lučko, Mozetič** iz Mirna praznuje 85. rojstni dan. Vse najboljše in veliko zdravja mu želimo nečaki in nečakinje z družinami.

prebivalstva. Tu so že opazne težave pri vnosu podatkov slovenskih občin, predvsem ko gre za dvojezične nazive občin in prisotnost strešic. Predsednik Jarc se je zahvalil za opozorilo, saj bo treba na to hudo pomanjkljivost takoj opozoriti in jo tudi rešiti.

MC

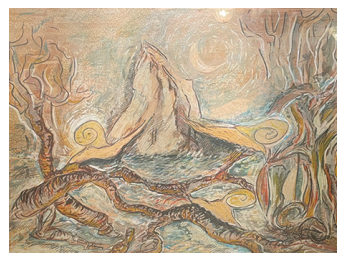
Ob 40-letnici Kulturnega doma skupinska razstava "Rokovanje kultur"

“S kulturo bomo prebrodili družbeno neurje, ki smo mu v tem času neposredne priče”

Kulturni dom v Gorici praznuje letos 40-letnico delovanja, ki jo bo primerno obeležil z vrsto manifestacij in osrednjo slovesnostjo meseca novembra. Uvodni kulturni dogodek je skupinska mednarodna likovna razstava z naslovom “Rokovanje kultur – La cultura in una stretta di mano – Culture in t'une strette di man”, ki je že nekaj tednov postavljena v galeriji in mali dvorani goriškega kulturnega hrama. Razstavljena so dela več kot 65 likovnih umetnikov različnih narodnosti, ki so v štiridesetih letih sodelovali pri več kot tristo razstavah in nekatera svoja dela darovali Kulturnemu domu. Predsednik Igor Komel je povedal, da so podobno razstavo postavili tudi ob 30-letnici Kulturnega doma – tedaj je bila razstavljena približno polovica tokratnih umetniških del: “Z razstavo Rokovanje kultur želimo obeležiti tudi letošnji jubilej in se obenem zahvaliti umetnikom, ki so v štiridesetih letih z nami sodelovali in s katerimi smo navezali osebne, čvrste prijateljske odnose.” Ob tridesetletnici je razstavo

sestavljalo tudi veliko fotografij raznih umetnikov, zbirka umetniških del pa se je v času tako povečala, da bodo tokrat organizirali dve ločeni razstavi in fotografom posvetili poseben kulturni dogodek. Stene galerije in male dvorane Kulturnega doma tokrat krasijo dela slovenskih, italijanskih, hrvaških in bosanskih umetnikov, Komel pa je poudaril, da so posebno pozornost namenili “našim, zamejskim umetnikom.” Predsednik Igor Komel je ob odprtju razstave prispeval tudi uvodno misel: “Ne da bi dopuščal izgovorov, današnji čas brezkompromisno zahteva odgovor na vprašanje: 'Čemu kultura v sedanjih družbenih krizi koronavirusa covid-19?' Možen je le odgovor, da le kultura, z vsemi svojimi zvrstmi in odenki, zna biti tista dodana vrednost, ki omogoča slehernemu, da na nebu, zakritem s črnimi oblaki, najde lastno zvezdo vodnico, napolnjeno z upom, zagonom in prepotrebnim elanom. Rokovanje kultur naj bo torej ob 40-letnici Kulturnega doma v Gorici sinonim za

vlogo kulturnih dejavnosti, ki prijateljsko ponujajo roko nam in prijateljem drugih kultur, da s skupnimi napor prebrodimo družbeno neurje, ki smo mu v tem času neposredne priče. Istočasno pa naj bo 'trojezično Rokovanje kultur'

(v slovenskem, italijanskem in furlanskem jeziku) znamenje našega medsebojnega sodelovanja, ki sloni na iskrenosti, prijateljstvu ter globokem in čvrstem temelju, na katerem se gradi nadaljnja vsestranska kulturna rast. Kulturni dom v Gorici je v

štiridesetih letih uresničil marsikatero 'prijateljsko rokovanje' in tako najprej obogatil samega sebe, nato pa 'okužil' tudi marsikatega sosedo dobre volje.” Trenutno v Kulturnem domu še razmišljajo, kako bodo

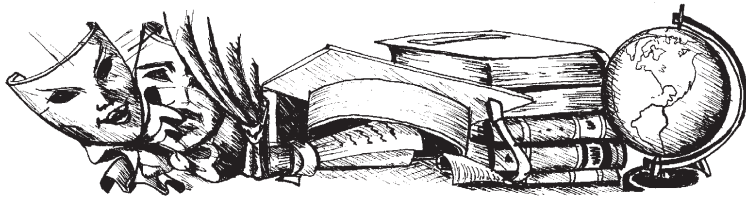
organizirali letošnje kulturne dogodke v spoštovanju vseh varnostnih predpisov, ki jih bodo nove zakonske odredbe določale, z zadovoljstvom pa ugotavljajo, da je bila razstava slikarja Klavdija Palčiča, ob umetnikovem 80. življenjskem jubileju,

zelo dobro obiskana. Predsednik Komel nam je namreč povedal, da si je, od spletnega odprtja, ki je bilo 27. novembra lani, “virtualno” razstavo ogledalo že več kot 40000 ljudi, več kot 500 pa jih je prišlo v Kulturni dom

– “to so rekordne številke. Zadovoljen sem, da smo Palčiču posvetili tako uspešno razstavo.” Napovedal je tudi, da bo letos na programu tudi razstava del umetnika Demetrija Ceja, ob 90-letnici njegovega rojstva, ki nastaja v sodelovanju s profesorjem Joškom

Vetrihom, dolgoletnim sodelavcem Kulturnega doma. Razstava “Rokovanje kultur” spremlja gledalca na poti spoznavanja različnih kultur, misli in občutkov. Dela umetnikov, prijateljev Kulturnega doma, ponazarjajo raznolikost našega ozemlja in bogastvo, ki ga s seboj prinašajo strpnost in duševna ter miselna odprtost. Osebni nazor vsakega umetnika, miselni okvir, skozi katerega si razlaga zunanji svet in lastna čustva, se tako lepo prepleta z drugimi. Razstavljena dela gledalca nagovarjajo in vabijo k razmišljanju o narodnostni identiteti, navezanosti na ozemlje in spoštovanje drugega, vrednotah, ki so v teh izrednih časih, ko epidemiji še ni videti konca, toliko bolj pomembne. Razstavo si bo možno ogledati vse do 15. maja 2021 oz. po odpravi sedanjih ovir pri zakonskih predpisih za zaježitev covid-19, pri tem pa pobudniki opozarjajo udeležence na upoštevanje zakonskih predpisov za preprečevanje širjenja okužb s koronavirusom.

Kat

S 3. STRANI 30. Primorski slovenistični dnevi

Žlahtnost slovenskega jezika in njegovih odtenkov

Na v različnih, sugestivnih krajih posnetih nastopih so ubrano zapeli OPZ OŠ Frana Erjavca Nova Gorica pod vodstvom Milene Prinčič, Goriški oktet Vrtnica (pod vodstvom Matjaža Ščeka), ki letos obeležuje 40-letnico delovanja, ŽmePZ Šempeter ob spremljavi Godalnega orkestra NOVA z dirigentom Bogdanom Brecljem (izvedel je tudi *Ave verum* v spomin Lojzeta Bratuža), mlade sestre Monika, Brigita in Klara Kobal, Pevski zbor Biotehniške šole Šempeter pri Gorici (zborovodkinja Nežka Černe Gec) in Pevski zbor Gimnazije Nova Gorica (zborovodkinja Staša Peršolja Bučinel) in Maruša Komljanec Ban, mlada dijakinja, kantavtorica, ki je ob spremljavi kitare predstavila svojo pesem *Kovači sreče*. Skupina Vivid mind?, ki jo sestavljajo mladi Eva Hočevar, Jure Ipavec, Marko Čadež Mačkič, Črt Saksida, Jaka Podgornik, so v rockovskem zanosu, s hudomušnim pristopom (video Zarja Pelicon) izvajali Prešernovo *Gloso*. Ob klavirski spremljavi Petre Grassi sta zapela mlada Ester Gomisel in Tomaž Grassi iz Glasbene matice FJK, Tadej Ivančič pa je na harmoniko zaigral venček beneških ljudskih pesmi. Mladi recitatorji so ob nizanju dogodkov iz življenjske

zgodbe Ljubke Šorli in Lojzeta Bratuža, umrlega 17. februarja 1937, po velikih mukah zaradi ogabne strupene mešanice, ki jo je moral izpiti pod prisilo fašistov, citirali tudi besede Alojza Rebule, "Življenjska partitura Lojzeta Bratuža je vsa v enem svetlem ključu, v ključu ljubezni". Ob koncu te raznolike prireditve, prežete s spominskimi utrinki na goriško pesnico, se je sooblikovalcem zahvalila tudi Vera Tuta Ban, nečakinja Ljubke Šorli.

Strokovno znanstveno srečanje Primorski slovenistični dnevi so se nadaljevali naslednji dan, v petek, 16. aprila, s strokovnim znanstvenim srečanjem *Odtenki slovenščine*. Razdeljeno je bilo na jutranji in dopoldanski del.

Jutranji del Uvodne pozdravne misli so podali že omenjena Ernesta Dejak Furlan, ki je spomnila, da so prvi Primorski slovenistični dnevi potekali v Ajdovščini pred tremi desetletji, a njihovo poslanstvo je ostalo nespremenjeno. Cilji so isti: izmenjava pedagoških izkušenj, gostovanje v različnih primorskih krajih in sodelovanje z zamejstvom. Letošnje srečanje je odprlo strokovna vprašanja jezika in literature, vezana na goriški prostor. Ker jih je presevala prazničnost, so bili namenjeni tudi spominjanju na osebnosti iz teh krajev. Prav zato so se

odločili za spominski poklon Ljubki Šorli, ki je kljub vsemu hudemu ljubila življenje; njena poezija je občeveljavna, še zmeraj ljuba in domača. Kratek nagovor je v petek imel tudi Niko Žvokelj OFM, gvardijan Frančiškanskega samostana Kostanjevica v Novi Gorici, kjer bi morali potekati jubilejni Primorski slovenistični dnevi, če bi tega ne ovirala epidemija koronavirusa. Čestital je za jubilej, ki sovpada s tridesetletnico samostojne Slovenije. Med drugim je spomnil, da se je veliki jezikoslovec Škrabec vneto boril za slovenščino v liturgiji. P. Niko je zaželel, naj slovenščina v vsem svojem bogastvu živi in obstane, slavisti pa naj bodo še naprej njeni oznanjevalci in

Ljubka Šorli (1910-1993)

uporabniki. Ker so letošnji Primorski slovenistični dnevi obogatili kulturo mesta, je spregovoril tudi župan MO Nova Gorica dr. Klemen Milkavič. Navezal se je na somestje dveh Goric, v katerih je slovenščina zmeraj domovala. Društvo je pohvalil še zato, ker ohranja dejavnost tudi v teh posebnih časih in vztrajno sledi osnovnemu poslanstvu, posvečanju slovenskemu jeziku. V tem globaliziranem svetu mora biti skrb za jezik še večja, je zatrdil župan.

Na obisk ličnega grička Kostanjevica, samostana, notranjosti kostanjeviške cerkve, med grobnice kraljeve francoske rodbine Burbonov, v bogato knjižnico, poimenovano po p. Stanislavu Škrabcu, ki je na Kostanjevici preživel 42 let in v kateri hranijo tudi izvod Bohoričeve slovnice *Arcticae horule* z njegovim lastnoročnim podpisom, je gledalce pospremila Mirjam Breclj. Jedrnato je predstavila zgodovino Kostanjevice in njene bisere ter vse povabila na ogled krasnih vrtnic, dišečih burbonk, ki omamno zacvetijo v maju in krasijo samostanski vrt. Zbrane gledalce, bilo jih je čez 50, je pozdravil tudi dr. Matej Šekli, predsednik Slavističnega društva Slovenije, ki vselej podpira delovanje SD Nova Gorica. Tudi on je izrekel čestitke in poudaril, da je slovenski jezik avtohton na slovenskem jezikovnem

prostoru, ki zaobjema Slovenijo in t. i. zamejstvo. Pri tem se je zaustavil pri zgodovini Goriške in jo na kratko obnovil ter omenil prisotne jezikovne realnosti, ki so od nekdaj oplajale druga drugo in vzajemno prevzemale besede. Pomudil se je tudi pri krajevnih imenih in poudaril, da so slovenščino govorili tudi plemiči, kot zgovorno pričajo slovenske pridige prvega goriškega nadškofa Karla Mihaela Attemsa. Jutranji del programa z naslovom *Jezik – Slovenščina tako in drugače* sta vodili Natalija Plohl in Senija Smajlagić. Vsak predavatelj je svoje predavanje razvil v dvajsetih minutah. Vsa so bila zelo skrbno, strokovno pripravljena in bogata z informacijami, zato bi si vsako posebej zaslužilo poglobljen zapis. Za nas "zamejce" je bilo zanimivo predavanje

Franciškanski samostan na Kostanjevici v Novi Gorici

Nine Klaut, ki je zaposlena na RTV Slovenija Koper Capodistria in izmenično vodi oddajo S-prehodi, ki jo prenaša tudi Slovenski deželni program RAI 3bis. Spregovorila je o *Kontrativni analizi informativnih radijskih oddaj na Radiu Slovenija in Radiu Trst A z vidika pravorečja in jezikovne kulture*. Iz tega je bilo mogoče izluščiti, da bi bilo treba pri nas na tem področju še marsikaj postoriti. Bojana Modrijančič Rešič je vzela v pretres narečni govor Breginja in ob starih fotografijah svojih domačih obrazložila vrsto narečnih izrazov. Iz njenega izvajanja je zavela velika ljubezen do domačega kraja in govorice. Martina Piko-Rustia je spregovorila o slovenskih ledinskih in hišnih imenih na Koroškem, ki so komaj v zadnjih časih našla mesto tudi na kažipotih, in pojasnila metode zbiranja podatkov, ki je vse prej kot lahko, tudi zaradi odločitve kriterija, ki ga je treba izbrati. Metod Žunec je bolj s filozofskega vidika slikovito razvil svojo temo, naslovljeno *Ko besede spregovorijo*. Rada Cossutta je predstavila privlačno filmsko monografijo *Tromeja skozi čas*. Udeleženci posveta so si lahko ogledali, žal zaradi omejenega časa, del zanimivega filma, posnetega na terenu, ki se napaja ob lepotah pod Mangartom in se zaustavlja tudi v Breginju, ki je po potresu izgubil nekdanjo podobo. Rada Lečič, univerzitetna profesorica slovenščine na

humanističnem oddelku Univerze v Trstu, je predstavila svoje zelo uporabne priročnike slovenskega jezika z vajami in se pomudila pri *pisanju učbenikov slovenščine za tujce*. Ti priročniki so izredno dragoceni za usvajanje slovenskega jezika. Po kratki, živahni razpravi je kot oddih spet izzvenela kulturna razglednica iz Frančiškanskega samostana Kostanjevica v Novi Gorici. **Poklon Lojzki Bratuž in Marijanu Breclju** Vez med prvim in drugim delom je bil poklon Lojzki Bratuž in Marijanu Breclju (1931–2019), ki ga je zaslužnima Goričanoma in njunemu plemenitemu delu namenil prof. Zoltan Jan, čigar poklicna pot je bila zelo povezana z njima. Bibliotekar Marijan Breclj je pomembno prispeval tudi k osveščanju spomina

Stanislava Škrabca. Breclj je neločljivo povezan s knjižnico na Kostanjevici že iz časov, ko so sem prispale dragocene inkunabule. Zelo natančno je bilo tudi njegovo delo v Goriški knjižnici Franceta Bevka, kjer je skupaj delal 22 let in si pridobil trdno bibliotekarsko znanje. Zaradi tega je prejel tudi priznanja. Zastavil je marsikatero knjižnične zbirke. Bil je pobudnik za ustanovitev Kalanovega sklada. Pisal je številne strokovne članke, pripravil študijsko poglajbljene knjižnične razstave, na podlagi katerih so nastale bibilografije, ki jih je objavil v samostojnih publikacijah ali jih vključil v knjižnične periodične izdaje. Povezan je tudi z revijo *Goriška srečanja* in njeno naslednico *Primorska srečanja*. Pri tem je odpiral nova področja raziskovanja. S Pavletom Medveščkom je npr. izdal prvo slovensko mapo ex librisov in se še sam preizkusil v izdelovanju le-teh. V ospredju njegovega širokega znanja in delovanja, zaradi katerega je prejel tudi Bevkovo nagrado, je preučevanje dediščine primorskih krajev in osebnosti. Njegovo splošno znanje je bilo res zavidljivo, kot tudi njegovo leksikografsko delo. Domala sam je npr. zastavil in pisal prve zvezke Primorskega slovenskega biografskega leksikona. Pisal je tudi slovarje: furlansko slovenskega in celo brazilsko slovenskega, ki je njegovo zadnje objavljeno knjižno delo. Zelo se je zanimal tudi za

pesnico Ljubko Šorli, o kateri je poglobljeno pisal med prvimi. Uredil je njene prvi samostojne knjige. Z njeno hčerko Lojzko Bratuž sta plodno sodelovala, z njo ga je povezovalo tudi soustvarjanje s številnimi italijanskimi in furlanskimi intelektualci. Obširno delo prof. Lojzke Bratuž, častne članice Slavističnega društva Slovenije, dobitnice priznanja Republike Slovenije in Italije pa še vstajenja Društva slovenskih izobražencev v Trstu, je bilo že večkrat predstavljeno širši javnosti. Zelo dejavna je bila v različnih kulturnih društvih in cerkvenih organizacijah zamejskih Slovencev, članica različnih komisij, soustanoviteljica različnih združenj, pogosto javna govornica. Sodelovala je pri publikacijah Mohorjevih družb. Imela je vidno vlogo pri Združenju cerkvenih pevskih zborov Gorica in

Drugi del, pod naslovom *Književnost praznujmo s komedijo!*, sta vodili Majda Arčon in Loredana Umek. Robert Jereb je prikazal *znanstvenofantastični humor v delih Damirja Feigla*. Njegov humor je lahkoten, svež, feljtonističen; dela so zabavna, šaljiva, šegava, hudomušna in duhovita. Po Feiglu je poimenovana slovenska knjižnica v Gorici, katere novi sedež v Trgovskem domu so uradno odpirali prav na dan srečanja slovenistov, kot je v razpravi opomnila Vera Tuta Ban.

Barbara Pregelj in Anika Velišček sta govorili o temi *Didaktizacija Županove Micke po bralnomotivacijskih strategijah Montserrat Sarto* in aktivno vpletili v predstavitev te metode tudi poslušalce. Ana Perne s Slovenskega gledališkega inštituta (SLOGI) je prikazala *komedijske preobleke našega tukaj in zdaj*. Pri tem se je osredotočila na humor Iztoka Mlakarja. Marija Mercina se je poglobila v *narodno (samo-) zavest, ponos – hudomušnost* in se pri tem navezala na napise na mostu čez Močilnik. Vita Žerjal Pavlin je razvila temo o *Ivanu Robu za sodobno rabo*. Predstavila je tudi njegovo avtobiografsko zgodbo v stripu Martina Ramovša Roba.

Spletni pogovor z Iztokom Mlakarjem Letošnji jubilejni Primorski slovenistični dnevi so se sklenili z večerom, na katerem je Anika Velišček imela zelo prikupen, na iskrive in igrive tone uglašen pogovor z Iztokom Mlakarjem, dramskim igralcem, več desetletij članom SNG Nova Gorica, avtorjem privlačnih, zabavnih, a vselej pomenljivih komedij, ki brez dlak na jeziku razgrinjajo človeške napake. Take so *Duohtar pod maslo*, *Sljehrmik*, *Tutošomato* in *Pašjon*, v kateri se je v svojem razpoznavnem slogu lotil celo Kristusovega življenja. Vse štiri komedije je režiral Vito Taufer; z Mlakarjem sestavljata odlično umetniško dvojico. Igralec je v prijetnem klepetu razkril marsikaj o komediji na splošno, o igralskem poklicu, o svojem pisanju v verzih, ki jih ne stresa z rokava, kakor kdo zmotno misli, in o mešanici primorskih narečij, ki jih pri tem uporablja. Priznal je, da je težje rimati besede v narečju kot v knjižni slovenščini. Za vsem se seveda skriva veliko dela in truda. Priklicati smeh na obraz publike je zelo težko, zato se je treba tudi pisanja komedije lotevati zelo resno. Kdor želi, si posnetek tega klepeta lahko ogleda na Youtube kanalu SD Nova Gorica. Ob 30. Primorskih slovenističnih dnevih je bila v Frnaži, na Erjavčevi ulici, na ogled razstava z naslovom *P. Stanislav Škrabec tako in drugače*.

POGOVOR Maja Smotlak, slovenistka, avtorica slikanice
Vsak naj iz zgodbice jemlje to, kar tisti hip najbolj potrebuje!

Pred nekaj tedni je pri celovški založbi Fran izšla slikanica z naslovom O črnem ptičku in beli ptičici. Pozitivno naravnano besedilo je napisala slovenistka Maja Smotlak, ki opravlja profesorski poklic na tržaškem Državnem izobraževalnem zavodu Jožef Stefan. Lična publikacija, ki jo je ilustrirala Nana Homovec iz Ankaran, pripoveduje o svobodi, hrepenjenju, novih željah, pomenu sanj in še o marsičem drugem. Delo, ki ima priložene pobarvanko in razglednice z odlomki zgodbe, bo v kratkem izšlo tudi v italijanskem in nemškem jeziku. Ob njegovem izidu smo avtorici postavili nekaj vprašanj, na katera je prijazno odgovorila.

Kako in kdaj je nastalo besedilo za slikanico? Ali je na njegovo sestavo in izid morebiti vplivala tudi pandemija s tem, da vas je prikenila na dom?
Besedilo je nastalo pred štirimi leti. Navdih se je porodil iz občudovanja narave, jutranjega poslušanja ptičjega ščebetanja, opazovanja čudovitih jesenskih barv drevesne krošnje. Dolgo časa sem namreč oboževala predvsem svet

knjig, z odraslostjo pa se je temu pridružila velika ljubezen do narave – spoznanje, koliko lepote je mogoče prepoznati, denimo, v navadnem drevesnem listu, če se ga lotiš pozorno opazovati.

Če se vrnem k drugemu vprašanju, pa naj povem, da sta se nastajanje slikanice in odločitev za njeno izdajo zgodila pred pandemijo. Drži pa, da je v sami zgodbi mogoče najti vzporednice z daljavami, ki nas zdaj ločujejo, omejujejo in onemogočajo marsikatero bližino, vendar omenjena paralelnost je le slučajna. **V medijih ste poznani kot avtorica znanstvenih literarnih kritik. Z izidom**

slikanice ste se pa preizkusili v besednem ustvarjanju. Ali je bil ta prehod enostaven?
Verjamem, da prav vsi nosimo v sebi več svetov. Včasih tudi takih, ki so na videz medsebojno oddaljeni ali v nasprotju drug z drugim.

V naboru mojih svetov sta med drugim tudi ta dva, ki ju omenjate, torej pisanje znanstvenih in strokovnih literarnovednih besedil, kjer je glasnejša racionalnost, ter pisanje leposlovja, pri katerem govori intimnejši

glas. Obe vrsti ustvarjanja čutim enako svoji. **V uvodu sem omenil le nekatere vsebine, pomembnost katerih knjiga poudarja. Bi lahko predstavili vse pozitivne značilnosti in vrednote iz**

slikanice, katere – če sem pravilno razumel – jih v življenju velja gojiti?
Želim si, da bi bralci sami razbirali vrednote, ki jih ponuja zgodbica. Vsak naj iz nje jemlje to, kar tisti hip najbolj potrebuje. Recimo,

sama trenutno vidim v njej predvsem vrednoto mirnega, spoštljivega in ljubečega čakanja. Pa tudi pomembnost upanja. **Katero je po vašem glavno poučno sporočilo slikanice?**
Slikanice nisem pisala z željo, da bi vanjo vnašala poučno noto. Moj namen je bil na papir prenesti občutke lepote, miline in topline, ki smo jih prav vsi željni, ne glede na starost. Če se ob branju v kom prebudi vsaj eden od teh, je to zame velik uspeh. **Pravljice so navadno namenjene otrokom. Ali lahko vašo vzamejo v roke tudi odrasli? Komu je pravzaprav namenjena?**
Namenjena je vsakomur, ki bi rad z neobremenjenimi otroškimi očmi pogledal na svet in odnose v njem. Vsakomur, ki si še dovoli sanjati in ljubiti ... ali pa je na ta čustva morda malce pozabil in bi si rad osvežil spomin. **Kaj je botrovalo temu, da ste se odločili tudi za prevod slikanice v italijanščino in nemščino?**
Do odločitve za prevod je prišlo že na prvem srečanju z založnikom Francem Merkačem. Zamisel se je porajala pri njem, kar potrjuje moj občutek, da je eden redkih slovenskih

založnikov, ki se ne boji novih izzivov (predvsem pa še neveljavljenih avtorjev!). Všeč nama je bila zamisel, da bi s prevodom v ta dva jezika segla še v drugi dve kulturi in se tako dotaknila večjega števila bralcev. Zakaj sta to ravno italijanščina in nemščina, pa je jasno. Založba Fran se nahaja v Celovcu, jaz pa sem resda rojena v Kopru, kjer trenutno stanujem, a večino svojega življenja sem preživela na Tržaškem. Zdaj v Trstu delam, in ko je le možno, se tu tudi izven delovnega časa rada zadržujem. Eh, če pomislim, ugotavljam, da sem pravzaprav morala Trst zapustiti, se od njega oddaljiti, in da sem se zdaj vanj do ušes zaljubila. **Ali lahko glede bližnje prihodnosti pričakujemo izid še kake druge vaše publikacije? Nam boste kaj razkrili?**
Zdaj celovito uživam ta trenutek, ko prejemam prve odzive bralcev na sveže izdano slikanico. Novih leposlovnih izidov še ni na obzoru. Za zdaj sem predvsem v fazi, ko v misli nalagam številne nove vtise, iz katerih bo, če gre vse po sreči, kdo ve, morda kdaj nastala še kaka zgodba. **Matej Caharija**

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (147) Dimitri Tabaj

CESARSKI SVETNIK FRANC VODOPIVEC OSMI DEL
Z res ganljivimi besedami se končuje članek Primorskega lista o smrti cesarskega svetnika prof. Franca Vodopivca: "S cvetjem in venci je bila ozaljšana pokojniku ta cesta, s cvetjem, kakor ga je v življenju poznal le malo. Trnjevi in trudni so bili njegovi koraki do zadnjih dni, v napornem delu je našel pokojnik cilj svojega življenja. Sedaj počiva mirno tam doli na Soški ravani sredi tožne, zimske narave. Zadnji lističi se osipljejo z belih krizantem, kakor bi tudi one čutile izgubo, ki je tako bridko zadela nas goriške Slovence". Pod člankom beremo, da "v počeščenje spomina člana svojega načelstva g. ces. svetnika F. Vodopivca je darovala 'Centralna posojilnica' v Gorici na predlog prof. Berbuča 250 K za 'Šolski dom', 50 K za 'Slovensko sirotišče', 50 K za 'Dijaško mizo', 50 K za 'Slovensko družbo sv. Rafaela' v Gorici in 50 K za 'Slovensko Alojzijevešče'". V časniku Gorica z dne 30. novembra 1912 najdemo pa: "Za 'Šolski Dom' je došlo našemu upravnštvu: Mesto venca na grob pokojnega cesarskega svetnika g. Frana Vodopivca: Preč. g. dr. A. Gregorčič 30 K, družina Drašček v Št. Petru 15 K (za 'Sirotišče' 5 K), g. Teod. Hribar, trgovec v Gorici 10 K. Veselo omizje pri pogrnjeni mizi v gostilni Vukovi v Sovodnjah nabralo dne 23. t. m. 5 K (ravno toliko za 'Sirotišče'). 'Narodna Tiskarna' 30 K. Hvala!" Takih prispevkov je verjetno bilo še in še. Prof. Franc Vodopivec je umrl novembra 1. 1912. Imel je sinove Hilarija, Josipa in Antona ter hčerki Milko in Lojzko. Pravnik in publicist Hilarij Vodopivec (Reka, 1868 - Maribor, 1930) je gimnazijo končal v Gorici, pravo je pa študiral v Gradcu in na Dunaju. Na visoki ravni je deloval v

finančni upravi v Gorici, Trstu, Sežani, Voloskem, Celovcu in Novem Sadu. Leta 1920 je bil imenovan za načelnika v finančnem ministrstvu in za predstojnika odseka v generalnem ravnateljstvu neposrednih davkov v Beogradu, medtem ko je bil leta 1923 kot prvi Slovenec imenovan za člana Glavne kontrole v Beogradu. Pripravil je več zelo pomembnih zakonov in je bil avtor strokovnih člankov in publikacij. Prevedel je v italijanščino pesem Simona Gregorčiča Soči. Ukvarjal se je tudi s tehniko in patentiral je svojo meridiansko uro. V Beogradu je pomagal primorskim rojakom in podpiral dijaške in mladinske organizacije. Prejel je odlikovanje sv. Save IV. stopnje in Belega orla V. stopnje (vir: Slovenski biografski leksikon, Vladimir Murko, Ljubomir Andrej Lisac). Tako je o smrti Hilarija Vodopivca - sina cesarskega svetnika Franca Vodopivca, ki so ga skoraj 18 let prej pokopali v Štandrežu - poročal ljubljanski Slovenec 14. maja 1930: "Danes opoldne je izdihnil v svojem stanovanju v Gregorčičevi ulici 12 (v Mariboru, op. p.) svojo plemenito dušo Hilarij Vodopivec, član glavne kontrole ter eden izmed tistih, ki so tvorno in uspešno delali in pomagali pri ustvaritvi naših notranjih državnih razmer. /.../ Skoro do skrupuloznosti je bila v njem razvita tenkovestnost in natančnost, ki se je dopolnjevala ob pokojnikovem globokem krščanskem bistvu in svetovnem nazoru. /.../" V nadaljevanju bomo videli, da je rodbina Vodopivec iz Kamenj dala našemu narodu res veliko pomembnih osebnosti.

DELNO OBJAVLJENO TUDI NA PORTALU KAMRA, PORTALU DIGITALIZIRANE KULTURNE DEDIŠČINE SLOVENSКИH POKRAJIN (www.kamra.si), KI GA UPRAVLJA OSREDNJA KNJIŽNICA CELJE

Nekaj o novejših davčnih zakonih.
Spisal Hilarij Vodopivec, c. kr. finančni svetnik in deželni davčni nadzornik v Trstu.

V novejših davčnih zakonih ne najdemo več one preprostosti in točnosti, ki jo kažejo še zakoni izza osemdesetih let prejšnjega stoletja. Zakonodajalčeva volja se v novejših zakonih ne izraža jasno in točno, stvarina ni pregledno razvrščena in temeljne, kakor tudi izjemne določbe niso navedene dovolj izrazito.

Ogledno si tipičen primer, zakon z dne 28. decembra 1911, drž. zak. št. 242! Dasi je ta zakon v materialnem oziru precej kazuističen in zavozlan, bi se mu bila vendar lahko dala v marsičem

"Nekaj o novejših davčnih zakonih. Spisal Hilarij Vodopivec, c. kr. finančni svetnik in deželni davčni nadzornik v Trstu" (objavljeno v Slovenskem pravniku, glasilu društva "Pravnik" v Ljubljani, 1917). Bil je sin prof. Franca Vodopivca, ki je pokopan v Štandrežu.

Hilarij Vodopivec je v Beogradu pomagal primorskim rojakom in podpiral dijaške in mladinske organizacije. Prejel je odlikovanje sv. Save IV. stopnje (slika je simbolična) in Belega orla V. stopnje.

Petdesetletnico učiteljstva je praznoval dne 1. m. Franc Vodopivec v Gorici. Pod njegovim nadzorstvom ustanovilo po Goriškem veliko novih šol. Cesar mu je znanje zaslug podelil naslov cesarskega svetnika.

Učiteljski tovariš z dne 20. januarja 1902 poroča, da je prof. Franc Vodopivec praznoval petdesetletnico poučevanja. Naslov cesarskega svetnika mu je bil podeljen leta 1892.

Domače in razne vesti.
V počeščenje spomina člana svojega načelstva g. ces. svetnika F. Vodopivca je darovala »Centralna posojilnica« v Gorici na predlog prof. Berbuča 250 K za »Šolski dom«, 50 K za »Slovensko sirotišče«, 50 K za »Dijaško mizo« in 50 K za »Slovensko družbo sv. Rafaela« v Gorici.

Časnik Gorica z dne 30. novembra 1912. Takih prispevkov je verjetno bilo še in še.

Hilarij Vodopivec na mrtvaškem odru

O smrti Hilarija Vodopivca je poročal ljubljanski Slovenec 14. maja 19301834 - Gorica, 1912)

Drugi redni občni zbor Društva mladih Slovencev v Italiji DM+

Navezovanje novih sodelovanj pri oblikovanju skupne prihodnosti mladih Slovencev v Italiji

Vtorek, 13. aprila 2021, je potekal drugi redni občni zbor Društva mladih Slovencev v Italiji DM+. Predstavili so poročila o opravljenem delu v letu 2020, program delovanja za leto 2021, obračun za leto 2020 in predračun za leto 2021 ter poročilo nadzornega odbora. Sledili sta odobritev obračuna in predračuna ter razprava. Srečanja sta se udeležila predstavnik krovnih organizacij Slovencev v Italiji, Walter Bandelj (SSO) in Martin Lissiax v imenu Ksenije Dobrila (SKGZ). Prisotna sta bila tudi Pia Šlogar v imenu mednarodne organizacije YEN (Youth of European Nationalities) in Simon Rustia v imenu organizacije koroških Slovencev SMO (Slovenske mladinske organizacije). **Opravljen delo v letu 2020** V letu 2020 je društvene dogodke v živo obiskalo

75 mladih. Društvo šteje 64 članov (starost: 16–35 let) in ima 20 aktivnih odbornikov in sodelavcev. Delovanje društva se je med lockdownom nekoliko

strukture društva preko teambuildingov. Zaradi vsesplošnih prepovedi so morali preklicati udeležbo na drugih mednarodnih izobraževanjih in dogodkih.

se namreč seznaniti z mednarodnimi tokovi, ki se tičejo tako manjšin kot mladinskega delovanja. V preteklem letu so spletli nova partnerstva s sorodnimi

upočasnilo, saj so večino energij in finančnih sredstev namenili izobraževanju odbornikov, nakupu opreme, ki bo društvu služila v prihodnjih letih delovanja, oblikovanju celostne grafične podobe in utrditvi notranje

Nekatere prirejene dogodke so prenesli na spletna mesta, drugim so spremenili obliko, spet tretje pa jim je uspelo izpeljati v živo v septembru. **Načrt dejavnosti 2021** Za leto 2020 so izbrali naslov *Evropa*. Želijo

društvu in postali izredni člani mednarodne organizacije YEN (Youth of European Nationalities). Veliko pozornost bodo namenili ozaveščenju javnosti o razvojnih možnostih, ki jih odpirajo evropski projekti.

Ne nazadnje bodo člani pošiljali na mednarodne izobraževalne dogodke, ki jih prirejajo YEN in morebitne druge organizacije. Skupnost želijo neposredno obogatiti z globljim poznavanjem priložnosti, ki jih ponuja Evropska unija, krepiti občutek pripadnosti združeni Evropi ter širiti poznavanje stanja drugih evropskih manjšin. Poleg pogleda v Evropo ostajajo zvesti osnovnemu poslanstvu formiranja kadrov, ki lahko prevzemajo organizacijske vloge v društvih in organizacijah. Tudi letos bodo skrbeli za osebno rast članov odborov in skupin (upravni odbor: 9 članov, nadzorni odbor: 3 člani, odgovorna skupina družbenih omrežij: 2 člana + 3 člani, multimedijska skupina 2 člana + 4 člani) ter uvajali nove člane. Ob vsem tem želijo letos

dati težo predvsem takim projektom, ki bodo izvedljivi kljub slabi epidemiološki sliki. Članom želijo nuditi možnost izobraževanja na temo ustvarjanja digitalnih vsebin in ovrednotiti tiste mlade, ki so v tem času še posebej zapostavljeni, kot so npr. mladi umetniki. Med glavnimi cilji društva DM+ so krepitev in navezovanje novih sodelovanj pri oblikovanju skupne prihodnosti mladih Slovencev v Italiji, skupno širjenje obzorij in pridobivanje izkušenj. Vzbuja ustvarjalnost, prenavljanje preko inovacije, navdihovanje, spoznavanje in sodelovanje med partnerji, razmišljanje izven kalupov ter spodbujanje kritičnega razmišljanja so odskočne deske vseh mladih, ki želijo soustvarjati družbo in okolje, iz katerega izhajajo in v katerem živijo.

RAZISKAVA Inštitut za narodnostna vprašanja

O jeziku mladih v zamejstvu

Kakšen je jezikovni profil mladih v vseh slovenskih zamejstvih (v Italiji, Avstriji, na Madžarskem in Hrvaškem)? S tem vprašanjem se je ukvarjalo več raziskovalnih inštitutov, ki so svoje ugotovitve pod vodstvom Inštituta za narodnostna vprašanja združili v četrti zvezek širše raziskave z naslovom *Mladi v slovenskem zamejstvu: družbeni in kulturni konteksti ter sodobni izzivi*. Na javni predstavitvi, ki je zaradi epidemične situacije potekala spletno, so sodelovali predsednica Inštituta za narodnostna vprašanja Sonja Novak Lukanović, vodja projekta Vera Kržišnik Bukić, direktor Slovenskega raziskovalnega inštituta v Trstu (Slori) Devan Jagodic, Martina Piko – Rustia s Slovenskega narodopisnega inštituta Urban Jarnik v Celovcu (pri raziskavi je z njo sodeloval tudi Milan Ubid s Slovenskega znanstvenega inštituta v Celovcu), Katalin Munda Hirnök, ki je raziskovala Porabje, in Barbara Riman, ki je predelala stanje na Hrvaškem. Sonja Novak Lukanović je uvodoma dejala, da je to večletni projekt, ki obravnava mlade v zamejstvu. Četrti zvezek so končali že novembra 2019, a so z javno predstavitvijo nekoliko počakali, saj so

istočasno želeli organizirati posvet z mladimi. Tega je (vsaj do danes) preprečila epidemija, tako da so se vseeno odločili, da zvezek predstavijo vsaj spletno. Vodja projekta Vera Kržišnik Bukić je razložila, kako je potekalo delo. V vsakem zamejstvu so poglobljeno intervjuvali od šest do osem mladih, ob tem pa so na večjem vzorcu poskrbeli za anketno raziskovanje. Terensko anketiranje in intervjuvanje jim je predstavljalo osnovno ogrodje, v okviru katerega so razvijali raziskavo. Od raziskovalcev je prvi spregovoril Devan Jagodic s Sloriji, ki je orisal stanje mladih Slovencev v Italiji. Z njim je pri raziskavi sodelovala tudi Zaira Vidau. Dejal je, da pri nas slovenščina izgublja vitalnost. Med 60 anketiranci, ki so jih zajeli v raziskavo, jih je bilo le 38 odstotkov takih, ki prihajajo iz popolnoma slovenskih družin. Večina jih je tudi ocenila, da je njihovo znanje slovenščine slabše od znanja italijanščine. Kar pa je Jagodic poudaril kot dobro, je to, da imajo mladi pozitivna stališča do jezika in da slovenščini napovedujejo svetlo prihodnost. Kot možnost, ki bi jo morala ubrati slovenska skupnost v Italiji za upočasnitev izgube govorcev, pa je

Jagodic navedel utrjevanje znanja slovenščine znotraj manjšine in pridobivanje novih govorcev slovenščine. Martina Piko – Rustia je povedala, da se v Avstriji situacija zelo razlikuje glede na avstrijsko Koroško in avstrijsko Štajersko. Za Koroško obstaja veliko več raziskav. Poudarila je, da je slovenščina omenjena v novi koroški deželni ustavi, vendar da tja ni bila vključena kot drugi jezik dežele. Mladi se v Avstriji danes vedno bolj naseljujejo v mesta, kar predstavlja nove izzive za slovenščino. Razložila je, da jih večina zelo dobro govori nemško narečje, pa tudi slovenska narečja. Za knjižni jezik je 70 odstotkov anketirancev odgovorilo, da ga dobro obvladajo. Slovenski jezik je sicer najbolj prisoten v kulturnih in športnih društvih. Martina Piko – Rustia je naglasila pomen, ki ga imajo slovenske posojilnice, saj se tudi tam v veliki meri uporablja slovenski jezik. Kar pa je problematično, je to, da se mladi v šolah med seboj pogovarjajo v večinskem jeziku, prav tako spremljajo v glavnem večinske medije, slovenske tednike pa samo v primeru, da poročajo o njihovih dogodkih. Katalin Munda Hirnök je razložila, da je danes v Porabju nizka vitalnost slovenskega jezika in da je

ta tudi močno ogrožena. Pomenljiv se ji zdi tudi podatek, da so samo štirje mladi na vprašalnik odgovorili v slovenskem jeziku, ostali so odgovarjali v madžarščini. Kljub temu je dobra polovica anketiranih mnenja, da bo slovenski jezik ohranil isto število govorcev, slaba polovica pa jih meni, da bo slovenščina izgubila govorce, dokler ne bo popolnoma izginila. Barbara Riman je raziskovala stanje na Hrvaškem skupaj z Mojco Medvešček. Število govorcev slovenščine se na tem področju zmanjšuje. Hrvaščina je bila v času Jugoslavije privilegiran jezik na tem območju, kar se še danes pozna. Slovenski jezik se govori predvsem v društvih, ki jih je na Hrvaškem 18. 80 odstotkov anketirancev je kot materni jezik izbralo hrvaščino, odnos do slovenskega jezika pa je tam slab. Raziskovalki sta ugotovili, da se mladi jezikovno prilagajajo situaciji in da ni medgeneracijskega prenosa jezika. Poleg tega imajo na Hrvaškem skromno ponudbo medijskih vsebin. Ob koncu srečanja so na inštitutu potrdili, da bi bilo treba take raziskave opravljati še naprej, da bi ves čas vedeli, kakšno je stanje v slovenskih zamejstvih.

UP

Vabilo na ogled spletnega Sejma s kavča

Uspeh romanov o naši polpreteklosti pri Mladiki

Vponedeljek, 19. aprila 2021, je slovenski predsednik Borut Pahor v Ljubljani sprejel pisatelja Marija Čuka, ki je ob 100-letnici požiga Narodnega

in Slovenske prosvete ob stoletnici požiga Narodnega doma in 90-letnici ustrelitve bazoviških junakov. Založba Mladika bo z desetimi

Marij Čuk pri predsedniku RS Borutu Pahorju

doma v Trstu lani pri založbi Mladika izdal roman *Črni obroč*. Ob tej priložnosti je avtor poklonil predsedniku še italijanski prevod tega dela, ki ga je oskrbela Martina Clerici in je pri Mladiki ravnokar izšel pod naslovom *Fiamme nere*. Roman pisatelja Dušana Jelinčiča *Šepet nevidnega morja, dvanaest tablet svinca*, ki govori o naslednjem obdobju, tigrovskem uporu proti raznarodovanju in o liku ter trpljenju Zorka Jelinčiča, pa doživlja te dni delno objavo v obliki podlistka v osrednjem slovenskem dnevniku *Delo*. Roman je osvojil lanski literarni natečaj Mladike

svojimi uspešnicami od 22. do 25. aprila sodelovala pri vseslovenskem spletnem dogodku *Sejem s kavča* (www.sejemskavca.si). Na njem bodo mogoči spletni nakupi iz izbora več kot 500 knjig nad 50 slovenskih založb (iz zamejstva bo sodelovalo tudi Založništvo tržaškega tiska), in to po ugodnih sejmskih cenah ter z enotnim odpošiljanjem. Tiste dni bodo med 12. in 17. uro na voljo tudi sejmske telefonske številke sodelujočih založnikov za svetovanje pri nakupu knjig, vprašanja, morebitne predloge in klepet v živo.

ZALOŽBA MLADIKA Slikanica za otroke Evelin, Peter in strašni koronavirus

Epidemija koronavirusa covid-19 nas še vedno trdno drži ukleščene v svojem smrtonosnem oklepu in nam ne dovoljuje, da bi se kot nekdaj družili in imeli stike z bližnjimi, s prijatelji, celo z domačimi ne, ampak zahteva, da vselej upoštevamo varnostno razdaljo in da tičimo karseda čim bolj doma. To osamitev in oddaljenost od vrstnikov čutijo tudi najmlajši člani naše družbe, saj se ne morejo prosto igrati s prijateljski. Tudi oni se morajo v vrtcu in šoli strogo držati navodil, medtem ko tako zelo potrebujejo bližino drug drugega, tudi za osebno in osebnostno rast. Pri tem pa še posebno pogrešajo toplino ljubljenih nonotov, ki se znajo na poseben način približati svojim dragim vnukom in jih pocrklati, ko žalost prekrije njihova vedra lička. Koliko bodo današnje razmere vplivale na njihov duševni razvoj, pa se bo verjetno pokazalo čez čas. Gotovo bo v njih ostala neka neizbrisna senca, ki jih bo morda spremljala vse življenje in pogojevala njihova ravnanja. Kako naj otroku sploh razložimo ta nenavadni čas in vse te zdravstvene okoliščine, ki zahtevajo previdnost in nič koliko prepovedi, da bi ga čim manj obremenjevali in bi iz njega pregnali strah in tesnobo, ki ju gotovo občuti? Vse to je imenitno uspelo Lari Spinazzola, avtorici privlačne slikanice *Evelin, Peter in strašni koronavirus*, ki je izšla pri založbi Mladika v lanskem, prvem letu pandemije. Protagonista zgodbe sta sestra Evelin in bratec Peter. Vesela sta in razigrana. Evelin je že šolarica, Peter pa je mlajši in ga starši prepuščajo v varstvo nonotom, ki ga imajo srčno radi kot on njih. Oba rada uživata prosti čas v parku, kjer se lahko prosto igra. Vse poteka srečno do

tistega groznega trenutka, ko se v njunem mestu pojavi "čisto majhna pikica", virus, ki povzroča kašelj, vročino ... Sprva se ljudje ne zmenijo zanj, a polagoma se ta virus veča in veča in postaja vse bolj hudoben in strašljiv. V svoji častihlepnosti in nadutosti

se borita in za dosego večjega učinka prosita tudi druge otroke, naj se jima pridružijo v tem boju proti "Goljatu". Urok začne res delovati, a žal se ljudje predčasno veselijo in delajo račune brez krčmarja. Koronavirus se je poleti potuhnil, na jesen pa

v katerem živimo. Kot v pravljici si tudi mi srčno želimo, da bo vendarle žarko sonce zdravja spet zasijalo nad nami in pregnalo vse strašljive, črnogledne misli. Pomenljiva, zelo "stvarna" zgodnica, ki ne olupšuje resničnih dejstev, je res zelo primerna pri razlagi otrokom, kaj je sploh ta hudi virus, kako se je razvil in kako se lahko pred njim zaščitimo in ga dokončno premagamo. Lara Spinazzola si zasluži iskren aplavz za svoje pisanje, ki otrokom nič ne prikriva, ampak jim jasno in odkrito pojasnjuje situacijo, v katero smo zašli. Obenem jim vliva v krhke in nežne duše veliko upanja, da bomo ob koncu tega trdega boja vendarle zmagovalci. Kot v vseh dobrih zgodbah tudi v tej dobro premaga zlo in prevlada nad njim. In to je najpomembnejše. Otrok mora imeti upanje in mora zaupati v zdravnike-strokovnjake, saj nas le oni lahko pospremito iz tega mračnega tunela. Drobna, triindvajset strani obsegajoča knjižica, je zelo privlačna tudi zaradi lične likovne opreme, za katero je poskrbela sama avtorica. Ilustracije nočejo razkazovati nekega zapletenega umetniškega izražanja, ampak se z večšo roko čim bolj iskreno in prisrčno približati otroški ustvarjalnosti. Knjižico *Evelin, Peter in strašni koronavirus* toplo priporočamo v branje. Zelo prikupna je tudi njena cena (7 evrov). Otroci bodo gotovo z veseljem sprejeli ta lepi knjižni dar, ki bo vsem (tudi odraslim!) razjasnil oko. Knjigo je grafično oblikoval Danilo Pertot, njen izid pa sta podprla Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Avtonomna dežela Furlanija Julijska krajina.

Iva Koršič

skuša zavladati svetu, povezne si krono na glavo ter se proglasi za Koronavirus. Ljudje se ga zmeraj bolj bojijo. Da bi se zaščitili pred njim, zaprejo šole, vrtce, parke in druge ustanove. Vsak se poskrije, kot ve in zna, na svojem domu. Medtem pa virus nemoteno razsaja in seje preplah. Tudi Evelin in Peter sta zaprta med domačimi stenami. Najbolj žalostna sta zato, ker ne moreta k nonotom, ker bi morda skupaj z njima smuknil v njihovo hišo še ta neusmiljeni virus, ki najraje napada starejše. Domenita se, da se bosta proti njemu borila s čarobnim urokom, katerega sestavine so *super moč čistih rok*, *super ščit v obliki maske*, *super moč ostajanja doma* in *super moč pozitivnih misli*. Neustrašno

spet privihral, močnejši kot prej. Otroka mu ne moreta več kljubovati z urokom, potrebujeta pomoč mojstra Zdravnika. Ta po velikem trudu vendarle pripravi zdravilni napoj. Kdor ga spiše, se obda z nevidnim, neprebivalnim ščitom. Tako prebivalci mesta dokončno premagajo zlobneža. Nad mesto spet zasije sonce sreče in seveda svobode gibanja! Srečen konec zgodbe navdaja z veseljem razpoloženjem tudi starejše bralce, ki resnično upajo, da jih bodo cepiva kot čarobni napoj iz pravljice rešila iz stiske. Avtorici Spinazzola je izvrstno uspelo opisati občutke, ki smo in jih še občutimo ob tej neizprosni pandemiji. Znala je tudi ustvariti ozračje,

NOVOSTI PRI GORIŠKI MOHORJEVI DRUŽBI

iz vetra in sanj
di vento e di sogni

Erika Fornazario

Medetnična
integracija v
lokalnem okolju

Dejan Valentinčič

V samostojnosti
je moč

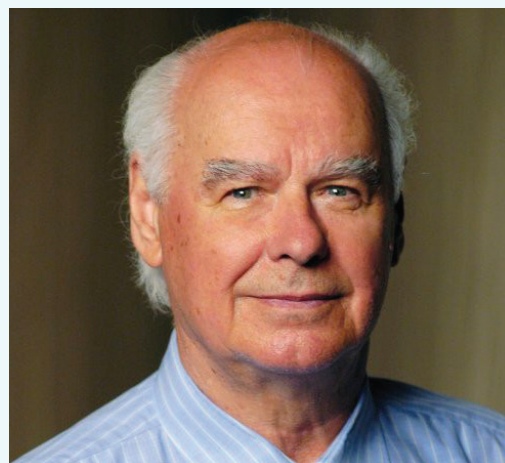
Marjan Drufovka

Spletni spominski večer: In memoriam Danilo Benedičič (1933-2021)

Zapustil je izjemno umetniško dediščino

V letošnjem februarju se je v 87. letu starosti poslovil dramski igralec Danilo Benedičič (1933-2021), ki je bil skoraj štiri desetletja član SNG Drama Ljubljana in v njej odigral več kot 150 velikih in stranskih vlog in tako ustvaril nepozabne like. Njemu (o njegovi gledališki poti smo v našem tedniku že pisali), prejemniku Borštnikovega prstana, "krone igralskih nagrad", ki je zapustil izjemno umetniško dediščino in bil čuteča osebnost, je ljubljanska Drama v slovo priredila spletni spominski večer 31. marca 2021. Posnetek, na katerem so tudi fotografije iz predstav in filmov, v katerih je igral, pa tudi izseki iz pogovora z njim, ki ga hrani Slovenski gledališki inštitut (SLOGI), je še zmeraj na ogled na Youtube kanalu ljubljanske Drame. O skupaj preživetih poklicnih letih pa tudi o prijateljevanju izven odskih desk so spregovorili Igor Samobor, kolega in umetniški vodja najpomembnejše gledališke hiše v Sloveniji, in soigralci Saša Pavček, Marijana Breclj, Kristjan Muck, Jurij Souček, Zvone Hribar in Boris Cavazza. Vsi so poudarili njegovo skromnost in prijaznost. Igor Samobor je Benedičiču, enemu od velikanov Drame, posvetil tudi pesem Srečka Kosovele O, saj smrti ni. O njem je med drugim

povedal, da je znal vzbuditi "velik, nalezljiv smeh" in da bo zmeraj pod kupolo Drame in da bo živel z njim, dokler bo sam delal. Saša Pavček se je Benedičiča spomnila kot "zlatega človeka in čudovitega soigralca",

ki ga je imela srčno rada. Marjani Breclj se je Danilo Benedičič, ki je bil sijajen igralec, zasedal v spomin kot topel, mehek, skoraj mil človek. "Njegova raznolikost

in predanost, vselej brez kanca nastopaštva, je na poseben, njemu lasten način očarala publiko in s svojo umetnostjo tudi nas, njegove kolege", je povedal Kristjan Muck. "Ni prav, to ni prav, preprosto, ni prav! Od treh, ki smo v Stari gardi sedeli na klopci v parku, sem obsedel sam in premišljujem, kako je vse skupaj čudno ...", je dejal Jurij Souček in dodal, da bolj prijaznega človeka kot Danila igralca si težko zamislimo. "Bil je prijazen, ljubezniv, zvest, zanesljiv", je naglasil Souček. Zvone Hribar se je Benedičiču zahvalil "za vse lepe nasvete, iskrene misli, iskrene nasmehe: Naj ti bo lepo, tam gori, nekje, kjerkoli že si." "O tebi ostajajo dragoceni gledališki spomini, v katerih je tudi del mene. Ostal boš dobrohoten, dobrodušen, duhovit in vedno nasmejan kolega", je iskreno dejal Boris Cavazza. Po prisrčnih spominskih utrinkih so si gledalci lahko ogledali trpko dramo, s sicer duhovitim prebliski, Prva klasa (Classe di ferro) Alda Nicolaja, v prevodu Nataše Slavinec in Nade Šumi. Na malem odru ljubljanske Drame je v režiji Jožeta Babiča premiero doživela 28. septembra 1991. V vlogah treh upokojencev, ki se naključno srečajo na klopci v parku in si po malih začetnih lažeh priznajo, kako jim je hudo, ker občutijo,

da so v breme hčeram in sinovom, ter kako jih muči osamljenost, so v lepo zamišljenih kostumih Marije Vidau nastopali Jurij Souček, Danilo Benedičič in Iva Zupančič. Posnetek je bil s 150 ponovitve ganljive predstave, ki je odlikovala mojstrske igralske pristope znanih in uveljavljenih dramskih umetnikov. Spomnimo naj, da je isto predstavo v sezoni 1975/1976 postavilo na oder tudi Slovensko stalno gledališče v režiji nedavno preminulega Maria Uršiča. V njej so igrali Silvij Kobal, Jožko Lukeš in Mira Sardoč, nekdanji stebri traškega gledališča. Kot odrski biserček se je predstava zalesketala tudi na domačem ljubiteljskem odru v izvedbi dramskega odseka PD Štandrež. Like treh upokojencev so pod natančno in občutljivo režijsko roko Janeza Starine pretresljivo odigrali Božidar Tabaj, Marko Brajnik in Majda Zavadlav. Predstava, katere premiera je bila 7. februarja 2004, je bila na 42. Linhartovih dneh razglašena kot najboljša ljubiteljska predstava na Slovenskem v tistem letu. Doživela je 33 ponovitev. Ta uspeh je štandreški dramski odsek popeljal na gledališke vršace in igralci so upravičeno še danes ponosni na ta doseženi cilj.

Iva Koršič

Spletni ponedeljki večer DSI

Dokument Izjava SAZU o slovenski spravi

Tri desetletja so mimo, odkar so se sanje Slovencev uresničile in smo dobili svojo samostojno državo. Toda prebivalci Slovenije še vedno niso med seboj spravljani. Polovica se jih v svoji domovini še vedno počuti kot drugorazredne in zapostavljene in ena politična opcija ne priznava legitimnosti druge. Korenine te sprtosti pa segajo v bližnjo preteklost, v čas druge svetovne vojne. Tako je goste Društva slovenskih izobražencev, takoj po uvodnem pozdravu predsednika DSI Sergija Pahorja, po spletu nagovoril moderator večera, novinar Martin Breclj. Običajno ponedeljkovo srečanje se je tudi ta teden zaradi protikoronskih ukrepov preselilo iz Peterlinove dvorane na splet in svoj ponedeljkov večer posvetilo temi, ki očitno vzbujajo veliko zanimanje, saj je spletni okrogli mizi sledilo res lepo število gledalcev oziroma poslušalcev (okoli 80). Gre za *Izjavo SAZU o slovenski spravi*, za dokument, ki so ga člani Slovenske akademije znanosti in umetnosti izdali pred dobrim mesecem dni. Svojo prisotnost je sicer napovedalo pet članov delovne skupine, ki je *Izjavo* pripravila, žal pa se dva izmed njih nista mogla udeležiti srečanja. Vsekakor pa so sodelovali na okrogli mizi in odgovarjali na vprašanja, ki jih je postavljala novinar Martin Breclj, trije imenitni gostje, in sicer predsednik SAZU, zgodovinar, akademik dr. Peter Štih, zgodovinar dr. Peter Vodopivec in teolog, dr. Jože Kraševac. Vsi trije so poudarili, da so z *Izjavo* skušali preseči zgodovinsko razklanost Slovencev. Takoj po njegovi objavi pa je dokument izzval poleg nekaterih pozitivnih tudi več negativnih odzivov. Z organizacijo večera so organizatorji DSI zato želeli

dobiti jasnejšo sliko in boljše razumevanje tega dokumenta in z izbiro teme očitno zadeli v živo, če upoštevamo veliko število tistih, ki so okrogli mizi sledili. Kot je razložil dr. Štih, ima dokument določeno zgodovinsko ozadje. Na temo sprave so razpravljali

Dr. Peter Štih

že na simpoziju junija lani, naslonili pa so se tudi na nekatere predhodne izjave, npr. na izjavo o kršenju človekovih pravic v drugi svetovni vojni in po njej. Zanj si je prizadeval takratni predsednik SAZU, akademik dr. Trontelj, vendar formalno ni bila nikoli izglasovana (ob čemer je dr. Štih izrazil začudenje). Ob izkopu žrtev v Hudi jami so izdali še izjavo z naslovom *Pravica do groba*. Izjava SAZU o slovenski spravi je sad piljenja, dodajanja in črtanja v želji, da bi dokument ustrezal čim večjemu številu članov Akademije. Po besedah dr. Štiha ji daje legitimnost večina članov Slovenske akademije znanosti in umetnosti, ki je zanj glasovala. Ker imajo Slovenci razklan zgodovinski spomin in zelo različne poglede na polpreteklo zgodovino, so avtorji v dveh tipkanih straneh tega dokumenta skušali najti točke, v katerih bi lahko imeli enotno, skupno stališče o temeljnih etičnih vrednotah, na podlagi katerih bi se lahko zedinili. Po besedah dr. Štiha gre za sodbe

in razločevanja, ki temeljijo na občečloveških vrednotah. Gre npr. za pojmovanje upora: če priznavamo pravico upora proti okupatorjem, moramo priznati tudi pravico do upora proti komunističnemu revolucionarnemu terorju. Za neetično dejanje imajo tako sodelovanje z

Dr. Peter Vodopivec

okupatorjem z orožjem (dr. Štih je poudaril, da so vzeli v poštev edino sodelovanje z orožjem), obenem pa prav tako obsojajo kot neetično dejanje – izkoriščanje spontanega upora okupatorju za komunistični prevzem oblasti. Obenem obsojajo prav vse zločine in še posebej imajo za skrajno zavržna dejanja vse množične umore v času miru po drugi svetovni vojni. Po besedah dr. Štiha pa se namenoma niso dotaknili problema, kaj je bilo časovno prej: ali je bilo prej nasilje komunističnega terorja ali prevzem orožja od okupatorja (ker naj bi bil razkol v mnenjih pri tem še prevelik). Prav tako se niso spuščali v analize, koliko je bilo žrtev na eni ali na drugi strani: zavestno jih niso omenjali, ker naj bi bila stališča o tem še vedno zelo deljena. Etično izhodišče, ki so ga vsi delili in na katerem so lahko gradili izjavo, pa je, da sta oba upora opravičena, tako samoobramba pred revolucionarnim komunističnim terorjem, kot tudi pred okupatorjem – vsak ima pravico do upora.

Na direktno vprašanje moderatorja, ali bi lahko zgodovinska stroka naredila kaj več za preseganje sprtosti, je dr. Vodopivec odgovoril, da je razumljivo, da so v njegovi stroki, kjer desetletja ni bilo mogoče svobodno javno razpravljati, mnenja deljena. Do 80. let prejšnjega stoletja

Dr. Jože Kraševac

je bilo zgodovinopisje izrazito enostransko; po mnenju dr. Vodopivca pa je bilo v zadnjih 40 letih opravljenih veliko študij, ki so segle tudi na področja, ki jih prej niso obravnavali. Po njegovem mnenju je krvava preteklost iz 2. svetovne vojne še vedno predmet političnega boja. Zgodovinar misli, da so med Slovenci besede o dejstvih, ki jih omenja dokument: “Na obeh straneh so bili storjeni tudi številni zločini, med njimi po svoji strahovitosti izstopa poboj tisočev domobrancev in civilistov, ki ga je komunistična oblast zakrivila brez kakršnegakoli sodnega preverjanja njihove krivde” – danes “široko sprejeta”. Glavni vzrok spora pa po njegovem še vedno povzroča vprašanje, kdo je bil za vse kriv. Na podlagi raziskav so avtorji dokumenta ocenili, da sta za spopad in nasilje med vojno krivi obe strani. Odgovornost in krivdo za zločine in množična pobjanja po vojni pa seveda nosi samo ena stran, to je komunistična oblast (in sicer ne le tista v Beogradu).

Glede pouka pri zgodovini in informaciji o tragičnem zgodovinskem poglavju slovenske zgodovine pa po njegovem ne gre s tem obremenjevati mladih ljudi, ki izhajajo iz različnih realnosti, in zato je po njegovem najbolje, če se učitelji omejijo na stvarne podatke ali pa jim strašljive dogodke skušajo približati preko literarnih del. Povedal je, da je treba razumeti izraz “razklan spomin” v metaforičnem pomenu: spomini so vezani na osebno doživeti dogodek in so torej različni; po skoraj 80 letih od tragičnih dogodkov iz krvavega časa po 2. svetovni vojni pa gre predvsem za posredovane spomine, iz raznolikih družinskih izročil, razlage pa so povezane z našim doživljanjem sodobnosti. Mnenje o dogajanju iz 2. svetovne vojne ostaja v Sloveniji obremenjena tema in mnogi ostajajo po njegovem zakoreninjeni na stališčih prednikov zmagovalcev ali poražencev. Priznal pa je, da mora slovenska zgodovinska stroka v Sloveniji še marsikaj raziskati: manjka pa pripravljenost na odprt, argumentiran dialog različno mislečih, tudi zaradi političnega boja. Z izjavo bi želel preseči to stanje. Dr. Kraševac je mnenja, da namen Izjave SAZU o spravi ni v tem, da bi se z njo vsi strinjali; po njegovem je njena naloga ta, da pride do sprejema pojma sprave kot vrednote v vseh segmentih življenja. Sam trdi, da je to največ, kar se da kateremukoli narodu ponuditi; nasprotje tega pa je skrajna katastrofa. Pojem vrednote, ki je večkrat omenjena v besedilu dokumenta, po njegovem temelji na idealih, ki se v veliki meri človeku ne uresničijo. Človek stalno hrepeni po preseganju vseh alienacij, želi notranji in zunanji mir, želi biti konstruktiven in

ustvarjal. Vprašal se je, kaj naj človek torej stori, ko se znajde v konfliktu, ko je npr. v podrejenem položaju in je žrtev okupacije? Sv. Pismo opisuje dva taka primera, vzeta sta iz preroka Jeremija (ko so Izraelci v podrejenem položaju z močnejšo velesilo Asircev) in preroka Izaija (ko Izraelce ogrožajo Babilonci). Oba sta prepričana, da ko močnejša država napade šibkejšo, se ta ne sme upirati, saj bi jo močnejša uničila. V tej situaciji mora ubrati drugo strategijo – z mirnim iskanjem rešitev, v skrbi, da reši življenje čim več ljudem (in v zavesti, da v loku ok. 70 let v zgodovini vsaka velesila propade). V tej izbiri seveda ne gre za kolaboracijo, ampak za iskanje strategij za preživetje lastnega naroda. Glede sprave dr. Kraševac meni, da je bila pieteta do mrtvih od nekdaj prisotna v vseh kulturah, saj je bilo v celi zgodovini vedno v človeku prepričanje, da obstaja nekaj višjega od nas in da ni dobro vzeti pravico v svoje roke. Odpuščanje je zato možno, saj človekovega dostojanstva ne more nihče, niti z umorom uničiti. Kot pravi Platon, so žrtve v vsakem primeru glede tega na boljšem kot njihov morilec. Po pričakovanjih je *Izjava* imela številne pozitivne odzive in mnoge kritike. *Izjava* so podprli predsednik Borut Pahor, krovna organizacija iz zamejstva SSO, Škofovska konferenca, ali posamezniki, kot Marko Kerševan, Krivic Matevž, Žiga Turk, ali razne ustanove itd. Do nje pa so bili kritični nekateri pripadniki obeh političnih opcij, npr. NOB, SKGZ, ali vidne osebe, kot Anton Bebler. Dr. Štih meni, da so kritike iz obeh političnih opcij znak, da so na dobri poti. Obenem se ne strinja z mnenjem, da naj bi izjava favorizirala poražence iz 2. svetovne vojne.

P.in

V rojanski cerkvi maša zadušnica za pokojnega msgr. Franca Vončino

Nadgradili bomo njegovo dragoceno delo

Nadaljevali in nadgradili bomo dragoceno delo, ki ga je msgr. Franc Vončina opravil v korist slovenskih vernikov v Rojanu in na Tržaškem nasploh. Ta obljuba, ki je bila izrečena v petek, 16. aprila 2021, v rojanski cerkvi, predstavlja verjetno glavno sporočilo udeležencev maše zadušnice za pokojnega duhovnika msgr. Vončino, ki se je poslovil 30. marca. Bogoslužje, ki ga je spremljalo izvajanje domačega cerkvenega

pevskega zbora, so darovali duhovniki Jože Bajzek, Anton Bedenčič in Franc Pohajač. Kot po predpisih zoper širjenje pandemije so se sv. maše ob varni razdalji udeležili župljani, prijatelji in znanci priljubljenega župnika. Openski duhovnik je uvodoma poudaril pastoralno modrost, skromnost in skrb, ki jih je pokojnik oznanjal pri daritvah. Pozitivne in spodbudne besede msgr. Vončine so prek Radia Trst

A ob nedeljah zjutraj iz rojanske cerkve prihajale v številne domove. “V njegovem glasu se je čutilo, kako mu je bilo pri srcu, da je ljubezen bistvena,” je naglasil g. Pohajač, ki je počastil spomin msgr. Vončine s tem, da je prebral utripa evangelija, ki ju je pokojnik podal julija lani: v prvem se je navezal na sv. Cirila in Metoda, ki so ju naši predniki sprejeli z veseljem, v drugem na sv. Mohorja in Fortunata, ki sta v naše kraje prišla iz Ogleja in katerima

je posvečena rojanska cerkev. Vikarja za slovenske vernike tržaške škofije g. Bedenčiča in msgr. Vončino je združeval izvor iz delavskih četrti. Skupaj sta načrtovala, razmišljala in uresničevala razna srečanja. “Bil je preprost in je znal sprejemati naloge,” kot takrat, ko je, “ker je zaupal”, celih 28 let predsedoval Marijanišču na Opčinah. “Z njim je bilo lepo sodelovati,” je poudaril salezijanec, ki bo pokojnega duhovnika, “ki se

je znal žrtvovati in drugim pomagati,” nadomestil pri vodenju Slovenskega pastoralnega središča v ulici Risorta. Zadnji je udeležencem bogoslužja spregovoril župnijski vikar pri Sv. Jakobu Klemen Zalar, ki se je spomnil, kako mu je pokojnik posredoval veliko koristnih poklicnih nasvetov in znanja, za kar mu je izredno hvaležen. Svojega službenega kolego, s katerim je bil prijateljsko povezan, je duhovnik

predstavil kot človeka, ki je med drugim znal s primerno spodbudo tudi poskrbeti, da so se zadeve z mrtve točke končno le premaknile. Pokojniku je pred smrtjo tudi v imenu slovenskih vernikov obljubil, da bodo “peljali naprej, nadgradili, in če kaj ne bo šlo, tudi spremenili, kar je monsinjor zapustil.” G. Vončina je večkrat g. Zalarju objasnil, da slovenski duhovniki v mestu predstavljajo “božji blagoslov”.

Mch

POGOVOR Peter Grusovin, urar

Že v mladih letih me je očaral svet ur

Rolli-Poniz je zgodovinska draguljarna in urarna v središču Trsta (Korzo Umberto Saba 31), ki je bila ustanovljena leta 1942 in še danes velja za pomembno središče za prodajo draguljev in ur, a tudi popravila ur. Družina, ki jo vodi, se zavzema, da bi obdržala elegantno sorazmerje med klasičnim oz. tradicijo in sodobnimi težnjami. Že ob vstopu zadiši po profesionalnosti in zanesljivosti. Trgovina ima skrbno urejene izdelke za prodajo, za blagajno pa se pogled razširi na lepo urarno oz. zmogljivo in dinamično delavnico. O delovanju draguljarne in urarne, a predvsem o čarobnem svetu ur, smo se pogovorili z enim izmed upraviteljev trgovine, vedno prijaznim Petrom Grusovinom.

Peter, najprej povej na kratko, kdo je prvi odprl draguljarno/urarno in kako si se približal tej dejavnosti...

Trgovino v središču Trsta je odprl nono moje žene, Pietro Rolli, kot mladeniča pa sta v njej začela delati tudi Franco Poniz in Mariagrazia Rolli, starši moje žene. Zaradi tega se imenuje trgovina Rolli-Poniz. Prav tako je v njej začela delati njuna hčerka, moja žena Laura Poniz. Lauro sem spoznal kot mlad fant v družbi prijateljev, potem pa sva se zaljubila, in ko je vse skupaj postalo resno, sem tudi jaz začel pomagati pri tej družinski dejavnosti. Najprej občasno, kot neke vrste konjiček, potem pa se je vse spremenilo v delo. Zdaj je že več kot 25 let, odkar nam je ženin oče prepustil upravljanje dejavnosti.

Koliko vas je zaposlenih v trgovini? Ima vsak svojo vlogo?

Skupno smo v osmih. Poleg mene in žene so še sin Martin in seveda družinski steber Franco ter štirje uslužbenci, Daniele, Marco, Cristina in Elizabeta. Vsak pa ima svojo vlogo. Jaz, sin, tast in še en uslužbenec se v glavnem ukvarjamo s popravili. Po potrebi smo tudi v trgovini. Trije, moja žena in dva uslužbenca, skrbijo za knjigovodstvo (tudi žena je po potrebi v trgovini). Ena uslužbenka pa je stalno v trgovini.

Kaj nudite strankam?

Trgovina je klasična draguljarna, v kateri lahko stranke kupijo zlate in srebrne izdelke, kot npr. ogrlice, uhane, prstane, zapestnice, v bistvu raznovrstne modne nakite. Smo pa tudi urarna in zato prodajamo in popravljamo ure. To je bolj moj svet.

Te je ta svet od nekdaj zanimal?

Ja, seveda, kot sem povedal,

so me nekateri življenjski dogodki in izbire gotovo močno preusmerili na to pot. Mogoče, če bi žena ne imela družinske urarne, bi se ne začel ukvarjati s to dejavnostjo, tega zdaj ne morem vedeti. A že v mladih letih so me očarale ure. Imel sem jih več in jih že takrat razstavljaj, ponovno sestavljal in jih zaradi tega veliko tudi pokvaril. Občudoval sem mehanizme

je navadno podobna, so pa nekateri izdelovalci, ki posamezne dele premaknejo in obrnejo na druge načine, tako se običajno delo lahko zakomplicira. Tehnika je priskočila vsekakor na pomoč, saj imamo zdaj vsi pri roki pametne telefone, ki imajo fotografski aparat. Če je ura nova ali posebno zapletena, ob razstavljanju poslikamo posamezne delce, da ne bi slučajno pozabili, kje so bili

saj smo tudi uradni servis ur Citizen, zato nam prihajajo ure s cele Italije. Včasih je bilo deset takih servisov za to znamko in mi smo bili odgovorni le za FJK in Veneto. Zdaj pa nas je le pet in si delimo celo Italijo.

Neverjetno ... Kaj pomeni to v številkah?

V številkah pomeni, da dobimo od 12 do 30 paketov na dan in jih prav tako pošiljamo od 12 do 30 na dan

so brezčasna klasika urarstva. Če upoštevamo ceno, pa so mehanske dražje od serijsko izdelanega kvarca, čeprav lahko v obeh kategorijah najdete tako visoko kot tudi nizko kakovost.

Ko smo že pri drznih vprašanjih, te vprašam še to: a so švicarske ure res najboljše?

Na to vprašanje pa bom odgovoril bolj odločno, z zanikanjem. Mislim, da

res rabi tako uro. Je praktična predvsem za športnike in za določene športne discipline, ker ima veliko funkcij, ki so lahko zanimive, da natančno spremljamo določen trening. Izven tega je popolnoma nepotrebna, saj je klasična ura bolj praktična in za vsakdanje življenje pametna ura ni potrebna, ker je itak povezana na telefon, ki ga imamo vedno pri roki. Če dodamo, da jo je treba napolniti enkrat na dan ali celo večkrat, se sploh ne splača. Mislim, da jih ima večina ljudi že v predalu doma.

Si opazil kakšen padec v prodaji ur?

Ja, ne moremo mimo tega, da so pametni telefoni nadomestili ure. V zadnjih letih pa opažam, da se tudi mladi bolj zanimajo za "stare" mehanizme. Po velikem padcu se je interes nekako ustavil in se zdaj mogoče celo spet viša.

Zdaj pa čisto drugačno vprašanje. Kako je s slovenščino v središču

Trsta? Vi se imate seveda za slovensko trgovino, kajne?

Ja, tako je, od osmih nas sedem govori slovensko. V naši trgovini je več slovenskih napisov, tako so npr. že navodila in urniki ob vstopu dvojezični. Mi se v trgovini pogovarjamo v slovenščini, tako da ljudje vedo, da je servis slovenski in italijanski. Sin pa dobro govori tudi angleško in smo zato pripravljeni, tudi če vstopi kak tujec oz. turist. Kljub temu se občasno zgodi, da se tržaški Slovenec slučajno zave, da govorimo slovensko in se začudi. Dvojezični napisi niso naključje, jim odgovorim občasno.

Po moje je v središču Trsta še veliko slovenskih trgovcev, a ne vemo, da so, ker je to dejstvo premalo očitno ali celo neopazno. Tudi meni se zgodi, da vstopim v trgovino in slučajno izvem po toliko letih, da so v njej Slovenci. Mislim, da bi lahko bili vsi bolj zavedni in da bi bilo tako jasno, da je Trst tudi slovenski. Menim, da nas je več, kot si včasih mislimo.

Nazadnje pa še to vprašanje, ali se je delo spremenilo v času pandemije?

Priznati moram, da smo se malce oddahnili, saj smo bili vsi kar precej utrujeni. To velja za prve mesece, ko je bilo vse zaprto. Poleti je bilo spet vse odprto, zdaj pa, v zadnjem valu, so nam dovolili, da smo bili odprti zaradi popravil, trgovina pa je bila zaprta. Bili smo med srečneži. Dela pa je bilo manj, strank seveda tudi in prav zato smo se tudi mi vrstili na delu. Upamo, da bo zdravstvena kriza čim prej mimo in da bo življenje steklo spet z neko normalnostjo in z njim tudi dejavnosti. Nekateri trgovci so se znašli res v velikih težavah.

Matevž Čotar

in njihovo natančno delovanje. Zato sem takoj sprejel tastovo povabilo, da bi pomagal v delavnici.

Urarsko področje je "plemenit" svet, popravila še bolj ... Kako si se naučil popravljati ure? Si obiskoval kakšen tečaj?

V bistvu sem samouk, večji delež in skrivnosti te posebne obrti pa me je naučil prav Laurin oče Franco. Tečajev nisem obiskoval, kajti so zelo dragi, trajajo več let in niso v bližini (v Milanu ali Švici). Veliko se naučiš s prakso, ko spoznaš mehanizme, posamezne dele in kako ura pravzaprav deluje. Kot pri vsem se zato učiš tudi ob napakah. Najprej se začneš ukvarjati z enostavnimi urami, potem pa spoznaš bolj komplicirane mehanizme, ki imajo več sestavnih delov. Priznati moram, da me po vseh teh letih nekatere ure še vedno presenečajo in vedno izvem in se naučim kaj novega. Osnova ure

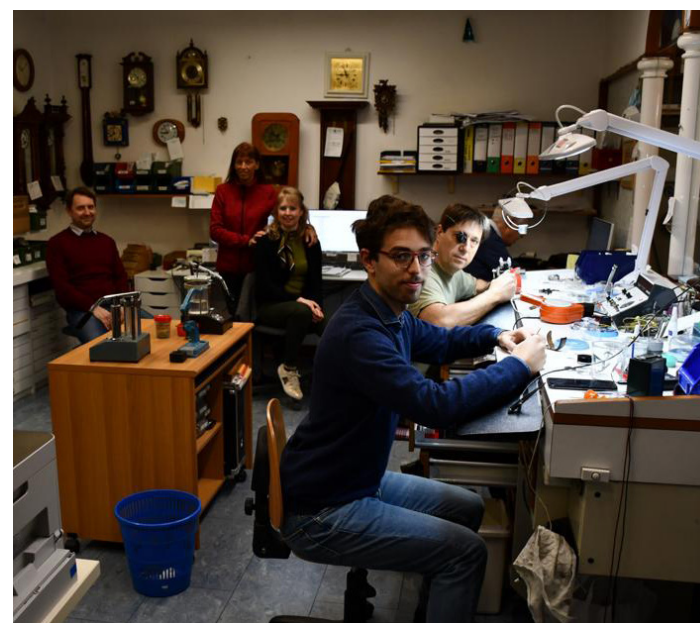
nameščeni.

Ko sem te zadnjič obiskal (sicer pred pandemijo), si imel ogromnega dela. Znani ste namreč tudi po popravilih. Niso vsi urarji

izurjeni v tem, kajne?

Točno tako. Večina ljudi misli, da so urarne trgovine, v katerih tudi popravljajo ure, a ni tako. Včasih je morda bilo res, zdaj pa je takih urarn res malo oz. vedno manj in mi smo eni od teh. Popravljamo vse ure, ki nam jih stranke prinesejo v trgovino; k nam prinašajo tudi ure iz drugih trgovin v deželi in ne samo,

nazaj v trgovine. Popravimo približno med 15 in 25 ur na dan, kar na koncu leta postane pomembna številka. Delo je zato kar pestro, tako v delavnici kot s knjigovodskega

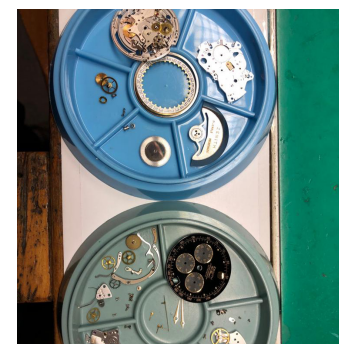

vidika.

Kvarčna ura ali mehanska ura?

To so pa nevarna vprašanja. Vsaka ima prednosti in slabosti. Kljub široki priljubljenosti sodobnih elektronskih izdelkov ima tradicionalna mehanika še svoje zveste oboževalce. Jaz sem eden od teh. Quartz ure so natančnejše, mehanske ure pa

so Japonci res mojstri na tem področju, predvsem če govorimo o srednje-visoko kakovostnih urah oz. komercialnih. Te so res najboljše v razmerju kvalitete

in cene. Če govorimo o elitnih urah, pa je drugače, a to je področje le za nekatere "srečneže". Vse ure pa imajo ali švicarski ali japonski mehanizem.

Kako pa gledaš na moderne ure, tiste, ki jih imenujemo "smart" ... Verjetno nisi navdušen, kajne?

Nisem ne. To je moda trenutka in zelo majhen odstotek ljudi

Predavanje spletne Akademije ZSŠDI Ženske in šport pri nas

Kakšno vlogo odigravajo ženske v slovenskem športu v Italiji? To so se spraševali na novem predavanju spletne Akademije ZSŠDI, ki je, kot že sam naslov pove, obravnavala žensko tematiko in vlogo žensk v našem zamejskem športu na vseh področjih: atletskem,

Mateja Bogatec

trenerskem in odborniškem. Tudi govorko so bile na tokratni akademiji samo ženske. Večer je sicer uvedel operativni tajnik ZSŠDI Evgen Ban, ki je predsednika Ivana Peterlina prosil za kratek pozdrav, nato so besedo prevzele ženske. Okroglo mizo je namreč vodila novinarka Primorskega dnevnika Veronika Sossa, ki se je pogovarjala z nekdanjo rolkarico Matejo Bogatec,

dušo namiznega tenisa pri nas Sonjo Milič, predsednico Smučarskega kluba Devin Marjanko Ban ter trenerko in odbornico Sokola Cirilo Kralj. Veronika Sossa je povedala, da ženske v zamejskem športu prednjačijo tudi na najvišji ravni (za zgodovinske podatke se je zahvalila Branku Lakoviču).

Sonja Milič

Arianna Bogatec je prva naša športnica, ki je nastopila na Olimpijskih igrah, kjer je tekmovala kar dvakrat, za njo pa je dvakrat tekmovala tudi Claudia Coslovich. Nobenemu moškemu predstavniku ni uspel tak podvig. Tudi po naslovih svetovnih prvakov v našem športnem združenju prednjačijo ženske. Največ jih je zbrala Tanja Romano, zelo veliko jih je osvojila tudi Mateja Bogatec, ki je zmagala

tudi dva velika kristalna globusa v rolkanju. Ta šport z razliko od zelo podobnega teka na smučeh ni olimpijska disciplina, vendar se Bogatčeva vseeno ni odločila za zamenjavo panoge. V zimskem športu se je preizkusila, a je tam samo trenirala, tudi če je imela kar dobre rezultate. Danes

Marjanka Ban

je nekdanja tekmovalka odbornica pri Mladini in glavni referent rolkarske sekcije, pred časom pa je bila v društvu tudi trenerka. Za svojo športno pot je dejala, da je bilo več treniranja kot odrekanja. Dejala je, da se je v mladih letih verjetno manj zabavala od svojih vrstnikov, a da ji ni žal zaradi tega. Kariero je končala na vrhuncu, ko je že drugič zaporedoma osvojila kristalni globus: “To je bila pravilna

odločitev, saj sem bila takrat zelo utrujena, sicer bolj psihološko kot fizično,” je razložila na Akademiji. O razlikah med moškimi in ženskami v roklanju pa je dejala, da se je to poznalo v nagradah, saj so moški večkrat prejeli bolj bogate nagrade od žensk. Namizni tenis je tisti

Cirila Kralj

šport, ki je slovenskemu športu v Italiji dal največ reprezentantk, saj jih je bilo kar 13. Med njimi je Sonja Milič dobila mesto tudi v članski reprezentanci. Miličeva je dejala, da trenutno ni velikega zanimanja za ta šport pri mlajših dekletih, vendar je žensko ogrodje v njihovem društvu še zelo močno, saj še vedno tekmujejo starejše igralke. V zgodovini kluba so bile ženske po njenih

Darovi

Misijonski krožek Rojan je prejel:

Za misijone: Fani Zupanič 10,00 €, v spomin na Danielo Pisani 100,00 €.

V spomin na msgr. Franca Vončino: T.A. 100,00 €, N.N. 50,00 €.

Darove lahko nakažete tudi na: ZADRUŽNO KRAŠKO BANKO IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948

besedah zelo pomembne, ne samo kot tekmovalke, ampak tudi kot odbornice. Med svoje najlepše spomine Sonja Milič šteje osvojitev ekipnega državnega naslova in posamičnega članskega naslova. Dejala je, da je imela v karieri tudi veliko grdih trenutkov, ki pa so ji pomagali rasti kot športnici in človeku. Po njenem mnenju je tudi danes več športnikov kot športnic, zato lahko športnice s trdim delom lažje pridejo do željenih rezultatov. Ženske dobivajo vedno večjo vlogo tudi na vodilnih mestih v naših športnih društvih. Tako med 51 društvu zdaj kar 10 žensk zaseda predsedniško funkcijo, kar se v preteklosti sploh ni dogajalo. Na Akademiji se je zato Veronika Sossa pogovarjala s predsednico SK Devin Marjanko Ban, ki je to vlogo prevzela lani. Ona trdi, da danes ni težko priti do predsedniškega mesta, saj se ga večinoma vsi otepajo. Zdi pa se ji pomembno, da odbor sestavljajo tako moški kot ženske, ker ima vsak svoj zorni kot. Da je danes

Codice Bic: CCTSIT2TXXX

Misijonski krožek Rojan ul. Cordaroli 29 34135 Trst

Za Društvo Rojanski Marijin dom daruje Iza Arban 30€ v spomin na msgr. Franca Vončino.

Za rojansko glasilo Med nami daruje Paolo Piščanc 50€ v spomin na sestro Danielo.

V spomin na Rudija Košuto daruje Nadja Lupinc Košuta 50 € za Društvo Rojanski Marijin dom.

toliko predsednic v športnih društvih, je po njenem mnenju stvar razvoja in enakopravnosti, po kateri stremimo. Mnenja pa je, da je lažje stopiti v društveno dejavnost, ko so otroci že nekoliko starejši. Ženske pa niso najboljše zastopane v trenerskih vodah. Trenerk je v naših društvih namreč le 35 odstotkov, večinoma pa trenirajo mladinske ekipe ali športe, ki so tipični za ženske. Veronika Sossa je v ta namen intervjuvala trenerko in odbornico Cirilo Kralj, ki je poudarila, da ženske večkrat opravljajo funkcije, ki niso vidne, saj delajo blagajniško ali tajniško delo, s katerim se moškim ne da ukvarjati. Pri Sokolu imajo zelo veliko žensk v odboru in tudi trenerk. Te pridobivajo predvsem iz vrst nekdanjih odbojkaric, ki se odločijo, da bi se rade v društvu udeletovale tudi kot trenerke.

Akademija ZSŠDI se bo nadaljevala 22. aprila, ko bo Elisa Bogatec predavala na temo Osnove prve pomoči.

UP

Projekt ENGREEN

Krepitev zelene infrastrukture in obnova ledenice

Občina Dolina v okviru Evropskega Programa sodelovanja Interreg V-A Italija-Slovenija 2014–2020 sodeluje pri projektu z naslovom *Krepitev zelene infrastrukture v čezmejni kulturni krajini IT-SI (akronim ENGREEN)*. Vodilni partner projekta je Javni zavod Park Škocjanske jame v Sloveniji. Pri projektu sodelujeta še Univerza na Primorskem iz Kopra (Fakulteta za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije) in GAL Venezia Orientale iz Portogruara. Projekt je na čezmejnem območju aktiven od 1. aprila 2020 in izvaja vrsto dejavnosti za krepitev, obnovo, ohranjanje in upravljanje zelene infrastrukture ter za ozaveščanje o njihovem pomenu. Projekt predvideva med drugim obnovo treh kalov in najmanj 250 m suhih zidov na območju Parka Škocjanske jame ter obnovo ledenice z bližnjim kalom v Dragi na območju

Naravnega rezervata Doline Glinščice. Gre za eno izmed številnih ledenic, katerih ostanki so prisotni na območju v bližini zaselka Draga. Ledenice so pomemben del

zgodovinske in kulturne dediščine tega območja, ki jo je treba sproti ohranjati in vrednotiti. Ledenice so nastale v 19. stoletju kot posledica gospodarskega in demografskega razvoja mesta Trst. V mestno pristanišče so prihajale

velike količine hrane, ki jo je bilo treba shraniti na primeren način. Rešitev je bila uporaba ledu. S proizvodnjo, hranjenjem in prodajo ledu so se na Krasu ukvarjali do prvega

povojnega obdobja. V ta namen so uporabljali ledenice (jazere v tržaškem narečju): globoke zidane jaške, izkopane v bližini kalov, na posebej hladnih območjih, ki so bila primerna za tovrstno dejavnost. Led, ki so ga pozimi odstranili iz kalov in

naložili v bližnje ledenice, so nato v toplejšem obdobju pripeljali v Trst in prodali. Dela za obnovo ledenice, ki so se začela 23. marca 2021, so namenjena ohranjanju in izboljšanju te zanimive

strukture, ki je bila dalj časa zapuščena. Ledenica, ki bo obnovljena, se nahaja ob zelo priljubljeni peš poti z oznako Vertikala SPDT (Slovenskega planinskega društva Trst), na odseku, ki povezuje cesto Bazovica-Draga in Pesek. Do nje

vodi z obeh strani kratek in prijeten sprehod. Ledenica je dokaj dobro ohranjena, vendar je dno pokrito z raznim odpadnim materialom. Sestavlja jo krožni jašek s premerom

6,5 m in globino 5 m. Suhi zidovi, s katerimi je obdana, so narejeni iz nepravilnih apnenčastih segmentov in so v bistvu v dobrem stanju, razen posameznih poškodovanih delov. Projekt obnove je izdelal tržaški arhitekt Fulvio Bigollo, za izvajalca so na

občini na podlagi javnega razpisa izbrali tržaško gradbeno podjetje Benussi & Tomasetti. Odločilno pri izbiri je bila ponudba izvajalca, ki se je zavezal, da bo pri obnovi imenoval kot nadzornika delavcev Borisa Čoka, ki je največji strokovnjak pri obnovi kraške gradnje na suho na našem območju. Gospod Čok že desetletja sodeluje v različnih projektih za obnovo in ovrednotenje struktur, prisotnih na tržaškem in slovenskem Krasu, ki prispevajo k edinstvenosti našega ozemlja. Poleg tega, da osebno izvaja obnove, je raziskovalec, pisatelj, razširjevalec znanja, turistični vodnik in tudi odličen inštruktor visoko usposobljenega osebja za sanacijo kamnitih struktur s “suho” tehniko. Ravno sodelovanje Borisa Čoka naj bi bilo največje zagotovilo za končni rezultat. Dela naj bi končali do začetka avgusta. Več informacij dobite na spletni strani www.ita-slo.eu/engreen

POGOVOR Peter Persoglia, univerzitetni študent

Multimedijski svet me zelo navdušuje

Peter Persoglia je nadarjen dvajsetletnik iz Sovodenj. Prejšnje leto je uspešno opravil maturo na DTZ Jurij Vega v Gorici, zdaj pa šolanje nadaljuje na fakulteti znanosti in multimedijskih tehnologij v Pordenonu. V prostem času se ukvarja s športom, fotografiranjem in snemanjem. Pogovorila sem se z njim o njegovih zanimanjih in kako jih prepleta s svojo vsakdanjostjo.

Peter, najprej povej, zakaj si izbral fakulteto znanosti in multimedijskih tehnologij?

Izbral sem to fakulteto, ker me multimedijski svet zelo navdušuje in ker mislim in vidim, da je na tem področju veliko možnosti za prihodnost.

Kako pa doživljaš univerzitetno življenje?

Žal univerze nisem še doživel v celoti, saj sem v prvem semestru imel le dva meseca pouka v prisotnosti, v drugem pa samo en teden, nato so lekcije spet bile le na daljavo. Zdaj imamo spet 'normalen' pouk v prisotnosti.

Kdaj in zakaj si se začel ukvarjati s fotografijo in snemanjem?

S fotografijo se ukvarjam že od mladih let. Začutil

sem potrebo, da moram neki trenutek in emocijo, ki jo začutim, "shraniti". Po srednješolski maturi mi je mama kupila za darilo

fotografski aparat, ki ga še danes uporabljam. Spremljal me je na vseh potovanjih, šolskih izletih in ekskurzijah. Zadnja leta me poleg fotografije navdušuje tudi snemanje. Za zdaj so vsi moji videoposnetki osredotočeni na izlete, ki sem jih opravil v Barceloni, Londonu in na Lokvah. Ti so vidni na mojem Instagram profilu. Taki videoposnetki ne potrebujejo scenarijev, saj so ujeti

'trenutki'. Zdaj pa se tudi na univerzi zanimam prav za produkcijo.

Katere pripomočke uporabljaš za svoje ustvarjanje?

Na vsakem potovanju imam fotografski aparat pri sebi, naj si bo to daljši ali krajši izlet. Zadnje čase pa nosim s sabo tudi gimbal, to je stabilizator, na katerega postavim telefon in snemam.

Kje iščeš navdih za svoje ideje?

Navdih iščem na socialnih omrežjih, kjer je neskončno možnosti.

Sam si tudi športnik in igraš odbojko pri Soči. Kdaj ste z

ekipo spet začeli tekmovati?

Letošnje prvenstvo je posebno. Mi kot ekipa v C-ligi smo lahko začeli trenirati že od oktobra naprej, saj je ta liga v 'nacionalnem interesu'. Prvenstvo pa se je začelo 20. februarja. Žal so v marcu tri tekme odpadle zaradi popolnega zaprtja; sicer jih bomo nadoknadili.

Letos ste začeli odbojcarske tekme tudi predvajati v živo po spletu. Kako je prišlo do te zamisli in kako ste se potem organizirali?

Vse se je začelo, ko me je Luca Milocco, trener ženskih ekip Soče, vprašal, ali bi znal pripraviti in sestaviti streaming tekme, ki so zaradi pandemije brez gledalcev. Nikoli prej nisem imel večjih izkušenj na tem področju. Zaradi tega sem malo pobrskal po spletu in tako začel predvajati prvi streaming tekem ženskega prvenstva under19 Soče. Po prvi tekmi smo dobili veliko povratnih pozitivnih informacij gledalcev in društva in tako smo to začeli izboljševati. Medtem sem poskrbel tudi za vse grafikone in točkovanje tekme v živo.

Ali se je iz tekme v tekmo organizacijska skupina širila? V zadnjih treh tekmah (dve

ženski Under19 in derbi Olympia – Soča) se je skupina razširila. V organizacijo smo vključili tudi Jurija Lavrenčiča, ki je s svojo opremo (kamere, režijska oprema, mikrofoni) posnetek še izboljšal. Ker sem na derbiju tudi sam igral s svojo ekipo, nisem mogel pomagati skupini, kljub temu pa sem pripravil vse potrebne grafikone, predstavitev ekip in drugo.

V soboto, 17. aprila, na derbiju Soče in Olympie, sta se nama pridružila tudi komentatorja tekme Cristian Visintin in Simon Cotič, režijo je pripravil Jurij Lavrenčič, za pomoč pri režiji je poskrbela Karin Maligoj. Za snemalca smo poklicali Roka Dolenca in Andreja Čavdka. Mislim, da smo na sobotni tekmi dosegli zelo dober rezultat, kar se tiče povezav. Dobili smo pozitiven odziv publike, tudi v živo s komentariji. Nekateri so celo omenili, da je bilo naše predvajanje v živo na nivoju A lige. Prepričan sem, da če sta dobra skupina in dobro društvo, je odličen rezultat lahko samo konstanta.

Katere pripomočke rabite pri snemanju tekme? Poleg dobre skupine, še

kamere, mikrofone, režijsko opremo in monitorje.

Povrniva se k tebi. Ali misliš, da bi v prihodnosti lahko bila fotografija in snemanje tvoje delo?

Za zdaj ne vem še, kje bom čez 10 let, a prepričan sem, da bom v multimedijskem okolju. Fotografija in video sta lahko povezana, istočasno pa sta si lahko tudi zelo različna. Mislim, da če bi zdaj moral izbrati, bi med dvema izbral področje videoposnetkov, saj mi bo ta dal dosti več priložnosti v prihodnosti, bodisi pred produkcijo, pri produkciji in po njej.

Ali sta snemanje in fotografija povezana?

S snemanjem lahko ujameš dogodke, s fotografijo pa občutke.

Kaj pa ti danes, v vsakdanjosti, predstavlja fotografija in snemanje?

Fotografija in snemanje sta lahko zelo uporabna instrumenta, s katerima obujamo spomine, saj ni nič lepšega kot si ogledati stare slike in videoposnetke ter obujati lepe trenutke iz preteklosti, ki smo jih doživeli na kakšnem izletu, kaj pa šele s prijatelji ...

Katarina Visintin

Epidemija covida-19

Mladi nestrpno čakajo cepivo

Ena izmed zdaj najbolj aktualnih in perečih tem je cepljenje. Glede cepiv imamo ljudje različna mnenja in prepričanja, ki so seveda spoštovanja vredna in na neki način pravilna. Večjo oviro za program cepljenja in reševanje epidemiološkega stanja pa predstavlja strah, ki ga v veliki meri povzroča medijski terorizem. Nepopolne informacije, nasprotujoče si novice in velik pritisk vzbujajo dodatno tesnobo v že negotovih časih. V manjši meri pa so negativne novice vplivale na mlajše, ki v glavnem nestrpno čakajo na cepivo in upajo, da bodo lahko kmalu spet zaživel mladostniška leta.

O cepljenju, strahu in mnenjih glede cepilnega načrta sem se pogovorila z mladimi predstavniki goriškega prostora. EK je 22-letna študentka mednarodnih odnosov, SC je 22-letni študent biotehnologije, AD pa 23-letni študent ekonomije.

Ko ti bo dana možnost, se boš cepil/a? Zakaj?

EK: Brez dvoma se bom cepila, takoj ko mi bo dana možnost, ne glede na cepivo, ki ga bom takrat lahko prejela. Mislim, da je ta edina možnost, da se povrnemo v kolikor se da normalno

življenje. Dvomi, da nas bo cepivo popolnoma rešilo iz te situacije, je pa najbolj učinkovit način, da se vsaj delno obvarujemo pred hujšimi posledicami. SC: Ja, se bom cepil. Zaradi izbrane študijske smeri poznam prednosti cepiv in se zavedam pomembnosti, ki jo imamo mi, ki se lahko cepimo in na tak način obranimo tudi šibkejši del populacije. AD: Absolutno ja. Samo cepljenje lahko omogoči, da se spet vrnemo v bolj normalno življenje, predvsem pa omeji možnost, da okužiš starejše in šibkejše ljudi.

Kako bi ocenila italijanski načrt cepljenja in samo izvedbo?

EK: Mislim, da je načrt popolnoma neučinkovit in slabo izveden. Zamisel, da se prebivalstvo cepi po starostnih skupinah je učinkovita zato, da se zmanjša število smrtnih žrtev zaradi virusa, ni pa učinkovita z vidika ponovnega zagona javnega življenja in zmanjšanja števila okužb. Če sem iskrena, mislim, da bi bilo bolje cepiti mlajše in tiste, ki so zaradi službe stalno v stiku s številnimi ljudmi. Zdravstveni delavci nedvomno nosijo velike odgovornosti in igrajo zelo pomembno vlogo, nujno

pa je tudi delo prodajalcev življenjskih dobrin in ponudnikov nujnih storitev, ki so ravno tako stalno v stiku z ljudmi in zato v veliki nevarnosti.

SC: Treba je priznati, da je med teoretičnim načrtom in realno izvedbo precej velika razlika. Zavedam pa se, da država skuša na čim bolj učinkovit način porazdeliti sredstva in cepiva, ki jih imamo na razpolago. AD: Države so dejansko ukrepale na precej boljši način, kot sem pričakoval, da bodo. Pred enim letom je veljalo prepričanje, da bomo cepivo dobili šele čez 3 leta, danes pa obstaja že 5 različnih cepiv. Prvi načrt cepljenja je predvideval, da se bomo mladi cepili šele januarja 2022, zdajšnji pa predvideva, da nam bo dana možnost že sredi poletja. Italijanski odločevalci so seveda naredili določene napake, pretekle dogodke pa je vedno zelo lahko kritizirati. Treba je omeniti pa tudi to, da Evropska unija nima popolne oblasti nad kupovanjem in razdeljevanjem cepiv, saj se posamezne države lahko individualno zmenijo s ponudniki cepiv. Nedvomno pa je nabava preko Evropske unije cenejša. Eden večjih problemov italijanske države je

visoka regionalizacija in pomanjkanje enotnega sistema. Tudi pri cepljenju so bile logistične in organizacijske težave zelo očitne, tako kot so omembe vredne tudi razlike med deželami.

Kako je nate vplivalo bombardiranje z nasprotujočimi si novicami glede cepljenja in različnih vrst cepiv?

EK: Tudi negativne novice niso preveč vplivale na moja prepričanja o cepljenju, ker zaupam v to, da v 21. stoletju imajo pristojni dovolj znanja, da dovolijo rabo dovolj varnih cepiv. Priznam pa, da me zelo motijo lažne novice in medijski alarmizem. Mislim, da so preveč pozornosti

dali nečemu, kar verjetno bi v drugačnih okoliščinah sploh ne prišlo na dan; dvomi, da dajejo tako veliko pozornost stranskim učinkom kateregakoli drugega cepiva, ki ni vezano na obdobje pandemije. SC: Novice me niso posebno prizadele ravno zaradi tega ne, ker imam nekaj znanja na tem področju. Poleg tega sem prepričan, da institucije in

AD: Priznam, da ne dajem preveč poudarka negativnim novicam glede cepljenja in do določene mere sploh ne spremljam novic v povezavi s pandemijo. Zavedam se, da določena cepiva lahko povzročajo težave, ki pa so manj pogoste od težav, ki jih povzroča okužba z virusom, zato še vedno verjamem v učinkovitost cepiv.

Kako doživljaš dejstvo, da bo tvoja starostna skupina zelo verjetno zadnja, ki bo prejela cepivo?

EK: Seveda se tega ne veselim, predvsem zaradi odgovornosti, ki jo nosimo mladi, da lahko okužimo starše in starejše sorodnike. Mislim, da smo mladi tisti, ki še najbolj potrebujemo socialno življenje in dvomi, da se bomo še veliko časa zadrževali v sobi. Zato upam, da se bomo lahko cepili čim prej. SC: Verjamem, da so načrt cepljenja pripravili na podlagi tehtnih razlogov, tako da se ne bi upiral odločitvi. Mislim pa, da bi bilo cepljenje ljudi, ki se pogosteje premikajo in imajo večjo verjetnost, da prenašajo virus, ravno tako učinkovita strategija. AD: Ne zanima me vrstni red, upam samo, da se bomo lahko cepili čim prej.

Giulia Černic

Teden v matični domovini

V politiki različno o predčasnih parlamentarnih volitvah, toda večina strank jim nasprotuje!

V politiki in dobršem delu javnega mnenja ni dovolj razjasnjeno, da sta zaskrbljenost in strah pred virusom covid-19 in drugimi virusi, ki se širijo iz tujine, še vedno zelo velika. Saj je logično in razumljivo, da je slehernik, ki živi po veljavnih civilizacijskih standardih in pravilih, zaskrbljen za svoje zdravje in v primeru okužbe z virusom tudi za življenje. Toda politika je tudi na področju pandemije kruta in razdeljena. Vlada se na novinarskih konferencah, ki jih pripravlja skoraj vsak dan, zahvaljuje zdravnikom, medicinskim sestram in vsem, ki si prizadevajo za osamitev virusov. Iz opozicijskih strank še ni bilo zaznati takšne zahvale. Zdaj še zmeraj velja napoved vlade, da bi s 60 do 70-odstotno precepljenostjo prebivalstva, ki naj bi jo dosegli najpozneje do meseca junija, viruse zatrli in s tem vrnili življenje v približno take razmere, kakršne so bile pred pandemijo. Veliko upanja vzbuja dejstvo, da je povsod po državi veliko zanimanje za cepljenje, tudi s cepivi, ki bi bila domnevno sporna oziroma kompromitirana, kar pa ni dokazano in potrjeno. V prizadevanjih za cepljenje prebivalstva pa ne gre podcenjevati tistih, ki iz sovražnosti do premiera Janeza Janše trdijo, "da virusov ni, če pa so, jih je ustvaril Janez Janša." Na političnem prizorišču pa si oba ideološko oziroma politično nazorsko različna tabora prizadevata, da bi v državnem zboru pridobila

46 glasov podpore in s tem pravno podlago za vodenje oblasti. V bistvu se nadaljuje spopad med taborom Janeza Janše in taborom, ki mu nasprotuje. Prof. dr. Igor Lukšič, nekdanji predsednik Socialnih demokratov (SD), je v tedenskem magazinu Reporter navedel več izvirnih stališč in ocen. Zatrjuje, "da v državni zbor čedalje bolj prihajajo ljudje, ki jih ne zanima interes Slovenije, pač pa zgolj njihov osebni, in materialna korist. Zato nasprotujejo predčasnim volitvam, ki bi jih postavile v negotov položaj. Ob kritikah premiera Janeza Janše glede soočenja z epidemijo sem prepričan, da se Slovenija ne bi bistveno drugače spoprijemala z njo, če bi vlado vodil kdo drug. Levo politično telo je nenehno v notranjih sporih, konkurira med sabo. Ko je na oblasti, so bitke včasih hujše kot do desnega pola. Predsednica SD Tanja Fajon ni največji problem slovenskega političnega prizorišča. Imamo več ljudi, ki so prišli po podobnih merilih v politiko. Vsak ponuja, kar zna in misli, da je prav. Nekateri smo šli stran, ker za svoje poglede na to, kaj je treba v Sloveniji narediti, nismo dobili podpore. Vendar tudi način, ki ga Janez Janša vsak dan ponavlja – kako se obnašati do medijev, javnega življenja – je pretrd, ni dober za skupnost. Predlog ustavne obtožbe, ki so ga zoper Janeza Janšo vložile opozicijske stranke tako imenovane Koalicije ustavnega loka, vidim predvsem kot poskus, da pri opoziciji

preverijo, ali je na njihovi strani zbrana že dovolj velika večina za morebitno novo nezaupnico zoper sedanjo vlado. Nisem podpiral niti prejšnjih poskusov za vložitev ustavne obtožbe, ki jih je v opoziciji sprožala SDS Janeza Janše. Postopke za ustavno obtožbo je treba prihraniti za resne kršitve ustave. Toda v sedanjem političnem procesu gre predvsem za preverjanje trdnosti vladne večine." Pozornost javnosti in zmeraj navzoče ter nastopajoče politike vzbujajo tudi drugi dogodki v Sloveniji. Na Univerzi v Ljubljani, kjer študira približno 40 tisoč slušateljev iz Slovenije pa tudi iz tujine, so 14. aprila volili novega rektorja. Vendar bo za končni izbor potreben še drugi krog volitev. Vanj sta se uvrstila profesor veterine Gregor Majdič in dozdajšnji rektor, profesor elektrotehnike Igor Papič. Preostala kandidata za rektorja sta prejela manj glasov. Gre za Antona Ramšaka s Fakultete za matematiko in fiziko in Igorja Lukšiča s Fakultete za družbene vede. Po mnenju profesorja Rajka Muršiča s Filozofske fakultete rektorske volitve učinkujejo kot nadomestek za volitve na državni ravni, ki naj bi jih po njegovem velik del državljanov že težko pričakoval. Pozornost je pritegnila zlasti predvolilna kampanja prof. dr. Igorja Lukšiča, politologa in politika iz stranke Socialni demokrati. Kot omenjeno, ni uspel s svojo kandidaturo, kljub temu pa se je na tak način predstavljal kot kandidat za predsednika na

volitvah leta 2022. Založba tednika Družina je izdala knjigo o Virgilu Ščeku. Napisal jo je pisatelj Ivan Sivec in pomeni prvo delo v novi zbirki omenjene založbe, ki nosi naslov *Slovenski narodni buditelji*. Virgil Šček je bil borec za slovenstvo. O njem je močno živo ljudsko izročilo, zlasti na Krasu, kjer je deloval. Bil je neutrujen duhovnik s številnimi talenti. Deloval je kot izjemno pismen človek, izdajal je časopise, napisal je neizčrpno zakladnico člankov. Z besedo in zgledom je navduševal ljudi. Bil je zgled duhovnika. Njegovo poslanstvo je bilo poleg krščanske vere širiti tudi narodovo zavest in

samozavest o tem, da s trudom za pravo stvar lahko Slovenci stojimo in obstanemo. Ko se je po drugi svetovni vojni začela razprava o združitvi Primorske z matično domovino, je na naslovnica časopisov objavljala resnico o primorskem ljudstvu. Pisal je deklaracije, pisal rimskim poslancem o usodi Primorcev pod fašizmom. Zaradi svojih stališč je prišel v spor s tržaškim škofom Santinom. Njegov boj je široko odmeval v Jugoslaviji in Italiji. Pisatelj Boris Pahor navaja, "da je bil Virgil Šček eden najbolj poštenih in zavednih Slovencev, kar jih poznam." Pozornost in pomoč zasluži akcija Rdečega križa Slovenija

z naslovom *Lepo je deliti*. Z njo zbirajo pomoč za najbolj revne in v drugih pogledih ogrožene družine in posameznike. V Rdečem križu navajajo, "da je kar težko verjeti, da pod pragom revščine živi vsak osmi prebivalec Slovenije. Ta trenutek v Sloveniji pod pragom tveganja revščine živi: 243.000 oseb, to je 12 odstotkov prebivalcev Slovenije, 90.000 upokojencev, kar pomeni 18,2 odstotka vseh upokojencev, ter 41.000 mladoletnih otrok, kar pomeni 10,5 odstotka vseh otrok. Revščina vodi v družbeno in kulturno osamljenost, ki sta za mnoge hujše gorje kot lakota in mrav."

Marijan Drobež

Delovno srečanje slovenskih škofov z Janezom Janšo

V pričakovanju ponovne neposredne pastoralne dejavnosti

V ponedeljek, 19. aprila 2021, je v Ljubljani potekalo delovno srečanje slovenskih škofov s predsednikom vlade Janezom Janšo. To je bilo prvo tovrstno srečanje predsednika vlade s Slovensko škofovsko konferenco. Predsednik vlade s tem srečanjem nadaljuje dialog, ki ga vzpostavlja z vsemi večjimi verskimi skupnostmi v Sloveniji. Škofje in predsednik vlade so poudarili delo vlade na področju epidemije koronavirusa covid-19 ter trenutne omejitve kolektivnega vida verske svobode. Škofje pričakujejo, da bodo, glede na epidemiološke razmere, lahko kmalu izvajali verske obrede na prostem ter da bo dovoljena neposredna pastoralna dejavnost, ki je trenutno še omejena. Ob tem so se škofje strinjali s predsednikom vlade o pomenu cepljenja za preprečevanje epidemije in uresničevanje verske svobode. Škofje so s predsednikom vlade izmenjali tudi informacije glede praznovanj ob 30. obletnici samostojnosti slovenske države ter predsedovanja Slovenije Svetu Evropske unije.

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ 51. Teden slovenske drame
Nagrade Slavka Gruma se veseli Maja Šorli,
nagrade za mlado dramatičarko pa Nina Kuclar Stiković

Kot smo že pisali, je letošnji, 51. Teden slovenske drame, ki poteka navadno konec marca in prve dni aprila, zaradi epidemije prestavljen na november, ko bodo na sporedu predstave, uvrščene v tekmovalni in spremljevalni program. Dne 6. aprila, ko bi morala biti sklepna prireditev Tedna slovenske drame, sta bili že znani imeni nagrajencev oz. nagrajenk nagrade Slavka Gruma in nagrade za mladega dramatika/dramatičarko. Prestižno nagrado za najboljšo izvirno slovensko dramsko besedilo, ki jo na festivalu podeljujejo od l. 1979, po soglasni odločitvi komisije (Srečko Fišer, predsednik, Matej Bogataj in Amelia Kraigher, člana) je letos prejela **Maja Šorli** za besedilo

Tega okusa še niste okusili. V utemeljitvi nagrade med drugim piše: "Sodobna drama o univerzitetnih spletkah in igrah moči je spisana v realističnem jeziku, odlikuje jo dobro poznavanje dramske snovi, karakterizacija oseb pa je plastična in verjetna. Dramske osebe pred kuliso preoblikovanja ustanov doživljajo tudi osebne in sentimentalne zaplete, podvržene so nejasnim obtožbam o prekoračenju pedagoškega erosa in sumom nadlegovanja študentov. Celotno igro preveva angažma, jasno se zavzema za pridobitve študentskih protestov in zahtev, kot jih poznamo že od konca šestdesetih let naprej. V tem je nadaljevalka nekaterih preteklih politično angažiranih in v realistični nameri izpisanih dramskih besedil izpred

desetletij, na primer Kozakove Afere." Nagrade za mladega dramatika/dramatičarko je deležna **Nina Kuclar Stiković**

Maja Šorli

za delo *Jutri je v sanjah izgledal drugače* "družinska drama, oblikovana v preizkušeni

realistični maniri, na zunaj celo dokumentaristična: pisana je prav po datumih 'časa, ko smo živeli med zidovi', od 13. marca 2020, 13:43, do 7. maja 2020,

Nina Kuclar Stiković

22:49, kot navajajo didaskalije. Četudi drama ni brez izdatnih komičnih elementov in ti

ji nemalo koristijo ..., so zapisali v utemeljitvi. Teden slovenske drame že od leta 1979 bienalno podeljuje tudi Grün-Filipićevo priznanje

Milan Ramšak Markovič

za dosežke na področju dramaturgije in teatrologije. Tudi letošnjega nagrajenca

Milana Ramšaka Markoviča je izbrala omenjena strokovna žirija, ki je med drugim zapisala: "Ko Markovič kot dramaturg na novo prebira tako izrazite umetnike, kot so Cankar, Semenič, Krleža, Müller, Pasolini ali Fassbinder – ko za oder prireja drame, romane in filme – si drzne postaviti na vidno mesto njihovo dramaturgijo samo, dramaturgijo kot tako. Skozi delovne procese in v predstavah na presenetljive načine razgrinja režiserske, včasih tudi igralske ustvarjalne postopke. /.../ Kot ustvarjalca ga zanimajo ideološka trenja, posveča se jim dosledno in študiozno, pri čemer gledalcu zastavlja številne miselne rebuse, uganke, ki drežajo v tkivo aktualnih družbenih problemov."

Treba je zaupati strokovnjakom O cepivu

V Trstu je v soboto, 17. aprila 2021, potekala manifestacija proti obveznemu cepljenju za zdravstvene delavce. Ti namreč ne nasprotujejo cepljenju samemu po sebi,

cepiva. Prav je, da imamo na voljo vse podatke o cepivih, vendar je zelo pomembno, kako mediji o njih poročamo. Krivda za zmedo pa ni samo na strani medijev. Zanj poskrbijo tudi

ampak njegovi obveznosti. Cepljenje pa je na splošno ena od tem, ki vedno deli javnost na dva dela.

Pisati danes o cepljenju, ko smo od vseh strani bombardirani z novicami o napredovanju cepljenja zoper koronavirus, ni lahko. Beremo o tem, koliko je neko cepivo učinkovito, koliko je nevarno, zakaj je cepljenje pomembno, s katerim cepivom je priporočeno, da se cepijo katere starostne skupine ... Vsi ti podatki pa se ne prenehoma spreminjajo. In to povzroča zmedo med ljudmi in posledično nezaupanje v

politiki, ki neprenehoma spreminjajo strategije cepljenja, v vsaki državi se tudi spreminjajo drugače. To nenehno spreminjanje privede do še večjega nezaupanja med ljudmi. Kako lahko zaupamo, da je cepivo AstraZeneca varno za osebo, starejšo od 60 let, če je še do pred mesecem dni veljalo, da je priporočeno za mlajše, nato je bilo namenjeno vsem, zdaj pa samo starejšim? Poleg tega se o cepivih govori vseprek, o njih govorijo ljudje, ki niso podkovani v tem. Z zavedanjem, da sem tudi sama med njimi, vseeno

pišem te vrstice. Truditi se moramo, da dobijo besedo tisti, ki se na to spoznajo. Da nam razložijo, zakaj je cepivo koristno. Da nam razložijo, kateri so lahko stranski učinki, kako jih lahko prepoznamo in se pred njimi zavarujemo. Pomembno bi bilo poudarjati, kateri so simptomi za krvne strdke, tako da se lahko vseeno varno cepimo s cepivom AstraZeneca in se ob potrebi zglasimo pri zdravniku. Trenutno odmerkov cepiva ni dovolj za vse, nekateri, ki bi se zelo radi cepili, bodo morali čakati še veliko časa, da bodo prišli do svojega pika. Pa vendar z vsem nezaupanjem okoli cepiva lahko tvegamo, da ga bomo imeli prej ali slej preveč oz. da ne bomo dosegli čredne imunosti, ker se preveč ljudi ne bo želelo cepiti. Vsekakor stroka še vedno trdi, da je cepivo varno. Tako kot verjamemo, da je varen aspirin in antibiotik, ki nam ga predpiše zdravnik, verjemimo tudi v varnost cepiva. Sama nimam znanja, da bi lahko to presodila, zato moram zaupati tistim, ki so to preštudirali in raziskovali. In tudi pri cepivu proti koronavirusu jim zaupam.

Urška Petaros

SLOVENIJA Literarni natečaj na temo zavržene hrane Prispelo je več kot 200 zgodb

V februarju 2021 so po Sloveniji razmišljali, ustvarjali in pisali zgodbe o zavrženi hrani. Na literarni natečaj, ki so ga v okviru pobude slovenski dan brez zavržene hrane izvedli Lidl Slovenija, program Ekošola, Ekologi brez meja, Zveza prijateljev mladine Slovenije in podjetje TAM-TAM, je prispelo skupno 240 zgodb. V aprilu je pet najboljših z ilustracijami zaživel na plakatnih mestih TAM-TAM in tako naznanilo številne aktivnosti ob obeležbi prvega

spodbudila k razpisu literarnega natečaja Zgodbe o zavrženi hrani. Odmevnost tematike je presenetila vse. Ocenjevalna komisija je med več kot 200 prispelimi zapisi izbrala pet najboljših besedil, ki so na plakatnih mestih TAM-TAM po Sloveniji zaživele v ilustrirani obliki 12. aprila 2021. Te zgodbe nosijo naslove *Košček popečene slanine* (Nika Kuzma), *Izbirčne veвериčke* (Dana in Asja Perhoč), *Kruhek Stanko* (Maks Dobovšek, Katarina in Hana

morda naredili korak v smeri zmanjševanja zavržkov hrane. Kot pravijo v Lidlu Slovenija, je zavržena hrana ena izmed tem njihovega objavljenega trajnostnega poročila. V okviru trajnostne pobude *Ustvarimo boljši svet* v Lidlu Slovenija namreč že leta sistematično naslavljajo problematiko zavržkov hrane, tako v samem poslovanju kot tudi širše v družbi. Prepričani so, da tudi z majhnimi koraki lahko spremenimo svet na bolje in da bomo lahko nekoč rekli, da je zavržena hrana del

slovenskega dne brez zavržene hrane, ki bo v soboto, 24. aprila.

Zavržena hrana je eden večjih finančnih, okoljskih in etičnih globalnih izzivov, a je ta, ob obilici drugih problematik, v javnosti žal pogosto spregledan. Po podatkih Statističnega urada RS največ zavržene hrane, kar 50 odstotkov, nastane doma. Pri tem žal ne govorimo le o odpadkih ali pretečeni hrani, ampak tudi o neuporabljeni in sveži hrani, ki bi z odgovornim ravnanjem in malo domišljije lahko postala okusen obrok. Prav domišljija je tista skrivna sestavina, ki je partnerje

Trpčević, Tine in Pisanko (Patrik in Doroteja Anžlovar) in *Na naši pici jemo, kar je ostalo* (Rassel Šavron in Erika Rebula). Podoba so zgodbam nadeli slovenski ilustratorji David Krančan, Gregor Goršič, Nina Kovačič, Nea Likar in Jana Fak. Ob koncu ocenjevanja je komisija, ki so jo sestavljali predstavniki Lidla Slovenija, programa Ekošola, Ekologov brez meja, podjetja Tam-Tam in Zveze prijateljev mladine Slovenije, sporočila, da so prejeli izredno veliko zgodb in da je bila izbira težka. Na natečaju so vsi sodelujoči o tematiki zavržene hrane razmišljali in na tak način

preteklosti. Kot rečeno, bo 24. aprila 2021, na pobudo Lidla Slovenija, prvi slovenski dan brez zavržene hrane. Poleg družinskega natečaja organizatorja do takrat pripravljata številne aktivnosti, ki bodo posameznike, družine, organizacije in podjetja nagovarjale k zmanjševanju zavržene hrane in pridružitvi pobudi za Slovenijo brez zavržene hrane. Pobudi za obeležbo prvega slovenskega dne brez zavržene hrane so se pridružili tudi ostali partnerji natečaja, Ekologi brez meja, ZPMS in podjetje Tam-Tam.

Preval / Pandemija ni nič izbrisala

Prijateljskih stikov ob meji pandemija ni izbrisala, ampak jih je le prestavila na boljše čase. O tem je prepričan g. Maurizio Qualizza, vodja pastoralne enote Koprivno-Moraro. Že dve leti ni bilo čezmejnega križevnega pota, čudovite izkušnje, ki se je rodila iz srečanj z duhovniki in verniki Slovenskih Brd pri svetišču na Prevalu. Letos so razmere bile in deloma so še težke, dolgotrajno zaprtje državne meje, lockdown v Italiji in Sloveniji, na neki način nerazumljivo oviranje bogoslužja v cerkvah, vse to je prispevalo k preložitvi *sine die* srečanj, ki so že bila tradicija. Tudi letos bo praznovanje vnebohoda, 16. maja, s križevim potom na Kojskem, ki je združeval cerkvene skupnosti iz različnih župnij na obeh straneh meje, preloženo na naslednje leto. Na tem mestu pa želimo izraziti željo, da bi še z večjo močjo nadaljevali to, kar se zdi, da je pandemija izbrisala, in vendar v srcih vsi pričakujemo, je še zapisal g. Qualizza.

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa Veneto S.r.l., Sede legale: Via Saint Jean 64 Fontafredda - PN, Sede operativa: Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, Cod fisc e P. Iva IT01882960931 tel. 0499960021 - faks 049 9960022; e-mail: info@centrostampaveneto.com, spletna stran: www.centrostampaveneto.com

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRIT2TV00 naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu

Jamčenje zasebnih podatkov: v skladu s 13. členom Uredbe EU 2016/679 in z zakonskim odlokom 101/2018 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Celotno besedilo je na razpolago na spletni strani www.noviglas.eu v poglavju "Varstvo podatkov". Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh. Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC Izdajanje našega tednika Novega glasa podpirata tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Dežela Furlanija Julijska krajina po DZ št. 26/2007.

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek za založništvo po zakonu št. 198/2016 in zakonskem odloku

70/2017 (prej zakon št. 250/1990). Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks.

To številko smo poslali v tisk v torek, 20. aprila 2021, ob 13. uri

NOVI
GLAS

USPI FISC

Naturopatski nasveti (335)

Erika Brajnik

Crab Apple

Cvetna esenca Crab Apple ureja kožo. Uporablja jo, kdor ima težave z aknami in dermatitisom. Dobro jo je uporabljati tudi na začetku detox terapije in v kopeli iz njivske preslice, da se telo bolje prečisti. V savnah s pilingi jo dajejo v kreme proti aknam, celulitu in dermatitisu. Zelo dobro je spiranje z njo ob vaginalnem vnetju. Na splošno ta cvetna esenca pomaga pri čiščenju telesa, predvsem ko je telo polno toksinov. Na začetku vsake terapije je dobro jemati Crab Apple; v Saeki jo dajemo med terapijo z detox protokolom: ko kdo opravlja detox telesa, pije vodo s to esenco. Odlična je tudi za spomladanski smuti, ki čisti kri. Človek se počuti umazan in se sploh ne pogleda v ogledalo, ker si ni všeč.

Omenjena esenca pomaga sprejeti lastno telo in se hitreje osvoboditi fizičnih toksinov. Vsaka dieta naj se začne s pitjem Crab Apple. Dobra je za osebe, ki imajo manično potrebo po čiščenju, ki si prevečkrat na dan umivajo roke, ki imajo fobijo pred virusi in bakterijami. Crab Apple pomaga posameznikom, da se uravnovesijo; fizično očisti toksine iz telesa, pomiri pa tistega, ki je pretirano obseden s čistočo. Kdor se pretirano boji

za higieno, sploh v tem času koronavirusa, in si mrzlično umiva roke, slikovito vidi, kako bakterije lezejo po njegovem telesu, zato si ne upa prijeti za semafor, stopnice, kljuko ... To je seveda pretirano. Crab Apple vse to uravnava. To esenco lahko damo tudi v šampon, če imamo mastne lase.

Pri Športnem krožku Kras se veselijo uspehov Napredovanje in ugleden play-off

Namiznoteniška prvenstva so prišla dokaj nemoteno do konca. Majhne, tri ali štiričlanske zasedbe v velikih dvoranaх zlahka ohranjajo medsebojno varnostno razdaljo, tako da se je dalo vse skupaj, vključno s treningi in

Matteo Parenzan

potovanji, upravljati brez večjih ovir. Pri Športnem krožku Kras se tudi letos veselijo napredovanja, in sicer prestopa paradne moške ekipe iz državne B2 v B1 ligo šele po prvi sezoni med drugoligaši. V Zgoniku imajo zelo mlado ekipo, ki predstavlja tudi perspektivo za prihodnost. Člani moštva so Matteo Parenzan,

ki je tudi kandidat za paralimpijske igre v Tokiu, Francesco Trevisan, Simone Fazi in Luca Ceppa, postavo so sproti dopolnjevala tudi dekleta, ki smejo nastopati v moških ligah. Na odločilni tekmi proti Latisani (zmaga Krasa s 5 : 2) je fante okrepila

Irene Favaretto, ki igra sicer v A2-ligaški vrsti. Trener je slovaški strokovnjak Dušan Michalka, ki vodi vse Krasove ekipe. V mlajših starostnih skupinah trenira v klubu tudi nekaj domačih slovenskih dečkov. Uprava kluba se še ni odločila, ali bodo lahko sprejeli izziv sodelovanja v ugledni B1 ligi, v kateri so nazadnje tekmovali, ko sta

bila za zeleno mizo Bojan Simoneta in Edi Bole. Za zdaj uživajo v lepem uspehu za celotno društvo. V nedeljo se je končal redni del ženske državne A2 lige, najbolj prestižnega ekipnega tekmovanja, v katerem je zaposlen zgoniški klub. Eva Carli, sestre Martina in Vanja Milič ter Irene Favaretto so v svoji C skupini zasedle končno tretje mesto in se tako uvrstile v play-off za napredovanje v A1. V zadnjem krogu tekem so v Castel Goffredu pri Mantovi dekleta premagala Piso in po hudem boju izgubila proti gostiteljicam, ki so pristale na prvem mestu v skupini. Zdaj čakajo priprave na končnico prvenstva, potešene pa so v bistvu že z doseženim primarnim ciljem. Omeniti gre, da je bil te dni gost v zgoniški občinski telovadnici selektor italijanske mladinske državne reprezentance, trener armenskega porekla Levon Zakaryan. Vodil je niz individualnih treningov z najbolj obetavnimi člani kraškega društva.

HC

Zanimiv poskus mladih v Vareseju Ustvarili so “mehurček” v župnišču

Podobno kot protagonisti v zgodbi *Decamerone* Giovannija Boccaccia, ki so se zatekli v vilo na podeželje izven Firenc, da bi se ne nalezli kuge, tako se je 22 mladih med 16. in 18. letom v mestu Varese odločilo, da se zberejo v župnišču.

Kot poroča dnevnik la Repubblica, je imel idejo eden od mladih, ko je gledal košarkarske tekme ameriške lige NBA. Organizatorji lige so namreč nadaljevali prvenstvo, toda ustvarili so “mehurček”, da bi zavarovali igralce in vse prisotne (delavce, odgovorne in družinske člane) pred morebitnimi okužbami z virusom. V bistvu gre za določen prostor, v katerega

vstopijo le tisti, ki opravijo bris in so negativni. Prav to so mladi iz Vareseja prosili domačega župnika, da bi vsaj za kratek čas lahko doživeli spet tisto normalnost oz. druženje, ki ga predvsem mladi tako pogrešajo. Predlog seveda ni bil sprejet

začel oktobra birokratski iter preko prefektуре in res proti koncu februarja je prišel odgovor in tudi dovoljenje. Mladi in župnik so tako vstopili v “mehurček” 7. marca in izven njega 28. marca, ko so se spet pridružili celotni skupnosti za oljčno nedeljo. Bila je res lepa in pozitivna izkušnja za vse, je povedal duhovnik za italijanski dnevnik. Mladi so se lahko za tri tedne spet družili, se ukvarjali s športom, skupaj pripravljali kosilo in večerjo ter uporabili čas tudi za skupno razmišljanje in molitev. Šole seveda niso zanemarjali, saj so imeli vsak dan lekcije na daljavo, ki so jih opravili zelo resno. Bili so pa skupaj, kot da bi bili v šoli, kar so posebej pogrešali v teh izrednih časih. Razvidno in poučno je bilo prav to, kako so si pomagali pri študiju in kako so se organizirali za skupna dela, kot so čiščenje, priprava jedilnice, pranje oblek itd. Mehurček je bil uspešen, saj so ob koncu marca, preden so se vrnili v družine, spet opravili brise, ki so bili negativni.

MČ

Dragoceni zakladi, ki prehajajo iz roda v rod (1)

Slovensko ljudsko izročilo in ljubezen do domovine

Slovensko ljudsko spripovedno izročilo je bogata zakladnica. V njej najdemo mnoge bisere, na primer pripovedi o tem, kako je Bog ustvaril Slovenijo, zakaj je Slovenija blagoslovljena, številne zgodbe o nastanku posameznih krajev, zanimivih ljudeh, legende in vrsto pravljič, ki nas nagovarjajo in vzgajajo za vrednote. Ukvarjanje s pripovednim izročilom nam lahko odpre oči za lepoto in raznolikost naše domovine. Približa nam vrednote, kot so ljubezen do sočloveka, skrb za živali in spoštovanje narave. Povezuje starejše in mlajše generacije in ustvarja mostove med različnimi ljudmi. Obenem se lahko v pripovedovanju vadijo tudi otroci. S pravljičami sem se kot najbrž veliko otrok najprej srečala v družinskem okolju. Še vedno se spomnim očeta, ki nam je pripovedoval ljudske pravljice z rodnega Krasa. Slišal jih je od svoje none. Spomnim se tudi, ko mi je teta Gusti podarila slikanico *Martin Krpan*, pa moje prve knjige, *Slovenske narodne pravljice*. Najbolj sem si zapomnila kratko zgodbo *Sedem laži*. Vem, da sem ob poslušanju in branju pravljič vzljubila slovenski jezik, se naučila veliko besed iz kmečkega življenja in si postavljala mnoga vprašanja, na primer, zakaj so v pravljičah starejše sestre

hudobne, najmlajša hči pa je pridna, dobra, usmiljena. Na veliko vprašanj si še danes ne znam odgovoriti, saj so najbrž bolj domena psihologije kot etnologije. V času študija sem tudi sama hodila po *terenu*, kot rečemo etnologi, iskala pripovedovalce, zapisovala in snemala njihove zgodbe. Odkar sem se pred nekaj manj kot tremi desetletji znašla v knjižničarskih vodah, jih tudi pripovedujem in prevajam. Zadnja leta pravljice sama ilustriram in pripovedujem ob slikah na malem odru (kamišibaj gledališče). **Od kod in kaj so pravljice** Strokovnjaki pripovedno izročilo delijo na več zvrsti: pravljič, povedke, pripovedke, basni, anekdote, legende ... Zaradi enostavnosti bom v prispevku v glavnem uporabljala pojem pravljič. Znanstveniki so razvili več teorij o nastanku ljudskega pripovedništva. *Mitološka* teorija je zastopala mnenje, da so indoevropski narodi tako kot jezik prinesli s seboj tudi svoje mitološke predstave in verovanja. Iz teh prvotnih mitov, ki so se v tisočletjih spremenili, naj bi nastale bajke in pravljice. *Indijska* teorija meni, da so pravljice nastale v Indiji in se od tam naselile tudi drugam. *Antropološka* teorija pravi, da so pravljice nastajale samostojno na raznih koncih sveta in da so podobnosti

posledica podobnih kulturnih razmer in duševnih razpoloženj. Te in druge teorije pa so si edine v tem, da so nekatere pripovedi zelo stare, da so mednarodna last, da so se vedno spreminjale in se prilagajale in da ima vsaka pripoved svojo lastno zgodovino (Matičetov 1957: 127 – 129). Dr. Alenka Goljevšček meni, da so bile na začetku to svete zgodbe, neločljivo povezane z

miti in obredi. Pripovedovale so o nastanku sveta in človeka, o smislu življenja, o smrti in posmrtnem življenju. Pravljice so svet razlagale, obredi pa so svet ohranjali v človeku primerni obliki. Obredni obhodi kolednikov, šem ali kresnic so na primer pomagali pomladi, da je pregnala zimo, ali zemlji, da je bila rodovitna. Ko je z razpadom plemenske skupnosti razpadla povezava

med mitom, obredi in svetimi zgodbami, so nastale pravljice. Izgubile so pridih svetosti in postale zabava in užitek. Že beseda pravljičica pomeni izmišljeno, neresnično zgodbo, v katero verjamejo le še otroci. Po njenem mnenju so vzroki, zakaj se današnji človek ukvarja s pravljičami, trije: prijetni spomini na otroštvo, ponovno prebujanje narodne zavesti ob vstopu v Evropsko zvezo narodov

Slava Vojvodine Kranjske

ter odkritje tradicije. Svet je namreč postal odprt in spremenljiv, v njem hitro izgubimo smer, zato iščemo korenine. *“Moderni človek je izgubil posluš za sveto, odkril pa je posluš za zgodovino ... Danes nam je vse, kar je staro, vredno, in bolj ko je staro, vredneje je. Tako tudi v pravcah odkrivamo svoje korenine, svojo rodovno preteklost in se, osamljeni v ponorelem hitenju današnjega*

sveta, rešujemo vsaj v nekašne nadomestne skupnosti.” (Goljevšček 2003: 41 – 43) **Slovensko pripovedno izročilo skozi zgodovino** Tudi naši predniki so gojili ustno pripovedovanje. Iz 9. stoletja je ohranjen pridižni zgled o knezu Ingu; nekaj legend, pridigarških zgledov in drugih spisov, ki so morda krožili med ljudmi, pa je zapisanih v latinskih kodeksih. Razne svetniške zgodbe so tudi slikarsko upodobljene. Drobne plastike, slike in napisi iz obdobja do 16. stoletja pričajo tudi o ljudskih pripovedih posvetne vsebine. Od 16. stoletja dalje najdemo pričevanja o ljudskem pripovedništvu tudi v knjigah (Matičetov 1957: 129 – 134). Janez Vajkard Valvasor, kranjski plemič, znanstvenik, kartograf, zbiratelj in polihistor, je v monumentalnem delu *Slava vojvodine Kranjske* (druga polovica 17. stoletja) objavil veliko ljudskega pripovednega izročila. Delo, napisano v nemščini, ima več kot 3532 strani in 582 grafik, ki jih je narisal sam. Je neprecenljivi vir za prikaz življenja na slovenskem ozemlju ob koncu 17. stoletja. Za Valvasorjem je precej gradiva v domačem jeziku zapisal še svetokriški pridigar Janez Tobija Lionelli. V času romantike se je zanimanje za ljudsko besedno umetnost

povečalo. Ljudsko pripovedno gradivo so objavljali različni časopisi. V tistem času je največ zbral in objavil Matija Valjavec. (Matičetov 1957: 129 – 134). Matija Valjavec – Kračmanov (1831–1897) je bil folklorist, jezikoslovec in pesnik. Zanimanje za folkloristiko je v njem prebujala babica, ki mu je v otroštvu pripovedovala predvsem svetniške legende. Gradivo je zbiral na Koroškem, Gorenjskem, Štajerskem, v Prekmurju, pa vse do Varaždina. Zbral je več kot tristo ljudskih pripovedk. Pripovedi je zapisal tako, kot jih je slišal, v živem, ljudskem jeziku. V tem času sta bila pomembna zbiratelja tudi duhovnik, pesnik in pisatelj Matevž Ravnikar Poženčan (1802–1864) in Gašpar Križnik (1848–1904), etnolog in jezikoslovec. Potem pa so se izdaje zbirke ljudskih pripovedi kar množile. Prva zbirka vseslovenskih ljudskih pravljič je izšla leta 1885 z naslovom *Slovenski narod, pravljice in pripovedke*, pripravil jo je B. Krek. Leta 1930 je Jakob Kelemina izdal *Bajke in povedke slovenskega ljudstva*. Leta 1953 je izšla *Slovenske narodne pravljice*, uredil jo je Alojzij Bolhar. Leta 1970 je *Slovenske ljudske pripovedi* izdala Kristina Brenkova. *Špela Pahor /dalje*

Trenutek *potrpljenja* lahko
prepreči veliko škodo.

Trenutek *nestrpnosti* lahko
uniči celo življenje.

@ivanpersoglia

NOVI
GLAS

Uredništvo

www.noviglas.eu

gorica@noviglas.eu

+39 0481 550330

Uprava

zadruga.gm@gmail.com

+39 0481 533177

